KÜLLİYAT

ALLAH'IN KİTABINDAKİ GİBİ TECELLİ EDEN
İSLAM DÖRDÜNCÜ KİTAP

MELEKLERE VE CİNLERE İMAN

Ali BAPİR

MÜTERCİM
MEHMET ALİ ARSLAN

ALLAHIN KİTABINDAKİ GİBİ TECELLİ EDEN İSLAM
DÖRDÜNCÜ KİTAB

MELEKLERE VE CİNLERE İMAN

YAZAR
ALİ BAPİR

MÜTERCİM
MEHMET ALİ ARSLAN

Eser Adı: **Allah'ın Kitabındaki Gibi Tecelli Eden İslam- 4**
MELEKLERE VE CİNLERE İMAN

Yazar: **ALİ BAPİR**

Mütercim: MEHMET ALİ ARSLAN

Kategori: İslam Dini

Türü: Akaid

Yayınevi:

YAFES YAYINLARI
Basım Yayım ve Dağıtım Merkezi
Şafak Mahallesi 3416. Sk. No: 27
BATMAN

Sertifika No: 37263

ISBN: 978-605-06493-6-9

Baskı: 2020

Yayın Yönetmeni: M. Ali ARSLAN

Editör: Büşra ARSLAN

Kapak Tasarım: Şule KAYKAÇ

Baskı ve Cilt: Göksu Matbaası / İSTANBUL

Dağıtım: **Yafes Basım Dağıtım**
0553 388 13 15

Web: www.mütercimyayinlari.com

E posta: yafesyayinlari@gmail.com

Youtube Kanalı: ***Yafes Kitap Dünyası***

İÇİNDEKİLER

YAZARIN TARİHÇESİ

Üstad Ali Bapir 1961 yılında Süleymaniye iline bağlı Peşder'de dünyaya geldi. İlköğrenimi bitirdikten sonra 1974 yılında İslam Enstitüsüne girdi. 1980 yılında Enstitünün lise bölümünü bitirdi ve aynı sene Kur'an-ı Kerim'in hıfzını tamamladı ve İslam şeriatı ve ilmi fakültesine girdi. Fakülte öğrenimin ikinci dönemi esnasında zâlim Baas rejimi hakkında tutuklama kararı çıkardığı için 1981 tarihinde öğrenimi terk etmek zorunda kaldı ve hicret etti. 1983 tarihinde Erbil ili evkaf müdürlüğün imamlık ve hatiplik için açtığı sınavına girdi. Sınavı üstünlükle kazandığı için Ranye şehrindeki Nursi mescidine imam olarak tayin edildi.

1983 tarihinde ilk eserini "İslam'ın özü" başlığıyla Kürtçe olarak yazdı. Sonra yüze yakın eser yazmaya devam etti. Bu eserler arasında ansiklopediler, küçük ve büyük kitaplar da vardır.

1987 tarihinde zâlim Baas rejimin zulmüne karşı Kürt milletinin haklarını müdafaa etmek için, silahlı İslami cihat hareketin saflarına katıldı. Hareketin önde gelen lider ve üyesi sıfatıyla 2001 yılına kadar görevini sürdürdü ve İslam cemaati adıyla bilinen cemaate emir seçildi. O zaman Kürdistan topraklarının birçok yerinde bas rejimine karşı askeri konuşlanmalar olmuştur.

Mamoste 1988 tarihinde kandilin dağlarında "seyyidüşşüheda" isminde bir kuvvet oluşturdu.

1 Temmuz 2003 tarihinde ABD güçleri tarafından tutuklanıp Bağdat hava alanı yakınındaki Kıruber cezaevine konuldu. 22 ay tek hücrede kaldı. İşte bu arada "Allah'ın kitabındaki İslam adlı eseri yazdı. 28 Nisan 2005 tarihinde serbest bırakıldı ve toplumun binlerce değişik fertleri tarafından coşkuyla karşılandı. 20 Ekim 2014 tarihinde Irak Parlamento seçimlerine Erbil ili İslami cemaat listesinden Milletvekili adayı sıfatıyla seçime girdi ve üstün başarıyla seçimi kazandı. Şu anda fikri, siyasi ve toplumsal alanda davasını yürütmekte olup, özellikle de kitap ve telifatlarıyla uğraşmaktadır. Özellikle de Kuran-ı Kerimin mübarek yüce tefsiri ile uğraşmaktadır. Bugüne kadar da birkaç cildi basılmıştır. Daha fazla bilgi almak isteyenler aşağıdaki adres üzerinden ulaşabilirler.

www.alibapir.net
facebook/alibapir
youtube/MediaAmeerOffice

Yazarın Telif Ettiği Kitapları

Kuran ve sünnet üzere yazılan kitaplar

- Fatiha Sûresinin gölgesinde İslam'ın özeti
- Kuranın hizmetinde olalım
- Mübarek Kur'an Tefsiri Birinci Cilt Fatiha Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri İkinci Cilt Ali İmran Sûresi

- Mübarek Kur'an Tefsiri Üçüncü Cilt Nisa Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri Dördüncü Cilt Maide Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri Beşinci Cilt En'âm Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri Altıncı Cilt Araf Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri Yedinci Cilt Enfâl Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri Sekizinci Cilt Tevbe Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri Dokuzuncu Cilt Yunus Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri Onuncu Cilt Hud Sûresi
- Mübarek Kur'an Tefsiri On Birinci Cilt Yunus Sûresi
- İfrat ve tefrit arasında sünneti nebiye ittiba etmek
- Kürdistan bölgesinde temizleme ve ıslah
- Peygamber yolu, tanımı ehemmiyeti ve zarureti

İslam fikri ve akidesi alanında yazılan kitaplar

- İslam ve ideolojik akımlar
- Proje: İslami çalışmada fikri yöntemler
- Şeriat usullerini şerh, İslami camia için gerekli adımlar
- Gündemdeki popüler meseleler
- Allah'ı, imanı ve dini tanıma yükselen İslam'ın gerçeği ve çöken batıl fikirler

- Esma-ül Hüsna

Vakıa ile vahiy arasında İslami düşünce kitapları

- Birinci Kitab: İslami fikirlerin ehemmiyeti
- İkinci Kitab: Müslümanlar için atılacak genel adımlar
- Üçüncü Kitab: Müslümanlar tarihinde entelektüel akımlar
- Dördüncü Kitab: İslami düşüncenin esasları
- Beşinci Kitab: Çeşitli asri fikri meseleler

Kuran ve sünnetin gölgesinde İslam ve iman akidesi

- Birinci cilt: İman ve İslam akidesi nedir?
- İkinci cilt: Yaratıcı ve rububiyette Allah'ı birleme
- Üçüncü cilt: Allah'ın isimlerinde ve ilahi sıfatlarında tevhid
- Dördüncü Kitab: Allaha, kitaplarına ve resûlüne iman
- Beşinci Kitab: Mahşer gününe kaza ve kadere iman
- Altıncı Kitab: Hak yolunun takipçilerinin görüş ve özellikleri
- Peygamberin yolu nedir?
- Tam bir Müslüman ve mümin akidesi
- İslami ve laik fikirler uzlaşılan ve ayrılan noktaları
- Tahavi akidesinin Kürtçe tercümesi
- Tahavi akidesinin şerhi

- Kürdistan deneyiminde laiklik ve demokrasi

İslami fıkıh alanındaki kitaplar

- İslami ibadet külliyatı
- Birinci cilt: genel bir şekilde ibadet, yaratılış meseleleri, temizlik konusu
- İkinci Kitab: İbadet şeriatında en evla olan namazın ikamesi
- Üçüncü Kitab: Zekât ve infak
- Dördüncü Kitab: Hac, umre ve Allah'ın zikri
- Mühim bir kaide: yerli yerinde olan şeriatla muameleyle beraber feri ihtilaflı meseleler
- Şer'i ve akli değerlendirmelerle Bayram ve münasebetleri
- Kur'an ve sünnetin gölgesinde fenni konular.
- Allah yolunda infakta mühim esaslar

Nefsi tezkiye, ahlak ve suluk konusunda kitaplar

- Allah'ı zikretme ve insan hayatında zikrin önemi
- Allaha ulaşmada doğru yol, Kur'an ve sünnet çerçevesinde nefsin tezkiyesi
- İmarat ve yıkım arasında Kürdistan mescitleri
- Allah'a tövbe
- Şehit kimdir? Konumu nedir?
- Dünya ve ahirette Allah'ı görme meselesi
- Ruh âlemi, ibadet ve tezkiye

- Kuran ve sünnet çerçevesinde İslamî yol ve yaratılış külliyatı

Dava ve İslami çalışma ile ilgili kitaplar

- Hizbullah
- Müslüman ve mücahit peşmerge kimlerdir
- İslami hareketin hastalık ve ilaçları
- Kalma ve yok olma arasındaki İslami hareketler
- İslami hareket ve yeni merhaleleri
- İslami hareket ve parlak fikirler
- İslam ve güncel konular
- İslam âlimleri kimlerdir ve özellikleri nelerdir?
- İslami cemaat hedefleri ve tutumları
- İnsanlarla nasıl muamele edelim?
- Cihadı nasıl anlayâlim?
- Allah yolunda cihatta notlar ve uyarılar
- Cihadımızda zarar görmeyelim!
- Allah yolunda cihad nedir, hedefleri ve durumu?
- Sürgündeki kardeşlerimize rehberlik
- Kur'an ve sünnet çerçevesinde İslamî amel ve islam
- Kuran ve sünnet çerçevesinde ittifak meselesi
- Seçime ve parlamentoya katılma konusunda aklı ve şer'i değerlendirmeler
- Aşırı DAEŞ'in tasarrufatları ve fikirlerini yıkmak
- Aşırılık ve aşırı gidenlerin alametleri, aşırılığın sebepleri sonuçları ve ilacı

İslami camialar için şeri kaidelerle ilgili kitaplar

- Birinci bölüm: İslamî camiayı tesis etmede şeri deliller
- İkinci ve üçüncü bölüm: Halifeyi azletmenin hükmü, zülüm ve sapmalarda Müslüman kesimin duruşu
- Dördüncü bölüm: şeyh Ebul Basir ve fetvaları
- İslami proje çalışması
- İslami camialar için fikri, siyasi ve imani raporlar
- İç ve dış gerçekliğimize bir bakış

Kavmiyetçilik ve Kürt meselesi ile ilgili kitaplar

- Kürdistan niye yıkıldı nasıl imar edilir?
- Tağutun boyunduruğuna dönmenin hükmü
- İslami ölçüde kavmiyetçilik tutkusu ve ulusalcılık fikri
- İnanç ve parlamento arasında Kürdistan meselelerinin çözümü

Politika ve yönetim ile ilgili kitaplar

- Akıl ve vahyin gölgesinde güncel siyasi konular
- İslam ve devlet külliyatı birinci cilt: İslam'da siyasi varlık
- İkinci cilt: İslam'da hükümet sisteminin temelleri
- Üçüncü Kitab: üç makam; yasama, yürütme yargı

- Dördüncü Kitab: İslam devletinde ve toplumunda gayrı müslimler
- Çağdaş gerçekliğimize İslam çerçevesinden bir bakış

Kadın ve aile konusundaki kitaplar

- Şeriatın gölgesinde kadın ve aile
- Müslüman Kürt kadını şer'i hakları ve önemli vazifesi

Tarih alanındaki kitaplar

- Resûlüllah'ın hayatından dersler ve ibretler
- Hatıralar kitabı
- Hayatımdaki entelektüel ve politik olaylar
- Sınırı aşmayın...
- İşgalci hapishanelerde geçen 22 aylı işkence ve eziyet
- Çağdaş kavramlarda gençlik

Güncel konularla ilgili kitaplar

- Gerçek ve taklitçilik arasındaki gençliğimiz
- Toplumumuzu uçuran ahlaki çöküş
- Kadının İslam'dan uzaklaşmasıyla çekilen acılar
- Nasıl rol model olâlim? İslam'a göre nasıl bir cumhuriyet inşa edelim
- İslami siyasette açıklamalar
- Vaaz vermede mühim esaslar
- İslami ilmi talep etme
- Faziletli ahlak İslamî bağlılığın standardıdır
- Allaha davet
- Bu durumda nasıl talebe olmak gereklidir
- Kürdistan meselelerine İslamî bir bakış

- Aile yapısı ve rükünleri, şeri ve akli değerlendirmeyle çok evlilik meselesi
- İslami çalışma ve şüphe sislerinin dağılışı
- İslam'dan dönmenin hükmü konusunda bir değerlendirme
- Molla Kebir Elkevi Tefsiri
- Kuranda neshin var olup, olmaması
- Allah'ın kullarına bela vermesi nedir ve nasıl oluyor?
- Sürgündeki kardeş ve bacılarımıza rehberlik
- Peygamber annesi güçlü ve nadir bir kadındı
- Gençlik ve manevi kriz
- İman çerçevesinde bir gençlik ve şüphelerin reddi

Arapça yazılan eserleri

- Allah azze ve cellenin kitabında tecelli eden İslam külliyatı.
- Birinci Kitab: İslam yaratıcıyı ve yaratılanı gerçek bir şekilde tanımak
- İkinci Kitab: imanın tarifi
- Üçüncü Kitab: Allaha iman
- Dördüncü Kitab: Melekler ve cinlere iman
- Beşinci Kitab: Allah'ın kitabına iman
- Altıncı Kitab: Allah'ın peygamberlerine ve kerim olan resûlüne iman
- Yedinci Kitab: Son peygamber Resülüllah sallallahu aleyhi vesellem
- Sekizinci Kitab: kıyamet gününe iman ve kaderin özeti

- Dokuzuncu Kitab: insanın Allah'ın hidayetiyle hidayet bulması ve ferdin şeriata bağlılığı
- Onuncu Kitab: toplumun şeriata bağlılığı
- On Birinci Kitab: toplumun şeriatı uygulaması İslam'da devletin özellikleri
- On İkinci Kitab: İslam insanlara doğru bakıştır. Onlarla güzel bir diyalogdur.
- Aşırı fikirleri çürütmek
- Misafirlik ve dava
- Özel bir röportaj
- Irakla ilgili kısa bir söyleşi
- Emniyetli bir şekilde Allaha yöneliş, kuran ve sünnet ışığında nefsin tezkiyesi
- Emir demir parmaklar arkasında
- Gündemdeki popüler meseleler
- İhtilaflı ve feri meselelerle birlikte İslam'da şeri hükümlerin bakışı
- İslam âlimleri kimlerdir ve özellikleri nelerdir?
- Fikri, fıkhı, siyaset ve davette güncel meseleler çerçevesinde sıcak tartışmalar
- Kürdistan deneyimde laiklik ve demokrasi

Basılmaya hazırlanan kitaplar

- Kuranı kerim tefsiri 12. Cilt Rad, İbrahim ve Hicr Sûresi
- Fıtrat, akıl, ilim ve vahiy çerçevesinde İslam'ın güzelliği ve ateizmin çürüklüğü
- Siyasette ahlakın önemi
- İslami çalışmayı gözden geçirme
- Ümmet ve zor konumu, sebepleri ve ilacı
- Sahih ve islam daveti çerçevesinde...

Gökler (haşyetten) neredeyse üstlerinden çatlayacak. Melekler de rablerinin yüceliğini hamd ile dile getiriyorlar ve yerdekilerin bağışlanmasını diliyorlar. İyi bilin ki bağışlama ve merhameti sınırsız olan ancak Allah'tır. (Şura:5)

له تۆڕه كۆمەڵایەتییەكان لەگەڵتانین
Stay in touch on social media
نحن معكم عبر مواقع التواصل الاجتماعي
ڕاگەیاندنی مەكتەبی مامۆستا عەلی باپیر
AliBapir/عەلی باپیر
archive.org/details/@alibapir
PDF
AliBapir/عەلی باپیر
كەناڵی
ڕاگەیاندنی مەكتەبی مامۆستا عەلی باپیر
AliBapir
Google Play
App Store
www.alibapir.net
كوردی - عربي - English
ڕاگەیاندنی مەكتەبی مامۆستا عەلی باپیر

İstekler ve Arzular

O kimseler İslam'ı genel ve detaylıca bilmeyi arzuluyorlar. Bunu isterken, Allah'ın kelamında ve Resulü'nün sünnetinde olduğu gibi, hem toplum hayatında, hem aile hayatında Allah rızası için kendisini sanki ayrı bir cisme sokan, somutlaştıran bir hal kendilerinde istiyorlar. Ne mutlu o kimselere!

İkinci Baskının Mukaddimesi

Hamd yüce ve güç sahibi olan Allah azze ve celleyedir. Salat ve selam, müjdeleyen ve uyaran nebisi Muhammed sallallahu aleyhi veselleme, şeref sahibi sahabelerin, eşlerine ve akrabalarına olsun. Onlar ki, tüm takdire ve değere layıktırlar.

Bundan sonra; ***"Allah'ın kitabında tecelli eden islam"*** isimli külliyatımızın birinci baskıdan sonra tekrar baskıya girmesine karar verdik. Birinci baskısı, sekiz ciltten oluşup, içerik olarak dört konu on yedi fasıldan oluşmaktaydı. İkinci baskısı ise, on iki ciltten oluşup, her Kitab, başlı başına bir konuyu ele almaktadır.

Sonuç olarak; bu külliyatta kitaptaki konular on iki konuya ulaşmış oldu.

BİRİNCİ KONU: Dört başlıktan oluşup, Kitab ismi olarak da ***"İslam gerçek anlamda yaratılan ve yaratanı tanımaktır"*** şeklinde isimlendirilmiştir. Bu kitaptaki birinci konu da budur.

İKİNCİ KONU: Altı başlıktan oluşmaktadır. İsim ***olarak da "İslam, Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve din gününe imandır"*** tabi bu durumda bu ikinci konu yedi cilt olarak ele alınmıştır. Her bir Kitab başlı başına iman konularından bir konuyu ele almaktadır. Tabi beşinci başlık olan ***"resülüne ve peygamberlere iman"*** konusunu iki bölüme ayrılmıştır.

Birinci başlıkta, selam üzerlerinde olsun orada genel olarak resüle ve peygamberlere iman konusundan bahsettik. Bunun ikinci alt başlığında ise son peygamber Resülüllah sallallahu

aleyhi vesellemden bahsettik. Dolayısıyla bu külliyatta ikinci bab şu şekilde oluştu;

İkinci başlık: iman ve küfür mefhumu konusu

Üçüncü başlık: Allah azze ve celleye iman konusu

Dördüncü başlık: meleklere ve cinlere iman konusu

Beşinci başlık: Allah azze ve cellenin kitabına iman konusu

Altıncı başlık: Salât ve selam üzerlerine olsun Allah'ın elçisi ve peygamberlerine iman konusu

Yedinci başlık: son peygamber hazreti Muhammed Resülüllah sallallahu aleyhi vesellem

Sekizinci başlık: ahiret gününe iman

ÜÇÜNCÜ KONU: üç bölümden oluşup, başlık olarak da "İslam; gerçekçi olarak iki yöntem olan ferdi ve toplumsal olarak şeriata bağlanmaktır." Tabi bu külliyatta bu konu aşağıdaki şekilde üç kısma ayrılmıştır.

Dokuzuncu başlık: Allah'ın hediyesi ile doğruyu bulmak.

Onuncu başlık: toplumun Allah'ın dinini kabullenmesi

On birinci başlık: toplumda şeriatı tatbik

DÖRDÜNCÜ KONU: dört konudan oluşmakta olup, isim olarak ***"İslam insanlara yönelik doğru bakış ve onlarla gerçek muameledir"*** bu isimle bu şekilde kalmıştır. Son kitap olan on ikinci kitap gelen şekil üzere kalmıştır;

On ikinci başlık: İslam insanlara yönelik doğru bakış ve onlarla gerçek muameledir.

Bu on iki kitabı 63 başlık olarak tertib ederken de tedrici olan mantık silsilesine riayet ettik. Çünkü insanoğlu her şeyden önce bu varlık âlemini tanımaya muhtaç olup, o varlık âleminin kaynağı onun açıklamasındadır.

Birinci kitap: *"islam; gerçek anlamda yaratan ve yaratılanı tanımak"* ismiyle bu fıtrı ve öncelikli önermeye bir hazırlık olarak gelmiştir. Daha sonra *varlığı gerçek anlamda tanımak* mantık kaidelerinin bir gerekliliği olarak, âlemlerin maliki ve yaratıcısı olan Allaha iman ve diğer beş imam rükünlerine imanı netice olarak vermektedir.

Daha sonra ikinci, üçüncü, dördünü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci kitaplar, ***"islam; Allaha, meleklerine, kitaplarına, resûlüne ve kıyamet gününe imandır"*** başlığı altında bu büyük maksadı kesinleştirmek ve büyük gerçeği beyan etmek için gelmiştir. O büyük gerçek ki, büyük kitabı harfler üzerine nakşedilmiş olup, onun idrakı için başka bir şeye ihtiyaç duymamaktayız.

Daha sonra gerçek anlamda Allah azze ve celleye ve geri kalan esas rükünlere iman, bizi dost doğru olan Allah'ın dinine, hikmetli şeriatına uymayı gerekli kılmaktadır.

Daha sonra dokuzuncu, onuncu ve on birinci kitaplar genel bir başlık olan "islam; gerçekçi olarak iki yöntem olan ferdi ve toplumsal olarak şeriata bağlanmaktır." Başlığı altında gelmiştir. Bu

da ferdin, toplumun ve devletin şeriatı kabullenme şeklini beyan etmek içindir. Son üç kitap aşağıdaki üç isimle isimlendirilmiştir.

Allah'ın hidayetiyle doğru yolu bulmak... Ya da ferdin Allah'ın şeriatına bağlanması.

Hak dini ortaya koymak ya da Ya da toplumun Allah'ın dinini fikirsel, yöntemsel ve edebi olarak bağlanması.

Hayatın tüm alanlarında şeriatı toplumda tatbik etmek.

Daha sonra son olarak; gerçek bir şekilde tanıyıp, derin bir imana sahip olup, Müslümanların imkânı ölçüsünde, ferd, toplum ve devlet olarak gerçek anlamda şeriata bağlandıktan sonra, ister Müslüman olsun ister gayri Müslüm olsun insanlara muamele başlar. Bu da onlara doğru ve gerçek bir bakışla, ifrat ve tefritten de uzak bir şekilde şeriat ile muameledir. Bu konunun açılımını ***"İslam insanlara yönelik doğru bir bakış ve onlarla gerçek muameledir"*** isimli on ikinci son kitabımız yüklenmiştir.

Özet olarak da; bu on iki kitaplık külliyatta, İslam için bereketli olan Allah azze ve cellenin hakim kitabının nasıl tecelli ettiğini açıklayacağız.

Gerçek anlamda Allah azze ve celle ve mahlûkatın varlığı.

Allaha, meleklere, kitabına, resûlüne ve kıyamet gününe iman.

Ferd, toplum ve devlet olarak Allah'ın şeriatını kabullenme.

İnsanlarla onların dikkatini çekecek şekilde objektif bir bakışla gerçek muâmele.

Bu külliyatı bu şekilde basmaktaki gerçek amaç okuyucuya ulaşımını kolaylaştırıp, kitaptan hangi konuya talep varsa, elde edilmesini kolaylaştırmaktır.

Yine zikre layık olan bir şeyde, bu baskıda birinci baskıda yapılan konu, fasıl, başlık ve neticelerin çoğunun aynı şekil üzere bırakılmasıdır.

Aynı şekilde şu aşağıdaki üç başlığı da isim olarak aynen bıraktık.

Birincisi: Bu kitap hakkında bir müjde. Tabi bunu sadece bu külliyat hakkında bir müjde şeklinde değiştirdik.

İkincisi: Bu kitabı telif hakkında bir kıssa. Tabi bunu da bu külliyatı telif hakkında bir kıssa... Şeklinde değiştirildi. Burada da Amerika zindanında bu kitaba başlama şeklini yine yedi ayetten oluşan mübarek Fatiha Sûresinden elde edilen hazzı ve dört bab ile on yedi başlığa ayrılmasının sebebini açıklamışız.

Üçüncüsü: mukaddime tabi bu da bu külliyat hakkında bir mukaddime şeklinde değiştilrilmiştir. Ve bu külliyatın birinci kitabının başında bu kitabın konuları ile irtibatlı olduğundan dolayı bu mukaddimeyi ekledik. Ve bu şekilde yaparak diğer kitablardan tekrardan sakınmak için bu mukaddime ile iktifa ettik.

Büyük arşın sahibi kerim olan Allah azze ve celleden, bu büyük uğraşı, dost doğru olan bu dini, eksik anlayan birçok Müslümanların birçok eksikliklerin telafisi kılsın. Bu külliyattan bir haz alınmasını yani islam şeriatının kalesinin binası için bir tuğla olmasını umut ederim.

Değerli okuyuculardan da okuma ve uyarıları konusunda cimrilik yapmamalarını umuyorum. Baştan onlara çokça teşekkürlerimi sunuyorum.

Vasıflanmaktan münezzeh olan Allah, tüm noksanlıklardan münezzehtir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd âlemlerin Rabbı olan Allah’a mahsustur.

20 Nisan 2015

Erbil/ırak

MUKADDİME

Hamd âlemlere ait olup, ona tövbe eder ondan doğru yolu talep ederiz. Nefislerimizin kötülüğünden ve amellerimizin kötülüklerinden Allaha sığınırız. Allah kimi hidayete erdirse onu saptıracak yoktur. Kimi de saptırırsa onu doğru yola iletecek yoktur. Allahtan başka ilah olmadığına, onun ortaklarının olmadığına, Muhammed aleyhi salatullahi vesselamın da onun elçisi ve kulu olduğuna şehadet ederim.

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten nasıl sakınmak gerekiyorsa öylece sakının ve siz ancak Müslümanlar olarak ölün." (Âl-i İmrân; 102)

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının. Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde bir gözetleyicidir." (Nisâ; 1)

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Resülüne itaat ederse, muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır." (Ahzâb; 70-71)

Bundan sonra; şüphesiz ki sözlerin en doğrusu Allah'ın kitabıdır. En güzel hediye Resülüllah sallâllâhu aleyhi vesellemin hediyesidir. En kötü

işte ondan sonra uydurulanlardır. Sonradan ortaya çıkan tüm şeyler bidattır. Tüm bidatlerde delalettir. Tüm dalaletlerde ateştedir.

Allah (c.c) mahlûkatı, bize nispetle iki şekilde yarattı.

Somut bir şekilde müşahede edilenler: Bunlar, idrak etmemiz mümkün olan şeyler ve ilgilenebileceğimiz şeylerdir. Bunu yaparken beş duyumuzla hareket ederiz: İşitme, görme, dokunma, koklama ve tatma.

Gaybi olup, somut olmayanlar: Hasseler ile anlamamızın mümkün olmadığı ancak bazı etki ve eserleri ile bilebildiğimiz şeylerdir.

Allah (c.c) kitabında bu hakikati defaatle birçok ayette misal olarak getirmektedir: Hakka Suresi (38-39)

"Görebildikleriniz ve göremedikleriniz üzerine yemin ederim."

"Allah, akıl ve duyularla idrak edilemeyeni de edileni de bilir; O üstündür, hikmet sahibidir." (Teğabun; 18)

İşte! Her cin ve melek, gayb kapsamındadır ve bizden gizlidir. Zaten gayba iman etmek, akidenin ve imanın esaslarındandır. Bu yüzden Allah (c.c), kitapta imanı gayb ile birlikte zikretmiştir. Bu zikrediş, kitabın başında muttaki ve hidayet sahibi kimseleri anlatırken geçmektedir:

"Elif-lâm-mîm. Bu kitap, hiç şüphe yok, sakınanlar için bir rehberdir. (Onlar) gayba iman ederler.... "

Biz bu dördüncü kitapta ihtisar üzere bir şeyler söyledik. Bunu yaparken Allah'ın kitabındaki

nurdan istifade etmek istedik. Zaten böyle bir konuda ancak Allah'ın kitabından ve Nebi'nin sünnetinden sahih senetle bizlere ulaşan bilgiyle karar verebiliriz. Çünkü gayb hakkında konuşmak sınırlı bir yol çizmeyi gerektirir. Bu sınırlı yol ise, korunmuş vahiydir. Eğer insanların zihinlerindeki uydurma ve hurafeleri gaybı anlama konusunda konuya dâhil etseydik özellikle de bu melekler ve cinler âlemiyle alakalı konuşurken bunu yapsaydık korunmuş vahiyden uzak durmamız sebebiyle sultanın gönderdiklerinden eğri, çarpık yollara sığınmış olurduk.

Doğru olan, bizim için melekler ve cinler âlemi adına mühim olan şeyleri zikretmekle yetinmektir. Bizde bu yüzden Kur'an'da zikredilen kesin hakikatleri zikretmeyi uygun gördük. Zira Âlim ve Habir olan Allah yüce zatıyla gaybı bilmektedir. Ama biz vahiy bilgisi olmaksızın bu iki âlem konusunda fikir sahibi bile olamayız. Zira bu konuda Allah (c.c) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: "Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez." Onlar ne zaman diriltileceklerini de bilmezler."

Netice olarak diyebiliriz ki; Allah'ın kitabında melekler, şeytanlar ve cinler âlemi hakkında söyledikleri, bildirdikleri yeterlidir, tamdır. Aynı şekilde bu gizli âlemleri yeryüzünde yaşadığımız hayatla sağlamca anlamlandırma konusunda bizlere yeterli gelecektir.

23 Nisan 2015

Erbil/Irak

ÖNSÖZ

Meleklere iman, imanın ikinci rüknüdür. Beş iman esasının tertibli ve tedrici olmasından dolayı meleklere iman ikinci olmuştur. Kitabın başında bu husustan bahsetmiştik. İmanın ikinci rüknü olmasının nedenine gelecek olursak çünkü melekler, Allah ile elçileri olan peygamberler arasında bir vasıtadır. Zira Allah'ın vahyini nakleden ve kitap vahyini onlara ulaştıran meleklerdir. Zaten peygamberler, onların getirdikleriyle beşere ve cinlere ulaştırıyorlar. Bu gerçeği Allah (c.c) şu ayet ile ortaya koymaktadır:

"Allah meleklerden de elçiler seçer, insanlardan da. Şüphesiz Allah her şeyi işitmektedir, görmektedir."[1]

Allah'ın kelamı olan Kur'an, aslında bizim önem atfettiğimiz her meseleye bir açıklama getiriyor. Allah'ın en itaatkâr ve en temiz mahlûkatı olan melekler konusunda da böyledir. Sonra cinler aslında bizim yeryüzündeki hayatımızda kardeşlerimizdir. Onların babaları semada ma'siyet suçundan dolayı kovulmadan önce meleklerle sıkı bir ilişki içindeydiler. Sonra onlar da melekler gibi diğer mahlûkatın göremeyeceği bir daireyi, alanı kendilerinde bulunduruyorlar. Yani onlar da gayb âleminin üyesidirler. Onların da biz varlığına inanıyor ve iman ediyoruz. Bu yüzden kitabımızda da meleklere imandan sonra cinlere iman bahsini fasılalar şeklinde işleyeceğiz. Birinci fasıl, meleklere iman... İkinci fasıl ise, cinlere iman... Allah'tan bize başarı lütfetmesini dileyerek birinci fasla şimdi başlıyoruz.

---

[1] Hac suresi 75.ayet

BİRİNCİ FASIL

MELEKLERE İMAN

BU BÖLÜMDE MELEKLERE İMANI VE ONLARA İMANIN KEYFİYYETİNİ KONUŞACAĞIZ.

1- Meleklere imanın tarifi
2- Meleklerin tarifi
3- Allah'ın kitabından isimlerini öğrendiğimiz melekler
4- Genel açıdan meleklerin görevleri
5- Detaylı bir bakışla meleklerin görevleri ve bazı meleklerin özel görevleri
6- Meleklerle alakalı dört meselenin izahı

BİRİNCİ KONU

MELEKLERE İMANIN TARİFİ

Bizler meleklerin var olduğunu, vazifelerinin olduğunu biliyoruz ve buna böyle iman ediyoruz ve meleklerin keyfiyyetini de zaten Allah'ın kitabından ve Resulünün sünnetinden bir ziyade veya noksan olmaksızın bize beyan edildiğine iman ediyoruz. Allah (c.c) bize nispetle düşündüğümüzde melekleri yarattı. Onların hayatı gayb âlemidir ve biz o âlem hakkında çok bir bilgiye de sahip değiliz. Zira bizim idrak edebilmemiz ancak aklımıza, işitmemize, görmemize, dokunmamıza, koklamamıza ve tatmamıza bağlıdır. Gerisi dışında biz aciziz. Bu yüzden bizim emin olacağımız yol ancak vahye kulak vermek ve ittiba etmektir. Bunu meleklerin keyfiyyetini bilmek ve o âlemi idrak edebilmemiz için yapmak zorundayız.

Biliyoruz ki; zanna uyma, hayalin peşinden gitme, recmen bil gayb (bilinmeyeni taşlama) bu konuda bize bir şey katmaz ve bize yeterli gelmez. Zaten o yolları takip edecek olsak en ağır hasarlar ve dalalet bizi buluyor. Tıpkı Allah'ın bahşettiği hidayet yolunu bilmeyen ve vahyin sesini işitmeyen kimseler gibi. Oysaki bizim seçtiğimiz yol, sahih ilimle desteklediğimiz, gayba dair umumi bilgiler ve meleklere dair hususi bilgiler öğrendiğimiz yoldur. Aslında biz de vahyin bize anlattıklarından anladıklarımızı kısaca burada sizlere anlatacağız.

İKİNCİ KONU

MELEKLERİN TARİFİ

Melekler, ayrı bir âlemdir. Onların âlemi de kendilerine has, eşsiz bir âlemdir. Zira onlar da şuur, hayat ve irade sahibidirler. Allah (c.c), onları kendine mutlak itaat ile şekillendirdi. Allah onları aynı zamanda kendisine sıfatlarıyla yaklaştırdı.

Sıralayacağımız ayetler, onların özelliklerini, Allah ile irtibatlarını, onun katında makamlarının yüceliğini bizlere tanıtıyor.

"Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir."[2]

"Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilmez. İşte bu, insanlık için sadece bir öğüttür."[3]

"Göklerdekiler, yerdeki canlılar ve melekler büyüklük taslamadan Allah'a secde ederler. Onlar, yüceler yücesi bildikleri rablerinden korkar, kendilerine buyurulanı yerine getirirler."[4]

"***Böyle iken (bazıları) "Rahmân evlât edindi" dediler. Hâşâ! O bundan münezzehtir. Bilâkis o evlât dedikleri lütuf ve ihsana mazhar olmuş kullardır. O'nun sözünün önüne***

---

[2] Fetih suresi, 4.ayet

[3] Müddesir suresi, 31.ayet

[4] Nahl suresi, 49-50.ayet

geçmezler, sadece O'nun emriyle hareket ederler. Allah onların önlerindekini de arkalarındakini de (bildiklerini de bilmediklerini de) bilir. Onlar Allah'ın razı olduklarından başkasına şefaat edemezler ve Allah korkusundan titrerler! Onlardan biri, "Tanrı O değil, benim!" diyecek olsa (ki demez), biz onu da cehennemle cezalandırırız. Zâlimleri böyle cezalandırırız."[5]

"Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız, güçlü, Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır."[6]

"Hamd, gökleri ve yeri yoktan var eden, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler kılan Allah'a mahsustur. O dilediği kadar fazlasını da yaratır. Kuşkusuz Allah her şeye kadirdir."[7]

"Ne Mesîh Allah'ın bir kulu olmaktan geri durur ne de yakın melekler. Büyüklenerek O'na kulluktan geri duranların hepsini Allah, yakında huzuruna toplayacaktır."[8]

"Rabbinin katında bulunanlar bile O'na kulluk etmek hususunda kibre kapılmazlar,

---

[5] Enbiya suresi, 26-29.ayet

[6] Tahrim suresi, 6.ayet

[7] Fatır suresi, 1.ayet

[8] Nisa suresi, 172.ayet

O'nu tesbih ederler ve yalnız O'na secde ederler." [9]

"Allah, hak ve adaleti ayakta tutarak, kendinden başka tanrı olmadığını bildirdi; melekler ve ilim sahipleri de bunu ikrar ettiler. (Evet) O'ndan başka tanrı yoktur; O mutlak güç ve hikmet sahibidir." [10]

"Fakat Allah sana indirdiğine, onu ilmiyle (ilminin bir eseri olarak) indirdiğine şahitlik eder; melekler de şahitlik ederler. Ve şahit olarak Allah yeterlidir." [11]

"Allah ve melekler peygambere salât ediyorlar; ey iman edenler, siz de ona salât ve selâm okuyun." [12]

"Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için O size rahmetiyle lütufta bulunuyor, meleklerini de dua ediyor. O, müminlere karşı çok merhametlidir." [13]

Saydığımız on iki ayet bize meleklerin tabiatları, durumları, makamları hususunda yirmi bir bilgi vermektedir:

1. Melekler, Allah'ın gökteki ve yerdeki ordularıdır. Onlar, Allah'ın emirlerini ve kendilerinin vazifelerini yerine getirmek için daima hazırdırlar. Arapçada cünd kelimesi, lügat açısından bakıldığında donanımlı olmak manasındadır. Allah (c.c) bu sebeple onları birçok ayette cünd kelimesiyle

---

[9] Araf suresi, 206.ayet

[10] Ali imran suresi, 18.ayet

[11] Nisa suresi, 166.ayet

[12] Ahzab suresi, 56.ayet

[13] Ahzab suresi, 43.ayet

zikretti. O ayetlerden iki tanesini yukarıda zikrettik: Fetih suresi 4.ayet ve Müddesir suresi 31.ayet

2. Melekler çok sayıdadır. Onların sayılarını yalnız onları yaratan Allah (c.c) bilir. Yukarıda zikrettiğimiz Müddesir suresi 31.ayet buna işaret etmektedir. Bu sadedte Peygamber efendimiz (s.a.v) şöyle buyurdu: ***"Ben sizin görmediklerinizi görüyorum ve işitmediklerinizi işitiyorum. Gökyüzü meleklerin ağırlığından dolayı ses çıkardı. Bu çatırdamasından da haklı idi. Çünkü orada meleklerin secde etmediği dört parmaklık bir yer bile yoktur."***[14]

3. Allah (c.c) meleklere verdiği sıfat ve özelliklerle onları diğer yaratılmışlardan eşsiz kılmıştır. Bu özellikler ve sıfatlar şunlardır:

1) Onlar Allah'a itaat ve teslimiyette tastamamdırlar. Yukarıda zikrettiğimiz Nahl suresi 49. ve 50.ayetlerde secde konusunda ve her emri yerine getirme konusunda bu hal örneklendirilmiştir.

3) Onlarda ibadet hususunda zerre kibir yoktur. Aynı zamanda onlarda bıkma, usanma ve yorgunluk yoktur. Allah (c.c), şu sözü bu konuda delildir:

"Göklerde ve yerde olanlar hep O'na aittir. O'nun huzurunda bulunanlar, O'na ibadet

---

[14] Ahmed, 21555; Tirmizi, 2312; İbn Mace, 4190. Elbani, hadis için hasen dedi.

etme hususunda ne büyüklenirler ne de yorulurlar."[15]

4) Onlar daima Allah'ı zorluk ve yorgunluk, isteksizlik ve kesinti olmaksızın tesbih ederler. Allah (c.c), Kur'an'daki şu sözü bunun delilidir:

"Şayet kibirlerine yediremezlerse bilsinler ki rabbinin katında bulunanlar bıkıp usanmadan, gece gündüz O'nu tesbih etmektedirler."[16]

"Onlar, bıkıp usanmaksızın gece gündüz Allah'ı tenzih ederler."[17]

5) Onlar, Allah katında ihsana mazhar olmuşlardır. Enbiya suresindeki ayet buna işaret etmektedir:

"Böyle iken (bazıları) "Rahmân evlât edindi" dediler. Hâşâ! O bundan münezzehtir. Bilâkis o evlât dedikleri lutuf ve ihsana mazhar olmuş kullardır."[18]

6-7) Onların kelamı ancak Allah'ın izniyledir. Aynı zamanda onlardan sadece doğru söz sadır olur. Allah (c.c) şu ayetleri buna işaret etmektedir:

---

15 Enbiya suresi, 19.ayet
16 Fussilet suresi, 38.ayet
17 Enbiya suresi, 20.ayet
18 Enbiya suresi, 26.ayet

"O'nun sözünün önüne geçmezler, sadece O'nun emriyle hareket ederler."[19]

"Ruh ve meleklerin saf saf olup durduğu o gün, rahmânın izin verdiklerinden başkası konuşamayacak; konuşan da doğruyu söyleyecektir."[20]

8-9) Allah'ın kararlarına, hükmüne muhalefette bulunmazlar. Emirleri yerine getirme konusunda da titizdirler. Kur'an'daki şu ayet bu hususa delalet etmektedir:

"Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır."[21]

10) Allah (c.c) şu kelamında olduğu gibi onlar, Allah'tan haşyet duyarlar.

".. ve Allah korkusundan titrerler!"[22]

11-12) Onlar ancak Allah'ın razı olduklarına ve dilediklerine şefaat edebilirler. Bu gerçeğe şu ayet işaret etmektedir:

"Göklerde nice melekler vardır ki, Allah dilediği ve razı olduğu kulları için izin vermedikçe onların bile şefaati hiçbir fayda sağlamaz."[23]

---

19 Enbiya suresi, 27.ayet

20 Nebe suresi, 38.ayet

21 Tahrim suresi, 6.ayet

22 Enbiya suresi, 28.ayet

23 Necm suresi, 26.ayet

13) Allaha yakın olarak vasıflanmışlardır. Pek çok ayette bu gerçeğe dikkat çekilmiştir:

"O'nun huzurunda bulunanlar, O'na ibadet etme hususunda ne büyüklenirler ne de yorulurlar."[24]

Aynı şekilde ayette melekler, mukarreb olarak vasıflanmışlardır:

"Ne Mesîh Allah'ın bir kulu olmaktan geri durur ne de yakın melekler. Büyüklenerek O'na kulluktan geri duranların hepsini Allah, yakında huzuruna toplayacaktır."[25]

14-15) Allah (c.) vahdaniyeti konusunda onların şahitliğini, kendi şahitliğiyle birlikte zikretti ve Kur'an ile alakalı ayette de şahitliği birbirine bağlayarak zikretti:

"Allah, hak ve adaleti ayakta tutarak, kendinden başka tanrı olmadığını bildirdi; melekler ve ilim sahipleri de bunu ikrar ettiler. (Evet) O'ndan başka tanrı yoktur; O mutlak güç ve hikmet sahibidir.[26]

Fakat Allah sana indirdiğine, onu ilmiyle (ilminin bir eseri olarak) indirdiğine şahitlik eder; melekler de şahitlik ederler. Ve şahit olarak Allah yeterlidir. "[27]

---

24 Enbiya suresi, 19.ayet

25 Nisa suresi, 172.ayet

26 Ali imran suresi, 18.ayet

27 Nisa suresi, 166.ayet

16-17) Nebiye (s.a.v) salat ve selam etmek onların görevlerindendir:

"Allah ve melekler peygambere salât ediyorlar; ey iman edenler, siz de ona salât ve selâm okuyun."[28]

"Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için O size rahmetiyle lutufta bulunuyor, melekleri de dua ediyor. O, müminlere karşı çok merhametlidir."[29]

18) Melekler, iki, üç, dört ve daha fazla kanatlara sahiptirler. Allah (c.c) şu kelamı buna işaret etmektedir:

"Hamd, gökleri ve yeri yoktan var eden, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler kılan Allah'a mahsustur. O dilediği kadar fazlasını da yaratır. Kuşkusuz Allah her şeye kadirdir."[30]

19) Onlar, başka bir şekle bürünmeye kadirdirler. Meryem suresinde, bu hakikati görebiliriz:

"Kitapta Meryem'i de okuyup an. Hani o, evinden ayrılarak doğu tarafında bir yere çekilmişti. Onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Derken, ona ruhumuzu gönderdik; ruh ona tam bir insan şeklinde göründü. Meryem, "Ben, senden, çok esirgeyici olan rahmâna sı-

---

[28] Ahzab suresi, 56.ayet

[29] Ahzab suresi, 43.ayet

[30] Fatır suresi, 1.ayet

ğınırım! Eğer Allah'tan sakınan bir kimse isen (bana dokunma)" dedi."[31]

Yine aynı şekilde melekler, İbrahim ve Lut (a.s)'a misafir olarak gelmişlerdi. Zariyat suresi, 24-30.ayetler bu konuyu anlatmaktadır. Hud suresi 77-81.ayetler arasında da bu konu anlatılmaktadır.

20) Meleklerin her birinin derecesi aynı değildir. Bilakis onlar farklı farklı derecelere sahiptirler. Saffat suresinde bu husus zikredilmiştir:

"Bizim her birimizin mutlaka belli bir yeri vardır."[32]

21) Onların kesinlikle cinsiyetleri yoktur. Zuhruf suresinde bu gerçeği Allah (c.c) şöyle anlatmaktadır:

Rahmânın kulları olan melekleri dişi bildiler. Yoksa yaratılışlarına tanık mı oldular? Tanıklıkları kaydedilecek ve bundan sorguya çekileceklerdir."[33]

Allah (c.c), melekleri yarattığı madde nurdur. Bu, Hz. Peygamber (a.s) Müslimde rivayet edilen hadisinde beyan edilmektedir: Hz. Aişe'den rivayetle Nebi (s.a.v) şöyle buyurdu: Melekler nurdan yaratıldı.[34] Bu ve bundan sonraki gelecek mevzularda melekler hakkında daha çok özellik ve hu-

---

31 Meryem suresi, 16,17,18. ayetler

32 Saffat suresi, 164.ayet

33 Zuhruf suresi, 19.ayet

34 Müslim, 25235; İbn Hibban, 6155.

susiyet göreceğiz. Bundan sonraki kısımda meleklerin nurani âleme ait itaatkâr ve temiz varlıklar olduklarını daha net kavrayacağız.

ÜÇÜNCÜ KONU

ALLAHIN KİTABINDAN İSİMLERİNİ ÖĞRENDİĞİMİZ MELEKLER

Allah (c.c), Kur'an'da sadece altı melek ismi zikretmektedir. Onlar; Cibril, Mikail, Malik, Melek-ül mevt, Harut, Marut'dur.

1-2) Cibril ve Mikail'in geçtiği ayet:

"Her kim Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, Cebrâil'e ve Mîkâil'e düşman ise bilsin ki Allah da inkârcıların düşmanıdır."[35]

3) Melekul mevt isminin geçtiği ayet:

"De ki: "Sizin için görevlendirilmiş bulunan ölüm meleği canınızı alacak, sonra rabbinize döndürüleceksiniz."[36]

4) Malik isminin geçtiği ayet:

Günaha batıp kalmış olanlar kuşkusuz cehennem azabında devamlı kalacaklar, azapları hafifletilmeyecek ve (kurtuluştan) ümit kesip susacaklar! Biz onlara haksızlık etmedik, kendilerine haksızlık edenler onlardır. "Ey Mâlik, rabbin bizim işimizi bitirsin!" diyecekler; o da "Burada kalıcısınız" cevabını verecektir.[37]

---

35 Bakara suresi, 98.ayet

36 Secde suresi, 11.ayet

37 Zuhruf Suresi, 74-77. Ayet

5-6) Harut ve Marutun isimlerinin geçtiği ayet:

"...... İnsanlara sihri, Bâbil'de iki meleğe, Hârût'la Mârût'a indirileni öğretiyorlardı."[38]

Cibril, vahiyle sorumlu olan melektir. Zaten Cibrilden ileride özel bir bölümde konuşacağız. Zira onun ismi Kur'an'da farklı farklı yerlerde çok defa zikredilmiştir. Bu durum onun için ayrı bir yüce makam belirtisidir. Kur'an'da farklı bir izlenimle geldiği gibi. Diğer saydığımız melekler, sadece bir yerde geçiyorlar ki biz bu yerleri yukarıda zikretmiş olduk.

Mikail'in görevi hakkında Kur'an'da bir şey zikredilmemiştir. Fakat hadislerde bu konuda bilgiler zikredilmiştir. O, rızıkla sorumlu melektir. Hatta bazı ruhların canını almakla da mesuldür. Şu ayet bunun açık örneğidir:

"De ki: "Sizin için görevlendirilmiş bulunan ölüm meleği canınızı alacak."

Malik'in görevi Zuhruf suresinde geçtiği üzere, cehennemlik mücrimlerle muhatab olacak ve cehennemin bekçiliğini yapacaktır. Harut ve Marut hakkında ise, altıncı konunun üçüncü meselesinde konuşacağız.

İsrafil'in görevi, sünnette 'sahibu garn' ismiyle geçmektedir. O'nun vazifesi, sur'a iki defa üflemektir. Birincisinde, kıyamet gerçekleşsin diye üfleyecek. İkincisinde ise, ölüler dirilecek, ba's ve

---

38 Bakara suresi, 102.ayet

nuşür olacaktır. Tirmizi'den gelen habere göre Resulüllah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"***Sur sahibi İsrafil suru eline almış, başını eğmiş ve kulağını vermiş ne zaman onu üfleyeceğini beklerken nasıl rahat edebilirim ki?***"39

39 Ahmed, 11714; Tirmizi, 2431; İbn Hibban, 823.

CİBRİL ALEYHİSSELAM

Birinci kısım: Cibril'in isimleri

Kur'an'da Cibril'in ismi dört farklı şekilde zikredilmektedir:

Cibril: Allah (c.c), Kur'an'da Cibril'e düşmanlığı, vahye düşmanlıkla irtibatlandırmıştır:

De ki: "Her kim Cebrail'e düşman ise, bilsin ki o, Allah'ın izni ile Kur'an'ı; önceki kitapları doğrulayıcı, mü'minler için de bir hidayet rehberi ve müjde verici olarak senin kalbine indirmiştir."[40]

Bu ayet, Yahudilerin sana vahiy getiren melek kimdir sorusunu sorduğunda, Peygamberimizin 'Cibril' demesinden sonra onların ' Hayır! O savaş indirir, o bizim düşmanımızdır. Mikail deseydin sana uyardık çünkü o, rahmet, yağmur indirir' diyerek bahane uydurmasından sonra nazil olmuştur.[41]

er-Ruh:

"***Onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Derken, ona ruhumuzu gönderdik; ruh ona tam bir insan şeklinde göründü."***[42] Başka bir ayette ise:

---

40 Bakara suresi, 97.ayet

41 Ebû'l-Hasan Ali b. Ahmed en-Neysaburî el-Vahidî, Esbâbu'n- Nüzûl, s.14-16.

42 Meryem suresi, 17.ayet

"***Ruh** ve meleklerin saf saf olup durduğu o gün, rahmânın izin verdiklerinden başkası konuşamayacak; konuşan da doğruyu söyleyecektir.*"[43] Yine başka bir ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

"***O gece melekler ve ruh, rablerinin izniyle her bir iş için iner dururlar.***"[44] Bütün bu sıraladığımız ayetlerdeki ruh, Cibril'dir.

er-Ruh'ul emin:

Şüphesiz bu Kur'an âlemlerin rabbi tarafından indirilmiştir. Onu, senin kalbine uyarıcılardan olasın diye açık bir Arapça ile Rûhulemîn indirmiştir."[45]

Ruh'ul Kudüs:

"***İman edenlere sebat kazandırsın, Müslümanlara rehber ve müjde olsun diye rabbin tarafından bir gerçek olmak üzere Kur'an'ı Ruhulkudüs'ün indirdiğini söyle.***"[46]

İkinci kısım: Cibril'in vasıfları

Kur'an'da Cibril pek çok vasıfla vasıflandırıldı. Bu vasıflar onun makamının yüceliğine, Allah katında değerine işaret eden şeylerdir. Şimdi o ayetlerle birlikte vasıflarını inceleyelim:

---

43 Nebe suresi, 38.ayet

44 Kadir suresi, 4.ayet

45 Şuara suresi, 192-194.ayet

46 Nahl suresi, 102. ayet

"Battığı sırada yıldıza andolsun ki bu arkadaşınız ne sapıtmış ne de eğri yola gitmiştir. Kişisel arzularına göre de konuşmamaktadır. O, kendisine indirilmiş vahiyden başka bir şey değildir. Onu, çok güçlü, üstün niteliklerle donatılmış biri (Cebrâil) öğretti. O, ufkun en yüce noktasındayken asıl şekliyle göründü."[47]

"***O Kur'an gerçekten değerli, güçlü ve arşın sahibi katında itibarlı, bir elçinin sözüdür. (Elçi) orada saygın ve güvenilirdir."***[48]

Bu ayetlerde sırasıyla Cibril hakkında şu vasıflar zikredilmektedir:

Şedidu'l Kuva: Çok kuvvetlidir.

Zü'ü Mirra: Güzel, iyi görünümlü veya akıl ve asalet sahibi manasındadır.

Resül: Allah'ın peygamberlere gönderdiğini tebliğde aracı.

Kerim: İhtiram ve keramet sahibidir.

i'nde zi'l arşi mekin: Allah katında belirli bir mekânı, kudreti vardır.

Muta'a: Mele-i a'lâ'da bir yeri vardır. İşlerini Allah'ın izniyle yapar.

Emin: Emanet sahibidir. O emanet, vahiydir.

Üçüncü kısım: Mele-i a'lâ'da Cibril'in makamı

Ayetler hakkında düşünüp taşındığımızda Cibril'in yüce bir makam sahibi olduğunu anladık. Bu yönüyle diğer meleklerden üstünlüğü or-

[47] Necm suresi, 1-7.ayet

[48] Tekvir suresi, 19-21. ayet

taya çıkan Cibril'in bu yönüne az önce zikrettiğimiz Tekvir suresindeki ayette delalet etmektedir. Bu yüzden o, mele-i a'lâ'nın başıdır. Meleklerin en büyüğüdür. Makamı bu derecede yüksek olduğundan Allah (c.c) onu, peygamberlere vahyi götürmekle yetkili kıldı, onu donattı.

DÖRDÜNCÜ KONU

GENEL AÇIDAN MELEKLERİN GÖREVLERİ

Ayetlerinde işaret ettiği gibi meleklerin genel görevleri şunlardır: Allah'ın hazır ordularıdır. Mutlak manada itaat ederler ki; bu itaatlerinde bir isyan, bir karışıklık kesinlikle görülmez. Secdede, tesbih etmede, hamd etmede daima azim ve sebat üzere devam ederler. Bunu yaparken kesinlikle yorgunluk, usanma, durgunluk söz konusu dahi değildir. Bu genel görevlerle birlikte onların hususi görevleri de vardır.

Geride çoğuna işaret etmiş olsak bile, bu konu üzerine de ayetleri inceleyelim:

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ ... وَمَنْ فِي الْاَرْضِ

"Görmez misin <u>göklerde ve yeryüzünde bulunanlar</u>; güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ve insanların birçoğu hep O'na secde etmektedir!"[49]

Bu ayetteki مَنْ zamiri ile kastedilen meleklerdir.

"Göklerde ve yerde olanlar hep O'na aittir. O'nun huzurunda bulunanlar, O'na ibadet etme hususunda ne büyüklenirler ne de yorulurlar. Onlar, bıkıp usanmaksızın gece gündüz Allah'ı tenzih ederler."[50]

---

49 Hac suresi, 18.ayet

50 Enbiya suresi, 19-20.ayet

(Putperestlerce Allah'ın kızları sayılan melekler şöyle derler:) "Bizim her birimizin mutlaka belli bir yeri vardır. Biz mutlaka (o yerlerde) saf tutarız. Ve biz, kuşkusuz Allah'ı tesbih ederiz."[51]

"Göklerdekiler, yerdeki canlılar ve melekler büyüklük taslamadan Allah'a secde ederler. Onlar, yüceler yücesi bildikleri rablerinden korkar, kendilerine buyurulanı yerine getirirler."[52]

"Göklerin ve yerin askerleri yalnızca Allah'a aittir; O sonsuz güç ve hikmet sahibidir."[53]

"Rabbinin katında bulunanlar bile O'na kulluk etmek hususunda kibre kapılmazlar, O'nu tesbih ederler ve yalnız O'na secde ederler."[54]

"Gökler (haşyetten) neredeyse üstlerinden çatlayacak. Melekler de rablerinin yüceliğini hamd ile dile getiriyorlar ve yerdekilerin bağışlanmasını diliyorlar. İyi bilin ki bağışlama ve merhameti sınırsız olan ancak Allah'tır."[55]

Ele aldığımız bu ayetler, sınırlı olsa bile bir misal oluşturur. Meleklerle alakalı hadislerde de geçen bilgiler bu şekildedir. Sonuç olarak Allah (c.c), melekleri görevlendirdi. Onları itaat eden bir

---

51 Saffat 164-166.ayet

52 Nahl suresi, 49-50. ayet

53 Fetih suresi, 7.ayet

54 Araf suresi, 206.ayet

55 Şura suresi, 5.ayet

ordu kıldı. Yaratılmışların işlerini idare etmekle onları memur kıldı. Birinci ve ikinci derece işlerde onlara yaratılıştan koyduğu iş, mesele ve adet düzeninde onlara idare kabiliyeti verdi. Onlarda zaten mükellef olduklarını daima yerine getirirler. Onlar işini en iyi şekilde uygulayan ve ustaca bir yetenek üzeredirler. Bu konuda onlara zaten Rablerinin şahitliği yeterlidir. Zira Allah (c.c), onlar için şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır."[56]

Kur'an'ın zahirinden ve Resulün sünnetinden anlaşılanlar bunlardır. Allah her şeyi daha iyi bilir. Bunun yanında hadislerde meleklerin vazifelerine dair tafsilat bulmak mümkündür. Yani bizim söylediklerimizin daha fazlasını açıklayıp, ortaya çıkarmak da bu yol ile mümkündür.

[56] Tahrim suresi, 6.ayet

BEŞİNCİ KONU

DETAYLI BİR BAKIŞLA MELEKLERİN GÖREVLERİ VE BAZI MELEKLERİN ÖZEL GÖREVLERİ

Meleklerin ortak vazifeleri olduğu gibi, bazılarının kendine ait has görevleri de vardır. Bu has görevleri gelecek olan sıralayacağımız yirmi bir madde ile tümevarım yöntemiyle ele alacağız.

1)Arşı yüklenen ve onun çevresini saran melekler

"Arşı yüklenenler ile onun çevresinde bulunanlar rablerini hamd ile tesbih ederler, O'na iman ederler ve müminlerin bağışlanmasını dilerler."[57]

"***Sûra bir defa üflendiğinde; Yeryüzü ve dağlar yerlerinden sökülüp birbirine bir çarpışta darmadağın edildiğinde; İşte o gün olacak olur. Gök yarılır, o gün (bütün) bunların düzeni çökmüştür. Melekler göklerin etrafındadır. O gün rabbinin arşını bunların da üstünde olan sekiz (melek) yüklenir."***[58]

"***Meleklerin de rablerine hamd ile yüceliğini dile getirerek arşın çevresini kuşattıklarını görürsün. Böylece insanlar arasında doğruluk ve adalet ölçüsüne göre hüküm veri-***

---

[57] Ğafir suresi, 7.ayet

[58] Hakka suresi, 13-17.ayet

lir ve şöyle denir: Bütün övgüler âlemlerin rabbi olan Allah içindir."[59]

Bu ayetler meleklerin bir kısmının arşı taşıdığını ve bir kısmının da arşın etrafını sardığını göstermektedir. Aynı zamanda kıyamet günü sekiz meleğin arşı taşıdığını veya sekiz topluluk arşı taşıdığını anlamaktayız. Eğer ayetteki sekiz kelimesi mutlak manada ise bu melekleri ve onların dışındakileri kapsar. Ama ayetin siyakı sekizinin melek olduğunu anlatmakta ve sekiz sayısını takyid etmektedir. Bu ayetteki durumu takyid eden ise, ğafir suresindeki ayettir. Çünkü ayette geçen Rablerini tesbih edenler, hamd edenler, iman ehli için istiğfar edenler meleklerdir.

2-3) Cennet işlerini idare eden ve cehennemi idare edip, oradakileri kontrol eden melekler

Âlim ve hâkim olan Allah (c.c) buyurduğu gibi;

"***Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da gruplar halinde cennete sevk edilecek. Nihayet oraya vardıklarında cennetin kapıları açılmış olacak; bekçileri onlara, "Selâm size! Hoş geldiniz! Ebedî olarak kalmak üzere buyurun girin cennete!" diyecek."***[60]

"Gerçekleri inkâr etmiş olanlar gruplar halinde cehenneme sevk edilecek; nihayet oraya vardıklarında cehennemin kapıları

59 Zümer suresi, 75.ayet

60 Zümer suresi, 73.ayet

açılacak; bekçileri onlara, "İçinizden, size rabbinizin âyetlerini okuyup duyuran ve böyle bir günle karşılaşacağınızı bildirerek sizi uyaran bir elçi gelmedi mi?" diye soracak; onlar da "Evet geldi" diyecekler. Ama inkârcılar için artık azap hükmü kesinleşmiştir."[61]

Bu iki ayet ve Kur'an'da zikredilen bu bağlamdaki ayetler bize hem cennet hem de cehennemin melekler topluluğu tarafından idare edildiğini ve oradaki işlerin ve orada kalanlara dair şeylerden o meleklerin sorumlu olduğunu gösterir. İşte cennet ve cehennem idarecilerine 'hazene' denir. Çoğulu ise hazindir. Cennet ve cehennem ehli orada saklanıldığı ve bir araya getirildiği için bekçilerine hazin denmiştir.

Cehennem bekçilerinin veya cehennem ehline hükmeden büyük meleklerin sayısı on dokuzdur. Allah (c.c) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"***Ben onu sekara (cehenneme) sokacağım. Sen bilir misin sekar nedir? Bitirir ama yok olmaya da bırakmaz; İnsanları kavurur. <u>Orada on dokuz görevli vardır</u>. Biz cehennemin işlerine bakmakla yalnız melekleri görevlendirmişizdir. Onların sayısını da inkâr edenler için sadece bir imtihan vesilesi yaptık ki böylelikle kendilerine kitap verilenler kesin bilgi edinsinler, inananların imanı artsın; kendilerine kitap verilenler ve müminler şüpheye düşmesinler; kalplerinde hastalık bulunanlar ve inkârcılar da, "Allah bu sayı***

61 Zümer suresi, 71.ayet

misaliyle ne demek istemiş olabilir?" desinler. İşte Allah böylece dilediğini sapkınlıkta bırakır, dilediğine de doğru yolu gösterir. Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilmez. İşte bu, insanlık için sadece bir öğüttür."[62]

Allah (c.c) aynı zamanda Kur'an'da cehennemde görevli meleklerin bazı vasıflarını da açıklamaktadır:

"***Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız, güçlü, Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır."[63]***

Ayetteki ğilaz kelimesi ğaliz kelimesinin çoğuludur. Manası, şefkat bilmeyen katı kalp sahibi olmak demektir. Şidad kelimesi ise, şedid kelimesinin çoğuludur. Manası ise, güçlü, kuvvetli demektir. Rahatlıkla anlaşılacağı üzere sonuçta o melekler azap etmeyi görev olarak üstlenmişlerdir. Her zaman katı kalpli, merhametsiz ve güçlü bedene sahip olacak ki; verilen emri tastamam yerine getirebilsin. Allah'ın hikmeti gereği cehenneme ve ehline münasip olan güçlü, şiddetli melekler tayin edilmiştir. Aynı şekilde cennete ve ehline münasip olan yumuşak huylu, cennet ehliyle uyuşan melekler tayin edilmiştir. Gelecek

---

62 Müddesir suresi, 26-31.ayet

63 Tahrim suresi, 6.ayet

maddede izah sadedinde bu mevzuyu biraz daha irdeleyip uzatacağız.

4) Âdem (a.s)'e secde mevzusu

Kur'an'dan anlaşılan meleklerin irtibatının ilk başta insan ile olduğudur. Bu irtibat ise, beşeriyetin babası Âdem'e (a.s) secde konusunda ortaya çıkmaktadır. Bu olaydan sonra da onun faziletinin ortaya çıkması Kur'an'da zikredilmektedir. Bu hadise ise, isimlendirilen her şeyin ismini bilmesi ve meleklere bunu haber vermesidir. Daha sonra da melekler bu konuda acziyetlerini ikrar ediyorlar. Biz bunları ilk kitapta konuşmuştuk. Tekrar sadedinde zikretmek istemiyoruz. Fakat buraya işaret etmek uygun ve münasip düştü. Zira Allah (c.c) meleklere, Âdem'e secdeyi emrettiğini tekraren yedi surede anlatmaktadır:

Bakara suresi 34. ayet:

"Meleklere, "Âdem'e secde edin" dediğimizde İblîs dışındakiler derhal secde ettiler; o direndi, büyüklendi ve kâfirlerden oldu."

Araf suresi 11.ayet
Hicr suresi 29.ayet
İsra suresi 61.ayet
Kehf suresi 50.ayet
Taha suresi 116.ayet
Sad suresi 72.ayet

Bu ayetlerde geçen, meleklerin Âdem'e secdesi şüphe yoktur ki; tahiyyat ve ikram secdesidir. O secde ibadet secdesi değildir. Zira ibadet secdesi yalnız Allah içindir. Diğer taabbudi işler de yalnız Allah (c.c) içindir. Meleklerden secde eden-

ler kimlerdi sorusu düşünülebilir. Sadece Cebrail ve Mikail, diğer büyük melekler mi yoksa; arşı taşıyan melekler ve büyük melekler dışındaki melekler mi?! Yoksa meleklerden has bir topluluk mudur?

Cevab: Bu konuda başka görüşleri kesen ve sayısına ulaşılamayan, sayısını sadece Allah (c.c) bildiği bir had vardır. Allah (c.c) bu konuda şöyle buyurdu:

"***Bunun üzerine meleklerin hepsi secde ettiler."***[64]

Yukarıda zikrettiğimiz yedi yerde de meleklerin secdesinden bahsedilmektedir. Benim görüşüm bu konuda belli bir şeye varılamayacağı görüşüdür. Zira oradaki meleklerden kasıt, Allah'ın emriyle orada bulunan has melekler de olabilir.

5) Nebilere vahyi indirmekle görevli melekler

Allah (c.c) kelamında buyurduğu üzere;

"Allah, "Benden başka tanrı olmadığı hususunda insanları uyarın ve bana saygıda kusur etmeyin" hükmünü bildirmeleri için kullarından dilediğine, emri uyarınca vahyi taşıyan melekler indirir."

"***Allah meleklerden de elçiler seçer, insanlardan da. Şüphesiz Allah her şeyi işitmektedir, görmektedir."***

"Şüphesiz rabbin, işte O, mutlak güçlüdür, engin merhamet sahibidir."[65]

---

[64] Hicr suresi, 30.ayet

"İman edenlere sebat kazandırsın, Müslümanlara rehber ve müjde olsun diye rabbin tarafından bir gerçek olmak üzere Kur'an'ı Ruhulkudüs'ün indirdiğini söyle."[66]

"Herhangi bir beşer ile Allah'ın konuşması ancak vahiy ile yahut perde arkasından ya da bir elçi gönderip, izni ile dilediğini vahyetmesi şeklinde olabilir. Muhakkak ki O çok yücedir, engin hikmet sahibidir."[67]

"Görebildikleriniz ve göremedikleriniz üzerine yemin ederim ki, Kur'an elbette değerli bir elçinin sözüdür."[68]

"Bakın! Yıldızların yerlerine yemin ederim ki bilseniz, bu gerçekten pek büyük bir yemindir. Kuşkusuz o, değeri çok yüce Kur'an'dır. (Aslı) korunmuş bir kitaptadır. Ona ancak tertemiz olanlar (melekler) dokunabilir. O, âlemlerin rabbinden indirilmiştir."[69]

"Hayır! Hayır! Yörüngelerinde akıp giderek doğan ve batan yıldızlara andolsun! Kararmakta olan geceye andolsun! Ağarmakta olan sabaha andolsun ki, O Kur'an gerçekten değerli, güçlü ve arşın sahibi katında itibarlı, bir elçinin sözüdür."

---

65 Şuara suresi, 9.ayet
66 Nahl suresi, 102.ayet
67 Şura suresi, 51.ayet
68 Hakka suresi, 38-40.ayet
69 Vakıa suresi, 75-80. ayet

"Battığı sırada yıldıza andolsun ki bu arkadaşınız ne sapıtmış ne de eğri yola gitmiştir. Kişisel arzularına göre de konuşmamaktadır. O, kendisine indirilmiş vahiyden başka bir şey değildir. Onu, çok güçlü, üstün niteliklerle donatılmış biri (Cebrâil) öğretti. O, ufkun en yüce noktasındayken asıl şekliyle göründü. Sonra yaklaştıkça yaklaştı. Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu. Böylece Allah, kuluna vahyini iletti. Gözün gördüğünü kalp yalanlamadı." [70]

"Hayır! Şüphesiz bu âyetler birer öğüttür. Dileyen ondan öğüt alır. O, mukaddes sayfalardadır; Yüce makamlara kaldırılmış, tertemiz sayfalarda. Seçkin ve erdemli elçilerin ellerinde... "71

Buraya kadar ayetlerden iktibas yaptık. Şimdi ise gelecek olan beş Kur'ani aydınlık ile meleklerin peygamberlere vahyi getirmesini ele alacağız:

Meleklerden her biri, Allah'ın gönderdiği vahyi peygamberlere iletirler.

Nahl suresi 2.ayet, Hac suresi 75. ayet, Vakıa suresi 75.ayet, Abese suresi 11-16.ayetlerinden anladığımız üzere, vahiy işini **melekler** yapmaktadır.

Vahyi peygamberlere ulaştırmakla sorumlu melek Cibril'dir.

Nahl suresi 102.ayet, Şuara suresi 192-194. ayet, Necm suresi 1-11.ayet, başka ayetlerden de

70 Necm suresi, 1-11.ayet

71 Abese suresi, 11-16.ayet

anladığımız üzere vahiy getirme işi Cebrail (a.s)'e aittir.

Evet! Cibril vahiy işinden sorumlu ilk melektir. Fakat onun emri altında çalışan melekler de vardır. O melekler ise, Cibril'e yardım etmekle görevlilerdir. Bu sebepten ötürü bazen Kur'an'da Cibril tek başına zikredilirken; bazen cem'i siga ile melekler şeklinde ayetlerde kullanım vardır. Hadislerde de durum aynıdır.

Tertemiz melekler dışında hiçbir mahlûka vahye dâhil olması hususunda izin verilmez hatta vahyin indirilişine bile yaklaştırılmaz.

Bu durum, Vakıa suresi 75.ayette, Şuara suresi 210-212. ayette zikredilmiştir.

"Onu (ilâhî öğüdü) şeytanlar indirmedi. Bu onların yapacağı iş değildir, zaten buna güçleri de yetmez. Şüphesiz onlar, vahyi işitmekten kesinlikle uzak tutulmuşlardır."[72]

Kur'an-ı Hâkim, koruma ve himaye edileceği hakikatini beyan etmekle, şeytana karşı tavır almış, onu tehdit etmiş oldu. Bundan dolayı Allah (c.c) vahyin inişindeki süreci dört yerde kasem ile ifade etmektedir. Bunlar: Hakka suresi, Vakıa Suresi, Tekvir suresi, Necm suresidir. Allah (c.c), mahlûkatından bazı şeylere yemin ediyor. Nebi (s.a.v) geleni te'kid etmek için bunu yapıyor zira Nebiye gelen Cibril ve onun emrinde çalışan bazı meleklerdir.

Hakka suresindeki yemin, mahlûkattan gördüğümüz, görmediğimiz her şeye yöneliktir.

---

72 Şuara suresi, 210-212.ayet

Vakıa suresindeki yemin, yıldızların yerlerinedir. Yani yıldızın güzergâhına, yörüngesinedir.

Tekvir suresindeki yemin, yıldıza, geceye ve sabahadır.

Necm suresindeki yemin, gün batımında olan yıldıza veya düşen, kayan yıldızadır.

Ayetlerin siyakından da anlaşılacağı üzere buradaki hikmetler şunlardır:

Evvela, peygamberlere bu vahyi getirenin, kitabı getirenin tertemiz melekler olduğu konusunda insanlara güven vermek. Zira o melekler ve hassaten Cibril; kuvvet, güzellik, emanet, keramet, yüce makamla vasıflanmıştır.

İkinci olarak düşündüğümüzde buradaki hikmetin, kitabı Muhammedin (s.a.v) getirdiğine dair kâfirlerin iftiralarını çürütmek veya böylelikle bu sürecin sağlamlığı anlaşıldığında kâfirlerin çarpıtmaları ve hileleri ortaya çıkmasıdır.

4- Necm suresinin başında Cibril'in Hz. Peygambere vahyi iletmesinin keyfiyyeti çok ince ve titiz bir süreç olarak vasıflandırılması

Necm suresinin başında, 1-11. ayetlerinde Cibril'in Hz. Peygambere vahyi iletmesinin keyfiyyeti anlatılıyor:

Allah (c.c), bidayette yıldıza yemin ediyor. Bu yemin yıldızın batmaya meyletmesi veya kayması durumundadır. Buradan hareketle Muhammed (s.a.v)'in sapmadığı, dalalete düşmediği, herhangi bir suça, günaha bulaşmadığı anlatılır. Zira böyle şeyler, peygamberliğin hidayete aracı olma ve doğru yolda olma ve iletme ilkelerine terstir.

Sonra Allah (c.c), Muhammed (a.s) dahi Kur'an hakkında konuşurken hevasıyla konuşamayacağını, konuştuğunun vahiy olduğunu anlatır:

"***O, kendisine indirilmiş vahiyden başka bir şey değildir.***"[73]

Sonra Allah (c.c), vahyin geliş keyfiyyetini zikreder. Cibril'in çeşitli vasıfları zikredilip, Muhammed (a.s)'e onun tanıtmasıyla ve aracılığıyla ulaştığı bildirilir. O çeşitli vasıflar şunlardır: Melek, vahyi Hz. Peygambere öğretiyor ki o melek güç ve azamet sahibidir. Güzel görünüşlü, hoş aynı zamanda celal ve cemal vasıflarına haizdir:

"***Onu, çok güçlü, üstün niteliklerle donatılmış biri (Cebrâil) öğretti. O, ufkun en yüce noktasındayken asıl şekliyle göründü.***"[74]

Cibril Hz. Peygambere asıl suretinde göründü:

"***O, ufkun en yüce noktasındayken asıl şekliyle göründü.***"[75]

Allah (c.c) daha sonra inişini ve Resulüllah'a vahiy verme amacıyla yaklaşmasını vasıfladı:

Sonra yaklaştıkça yaklaştı."[76]

Sonra Allah (c.c) yakınlaşmayı tasvir etti. İkisinin yakınlaşmasını yaya veya iki kolun birbirine karşılıklı olmasına benzetti:

73 Necm suresi, 4.ayet

74 Necm suresi, 5-6.ayet

75 Necm suresi, 6-7.ayet

76 Necm suresi, 8.ayet

"***Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.***"[77]

Cibril'in bu hal üzere vahyi iletmesinden sonra böylece Allah vahyi taşıyacak olana ulaştırmış oldu:

"***Böylece Allah, kuluna vahyini iletti.***"[78] Ayetteki مَآ أَوْحَىٰ ifadesiyle Allah (c.c) dışında kimsenin içyüzünü ve aslını tam manasıyla bilinmemesi açısından vahyin ulaşma halini yüceltme vardır.

Son olarak ise, Allah (c.c), Resulüllah'ın aklının gördüğünü yalanlamadığını beyan etmektedir. Cibrili yakini görmesi gibi vahyi de yalanlamadı, yakinen kabul etti. Çünkü onun aklı sağlıklı ve bilinçliydi.

"***Gözün gördüğünü kalp yalanlamadı.***"[79]

Gözüyle gördüğünü aklıyla yalanlamadı manasındadır. Bilakis onu tasdik etti. Böylelikle Cibrili yakından müşahede etmesiyle ikisinin arasında yakini bir ilim hâsıl oldu. Resulüllah (s.a.v) böylece kendisine vahiy getireni, haber vereni yakinen tanımış oldu.

5) Nebilere ve Resullere vahyin yolu üçtür, bundan başka yolda yoktur.

Allah (c.c), bunu Şura suresi 51.ayette açıklamaktadır:

---

77 Necm suresi, 9.ayet

78 Necm suresi, 10.ayet

79 Necm suresi, 11.ayet

1. Kalbe ilham etme, uyanık veya uykudayken kalbe atma

2. Hicab arkasından kelam ile vahiy: Musa (a.s), ağaçtan nida edilmesi gibi ve Nebi (a.s) miraç gecesinde olduğu gibi.

3. Bir melek gönderilmesi yoluyla olur. Bu zaten vahyin en bilinen yoludur. Bazen Cibril, insan şekline girerek sahabe arasında görülür. Ömer b. Hattab (r.a) 'dan rivayetle Müslim'de yer alan Cibril hadisinde olduğu gibi. Bazen duyulan arı vızıltısı gibi bir sesle olur. Bunun da misali, Ahmed, Hâkim'in sahih olarak Ömer b. Hattab'tan rivayet ettiği hadistedir. İkinci babın beşinci faslında zaten biz bu konuyu konuşacağız. Aynı zamanda çalışmamızın altıncı kitabında nebilere iman kısmında detaylıca anlatacağız.

6) İnsanın amellerinin kaydedilmesi ve korunması

Allah (c.c) buyurduğu gibi;

"***O, kullarının üstünde yegâne kudret ve tasarruf sahibidir. Size koruyucular gönderir. Nihayet birinize ölüm geldi mi elçilerimiz (görevli melekler) onun canını alırlar. Onlar vazifede kusur etmezler.***"[80]

"***Sizden, sözü gizleyenle onu açıkça söyleyen, geceleyin gizlenenle gündüzün yürüyen O'na göre eşittir. Kişinin önünde ve arkasında Allah'ın emriyle onu kayıt ve koruma altına alan takipçiler vardır. Bir toplum kendi-***

---

80 Enam suresi, 61.ayet

sindekini değiştirmedikçe Allah onlarda bulunanı değiştirmez. Allah herhangi bir toplumun başına bir kötülük gelmesini diledi mi, artık onun geri çevrilmesi mümkün değildir. Onların Allah'tan başka yardımcıları da bulunmaz."[81]

"***İnsanı biz yarattık ve elbette içinden geçenleri biliriz; sağında solunda oturmuş iki alıcı (yaptığını) alıp kaydederken biz ona şah damarından daha yakınız. O hiçbir söz söylemez ki yanında çok dikkatli bir gözetleyici olmasın!"***[82]

"***Hayır! İnanacak yerde siz hâlâ dini yalan sayıyorsunuz. Oysa sizi gözetleyen muhafızlar, değerli yazıcılar var. Onlar yaptığınız her şeyi biliyorlar."***[83]

"Andolsun gökyüzüne ve gece çakıp görünene! O, gece çakıp görünen nedir bilir misin? Karanlığı delen yıldızdır. Hiç kimse yoktur ki, başında bir gözetleyeni bulunmasın."[84]

Öncelikle, meleklerin insanların amellerine murakıb olmaları konusunda göze çarpan ilk şey onları Allah'ın Kur'an'da nasıl vasıfladığıdır.

Hafaza: Enam suresi, 61.ayet

Muakkibat: Ra'd suresi 11.ayet

Ragib atid: Kaf suresi, 18.ayet

---

81 Ra'd suresi, 10-11.ayet

82 Kaf suresi, 16-18.ayet

83 İnfitar suresi, 9-12.ayet

84 Tarık suresi, 1-4.ayet

Hafizine ve Hafaza: İnfitar suresi, 10.ayet ve Tarık suresi 4.ayet

Kiramen: Geçen ayette olduğu gibi.

Hafaza melekleri, insanların amellerini kaydedip onları korudukları ve insanları gözetledikleri için bu ismi almışlardır.

Muakkibat melekleri, dönüşümlü olarak insanları takip eden onların amellerini kaydeden meleklerdir.

Ragib melekleri, gözetleyen meleklerdir, sıfatı olarak gelen atid ise; devamlı hazır olmasından ötürüdür.

Kiramen melekleri, kerim, keramet ve şeref sahibi oldukları için bu şekilde isimlenmişlerdir.

Öyleyse, bütün bunlardan anlayacağımız meleklerin bir kısmı insanın amellerini kaydetmekle yükümlüdür. Allah'ın onları mükellef kıldığı görevi tam manasıyla yerine getirmek için her daim kaimdir. Zira Allah (c.c) onları, görevlerine uygun bir şekilde donattı. Aynı şekilde onlar da Rablerinin katında kerem sahibi ve kadirlidirler.

İkinci olarak, melekler insanları gece, gündüz her halde gözetlerler. Dilerse insan gece karanlığında gizlenmiş olsun, dilerse yerin altına saklanmış olsun, dilerse bu haller dışında bir halde olsun fark etmez. Bu durum geride zikrettiğimiz Ra'd suresi 10-11.ayetlerinde olduğu gibidir. Yunus suresi, 61.ayetinde de aynı duruma işaret vardır:

"***Ne zaman sen bir faaliyet göstersen, Kur'an'dan bir bölüm okusan ve siz ne zaman***

bir iş yapsanız, o işe koyulduğunuzda muhakkak ki biz üzerinizde gözetleyici oluruz. Ne yerde ne de gökte, zerre miktarı bir şey bile rabbinin bilgisi dışında kalmaz; bundan daha küçük veya daha büyük ne varsa istisnasız apaçık bir kitapta yazılıdır."[85]

Çünkü Allah'ın ilminden hiçbir durum azade değildir. İnsanın olduğu her hali bilir. Ayetteki إلاَّ كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُوداً اذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ifadesiyle anlatılmak istenen; meleklerin daima hazır ve şahit olduklarıdır.

Bu manada ortaya çıkmıştır ki; Allah'ın şahitliği her halde, her eşyada vardır. Lakin melekler, insanların sadece amelleri ve tasarrufları sırasında gözetleme yaparlar. Zira melekler, cezayı gerektirecek veya sevabı gerektirecek durumlarda tescil ederler. Bu ayetten anlaşılan şeydir. Ayetteki şe'n kelimesine baksak da, 'ma tetlu minhu min kur'an veya ta'melune min amelin cümlelerine baksak dahi böyledir.

Üçüncü olarak, Onlar insandan sadır olan her şeyi kaydediyorlar. Bu niyette olabilir, söz de olabilir, bir fiil de olabilir aleni veya gizli olsun fark etmez.

Söz ve amelin her türlüsünü kaydetmesine gelince, buna delalet eden ayetler vardır:

"***Sizden, sözü gizleyenle onu açıkça söyleyen, geceleyin gizlenenle gündüzün yürüyen O'na göre eşittir."***[86]

---

85 Yunus suresi, 61.ayet

86 Ra'd suresi, 10.ayet

"***O hiçbir söz söylemez ki yanında çok dikkatli bir gözetleyici olmasın!***"[87]

"***o işe koyulduğunuzda muhakkak ki biz üzerinizde gözetleyici oluruz. Ne yerde ne de gökte, zerre miktarı bir şey bile rabbinin bilgisi dışında kalmaz; bundan daha küçük veya daha büyük ne varsa istisnasız apaçık bir kitapta yazılıdır.***"[88]

Melekler bu ayet-i kerimelerden hareketle hafaza ve hafiziin olarak vasıflandığı söylenebilir. Hıfzetmekte, kaydetmeyi gerektiren, korunmayı gerektiren her şeyi kapsar.

Niyetler ve kalbin amellerine gelince, bunu beş delille ispat edebiliriz:

Hafaza kelimesinin kullanımı, melekleri vasfen ve unvan açısından insanlara murakıb kılar. Kelimenin mefhumu da zaten istisna olmaksızın insanların yaptıkları her şeyi kapsar. Niyet, kavil, fiil fark etmez. Zira bu ifade de bir şeye tahsis yoktur. Hayır ve şerr adına ne olursa olsun hepsine şamildir. Bu hayır ve şerr, akıl, kalp, lisan veya diğer organlarla alakalı olabilir. Sonra zaten biz niyetlerin ve kalbin amellerinin, kavli, fiili veya onların üzerine bina edilen her şeyin yaptığı tasarrufların esası olduğunu biliyoruz.

"***İnsanı biz yarattık ve elbette içinden geçenleri biliriz; sağında solunda oturmuş iki***

87 Kaf suresi, 18.ayet

88 Yunus suresi, 61.ayet

alıcı (yaptığını) alıp kaydederken biz ona şah damarından daha yakınız."[89]

Meleklerin hıfzetmesinin kalpten geçirilenler ve kalpte gizlenenler de olacağı bu ayetten açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü Allah (c.c), ayette nefislerden geçeni ve şah damarından da yakın olduğunu zikretmektedir. Ayetteki verid kelimesi boyundaki damarı anlatmaktadır. Sağ ve soldaki meleklerin ayette insanların tasarruflarını kaydetmesinden maksat -yani Allah'ın insana şah damarından daha yakın olmasından maksat- Hafaza meleklerinin yakınlığıdır. Bundan dolayı bir düşünen bir kimse bizatihi Allah'ın şah damarından mekani olarak yakın olmasını düşünmesin. Ayette Allah (c.c), hafaza meleklerinin daima hazır olduklarını ve her sadır olanı tescil ettiklerini bu şekilde örneklendirmiştir. Kaf suresindeki ayette ise, مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ kısmı kavli tescil ettiklerinin bariz göstergesidir. Fakat bu durum, kavil dışındaki şeyleri kaydetmediklerini kesinlikle göstermez.

Kur'an'da inna veya nahnu gibi cemi' manaya gelen zamirler, çoğunlukla meleklerle alakalı ayetlerde gelir. Örnek verecek olursak:

"***Ama can boğaza gelip dayandığında; İşte o zaman siz (çaresiz) bakar durursunuz. Biz ona sizden yakınız, fakat göremezsiniz."[90]***

---

89 Kaf suresi, 16-17.ayet

90 Vakıa suresi, 83-85.ayet

Bu ayetteki "nahnu" zamirinden maksat, ruhları kabzeden meleklerdir. Bundan dolayı siz görmezsiniz buyrulmuştur.

"O işe koyulduğunuzda muhakkak ki biz üzerinizde gözetleyici oluruz. Ne yerde ne de gökte, zerre miktarı bir şey bile rabbinin bilgisi dışında kalmaz; bundan daha küçük veya daha büyük ne varsa istisnasız apaçık bir kitapta yazılıdır."

Allah (c.c), insana üç halde seslenir. Bu konuda Resûlallah'a hitap veya ümmetten herhangi bir inanana hitap benzerdir.

Birincisi: وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ ayetin bu kısmı, her duruma işaret eder gizli, açık fark etmez.

İkincisi: وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ Bu da zahirde dil hareketine bağlı bir durum olsa da, akıl ve kalbi de içine alan bir durumdur. Zira Kur'an tilaveti, kalp ve zihin hazır bulunmasıyla mümkündür.

Üçüncüsü: وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ ayetin siyakının da işaret ettiği üzere, buradan maksat zahir amellerdir. Zira amel kelimesinin Kur'an'daki karşılığını zikrettik. O, insandan sadır olan akli, kalbi, kavli, fiili her şeye delalet eder.

Ayetin bu kısmından şahitlikten maksatın, Allah (c.c) olsa bile; akla gelen mefhumun, meleklerin şahitliği olduğudur.

Bütün bu ayetlerden hareketle, hafaza meleklerinin insanın yapısından hayır ve şerr adına sadır olacak her şeyi yazdıkları gerçeği ortaya çıkar.

"***İnsanlara dokunan bir zarardan sonra bir rahmet tattırdığımızda bir de bakarsın ki***

onlar, bize ait işaretler üzerinde hileye sapmışlardır. De ki: "Hileye karşı Allah'ın tedbiri daha çabuktur." Şüphesiz elçilerimiz sizin hile ve düzenlerinizi kaydediyorlar."[91]

Evet! Ayetteki keyd, mekr, tehtit kelimeleri kalbi ameldir ve gizlidir. Ta ki bu gizlilik bazen kavil ile daha sonra da fiil ve uygulamayla, kâfirin tuzağıyla ortaya çıkabilir. İşte bu ayet, bu yüzden meleklerin kalpte olan hayır ve şerre muttali olduklarının apaçık delilidir.

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsinin mülkiyeti Allah'a aittir. İçinizdekini açığa vursanız da gizleseniz de Allah sizi ondan hesaba çeker. Sonra dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder; Allah her şeye kādirdir."[92]

Bu ayette açıkça gösterir ki; insanlar kalplerinden geçen niyetlerden ve kötü azmetmelerinden hesaba çekilecektir. Bununla birlikte Allah (c.c), hikmeti gereği onlardan kaydedilene ve tescil edilene dayanarak hesaba çeker. Tıpkı şu ayette buyurduğu gibi olur:

" ***Her insanın sorumluluğunu omuzuna yükledik. Kıyamet gününde insana, açılmış vaziyette önüne konulacak olan bir kitap çıkaracağız. "Oku şimdi kitabını! Bugün kendini yargılamak üzere kendi nefsin yeter!"***[93]

---

91 Yunus suresi, 21.ayet
92 Bakara suresi, 284.ayet
93 İsra suresi, 13-14.ayet

Öyleyse kalbin amelleri ve niyetler, hafaza meleklerinin tescil ettiklerinden ve yazdıklarındandır.

7- İstikamet sahibi kimselere inen melekler

Allah (c.c) ayette buyurduğu gibi:

"Rabbimiz Allah'tır" deyip de dosdoğru çizgide yaşayanlar, işte onların üzerine melekler şu müjdeyle inerler: "Korkmayın, kederlenmeyin, size vaad olunan cennetle sevinin! Biz, dünya hayatında da âhirette de sizin dostunuzuz. Orada, çok bağışlayıcı, çok merhametli olan Allah'tan bir ikram olarak sizin için canınızın çektiği her şey bulunacak, yine orada umduğunuz her şeyi elde edeceksiniz."[94]

Bazı meleklerin görevleri de böyledir. Onlar dünya hayatında da inerler. Ayette ki dünya ve ahirette dost olmaktan maksatta budur. Ayetten de açıkça anlaşılıyor ki melekler istikamet ehline inerler. Tabi ki bu durum, somut ve zahiri bir durum değildir. Çünkü melekler, somut olmayan bir âlemdendirler. Bu durum gizli ve manevi bir haldir. Kişide bu iniş, gönül hoşluğu, huzur, ferah ve mutluluk olarak ortaya çıkar. Bazen de iyi bir fiilde bulunma konusunda ilham olarak ortaya çıkar veya daha önce malumat sahibi olunmayan ilim ve marifet elde etme noktasında ortaya çıkar.

94 Fussilet suresi, 30-31.ayet

8- İman ehli kimselere istiğfar, hayır dua, ateşten koruma ve cennetle müjdeleme gibi görevleri üstlenen melekler

Yüce Allah'ın şu kelamlarında görüldüğü gibi;

"***Gökler (haşyetten) neredeyse üstlerinden çatlayacak. Melekler de rablerinin yüceliğini hamd ile dile getiriyorlar ve yerdekilerin bağışlanmasını diliyorlar. İyi bilin ki bağışlama ve merhameti sınırsız olan ancak Allah'tır.***"[95]

"***Arşı yüklenenler ile onun çevresinde bulunanlar rablerini hamd ile tesbih ederler, O'na iman ederler ve müminlerin bağışlanmasını dilerler: "Ey rabbimiz! Sen, rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!" "Rabbimiz! Onları ve atalarından, eşlerinden ve nesillerinden olup da iyi yolda bulunanları kendilerine vaad ettiğin adn cennetlerine kabul buyur. Kuşkusuz sen sınırsız izzet ve hikmet sahibisin." "Onları kötü sonuçlardan koru. O gün sen kimi kötü sonuçlardan korumuşsan onu rahmetine mazhar kılmışsın demektir. İşte en büyük kurtuluş da budur.***"

Evet! Meleklerin bir diğer görevinin iman ehline dua olduğunu anlamış olduk. Bu görev hassaten arşı ve çevresini kaplayan meleklere aittir. Dua aynı zaman da meleklerin ortak görevidir:

95 Şura suresi, 5.ayet

Allah'tan mağfiret talebinde bulunmak ve günahları örtmesini istemek. Şura suresi 5.ayette, Ğafir suresi 7.ayette bu husus zikredilmektedir. Şura, 5'ten çıkarılacak sonuç, meleklerin yeryüzündeki insan ve cin mü'minlerine istiğfar ettiğidir. Zira yeryüzünde sadece insan mü'minler yaşamaz, aynı zamanda cinlerin mü'min olanları da yaşar. Onlar da meleklerin duası kapsamındadır.

Ğafir suresi 71.ayetten anladığımız gibi, melekler cahimin azabından korunması için dua ederler.

Ğafir suresi 9.ayetten anladığımız gibi, cennete girme duasında bulunurlar.

Yine Ğafir suresi 9.ayette belirtildiği gibi, melekler kötülükten koruma duasında bulunurlar. Ayetteki seyyiattan maksat, kıyametin zorluklarıdır.

9) Son nebi üzerine salat ve iman ehlinden olan ehl-i zikre dua eden melekler

Yüce Allah'ın buyurduğu gibi:

"***Allah ve melekler peygambere salât ediyorlar; ey iman edenler, siz de ona salât ve selâm okuyun."***[96]

"Ey iman edenler! Allah'ı çok çok anın. Sabah akşam O'nun yücelik ve eşsizliğini dile getirin. Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için O size rahmetiyle lütufta bulunuyor,

[96] Ahzab suresi, 56.ayet

melekleri de dua ediyor. O, müminlere karşı çok merhametlidir."[97]

Meleklerin salatı, Allah'tan insanlar için sena, rahmet, mağfiret istemeleridir. Bu istekler, her insan için geçerlidir. O insanların içinde Nebi (s.a.v) günahları zaten bağışlanmıştır:

"***Senin geçmiş gelecek bütün günahını Allah'ın bağışlaması, sana nimetini eksiksiz vermesi, seni dosdoğru yolda yürütmesi ve Allah'ın sana güçlü bir şekilde yardım etmesi için sana apaçık bir fetih ihsan ettik."***[98]

O zaman meleklerin talepleri Nebi için, derecesinin yükseltilmesi, faziletinin ziyadeleşmesi, rabbani keremlere mazhar olması içindir. Diğer insanlar için ise, durumuna uygun olan duanın edilmesi ve acil ihtiyacın giderilmesi anlamı taşır.

Ahzab suresi 31, 32 ve 33. ayetlerden anlaşılan; Müslüman her daim daha çok zikretmesi gereken, teşbihte ve hamd etmede en çok nasibi olan, meleklerin salatından ve Allah'ın onu anmasından en çok pay sahibi olan kimsedir. Yine bu ayetlerden anladığımız, mü'minin Allah'ın ve meleklerin duasından ötürü şanslı olduğudur. Mü'min o dualarla karanlıktan aydınlığa çıkar. Bunların yanında üçüncü kitap ikinci fasılda zikrettiklerimiz de dâhildir. Orada da zikrettiğimiz üzere, Allah(c.c), ehl-i imanı karanlıktan aydınlığa çıkarması, kendisi ve meleklerin salatının gayesidir. Buna binaen şöyle diyebiliriz: İnsanın karan-

---

97 Ahzab suresi, 41-43.ayet

98 Fetih suresi, 2.ayet

lıktan aydınlığa çıkarılmasının takdir edilmesiyle, insan Allah'ın ve meleklerin salatından pay almakla sadece ehl-i imana has bir durum gerçekleşmiş oldu. Bu manada güzel ni'metleri üzerimizde tamamlayan Allah'a hamd olsun.

10) Allahtan gelen sekineti mü'minlerin kalbine indiren melekler

Yüce Allah'ın kitabında buyurduğu gibi;

"İmanlarına iman katsınlar diye müminlerin kalplerine huzur ve güven aşılayan da O'dur. Göklerin ve yerin askerleri yalnız Allah'a aittir ve Allah her şeyi bilmekte, yerinde yapmaktadır."[99]

Bu ayetten anlaşılacağı üzere, Allah'ın bu görevle has kıldığı melekleri mü'minlere sekinet verir. Allah (c.c) mü'minlerin yüreğine o sekineti sokar ve onları teskin eder. Allah (c.c), sekineti indirdiğini beyan ettikten sonra imanlarına iman kattığından bahseder. Daha sonra yerin ve göğün orduları olan meleklerden bahseder. Bu da apaçık gösterir ki; indirilen sekinet ile bu melekler ordusunun arasında bir alaka vardır. Sonra ayetin devamında da Yüce Allah kendinden bahsetti. Yani şunu murad etti: Allah âlim ismiyle kalplerine sekinet inen mü'minleri bilir ve böylece Allah hâkim, her işinde hikmet sahibi olmasından ötürü, onların kalplerine koyduğuyla onları yaratılış kodlarına uygun bir şekilde çalıştırır. Kalplerine koyduğu hikmetin biri, meleklerin iman ehlinin

99 Fetih suresi, 4.ayet

kalbine indirdiği sekinettir. Yine bu ayetten anlaşılacağı üzere, Allah yarattıklarının her işini dilediği yöne akıtmaya gücü yeter fakat bunu yaparken sebepleri, vasıtaları ortadan kaldırmaksızın yapar. Bilakis sadece dilemesiyle ve acil emretmesiyle yapar. Yasin suresi 82. ayette buyurulduğu gibidir:

"***Bir şeyi istediğinde, O'nun buyruğu "ol!" demekten ibarettir; hemen oluverir.***"

Fakat Allah (c.c), hikmeti ezelisi gereği işleri sebepler dairesiyle genel kurallarla beraber akıtır. Bazen de koyduğu genel kuralları kendisinin mutlak meşieti bilinsin diye harikulade olaylara çevirir. Çünkü Allah, bir şeyle mukayyed değildir. Sadece işleri genelde kendi isteğiyle hikmetiyle halleder.

Ehl-i iman bazen bu hallerde oluşan harikuladeleri seziyor. Bazen bu uyanıkken bazen de uykudayken ortaya çıkıyor. Yine melekler onların üzerine sekinet saçanlardır.

11) Mücahitlere ve onlarla birlikte bulunanlara kâfirlerle savaştığında ayaklarını sabit kılan melekler

"Andolsun ki Allah size, zayıf ve çaresiz iken Bedir'de de yardım etmişti. Allah'a isyandan sakının ki şükretmiş olasınız. O zaman inananlara şöyle diyordun: "Rabbinizin, indirilen üç bin melekle size yardım etmesi sizin için yeterli değil mi?" Evet, eğer siz sabır gösterip disiplinli davranırsanız, onlar şu anda süratle üzerinize gelseler bile rabbiniz

size nişanlı beş bin melekle yardım edecektir."[100]

"Bunu yalnızca müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı. Zaten yardım ancak Allah tarafındandır. Allah, kuşkusuz izzet ve hikmet sahibidir. O zaman katından bir güven olsun diye sizi hafif bir uykuya daldırıyordu. Sizi onunla temizlemek, şeytanın pisliğini üzerinizden gidermek, cesaretinizi arttırmak ve o sayede ayaklarınızı yere sağlam bastırmak için gökten üzerinize su indiriyordu. O sırada rabbin meleklere şunu vahyediyordu: Şüphesiz ben sizinle beraberim, iman edenlerin sebatlarını pekiştirin. Ben inkâr edenlerin kalplerine korku salacağım, artık boyunlarının üzerinden vurun, onların bütün parmaklarına vurun."[101]

"Allah birçok yerde, bu arada Huneyn Savaşı'nda gerçekten size yardım etmiştir. O gün sayıca çokluğunuza güvenmiştiniz, fakat bunun size hiçbir yararı olmamıştı; o yer geniş olmasına rağmen size dar gelmiş, nihayet geriye çekilmeye başlamıştınız. Bunun üzerine Allah, peygamberinin ve müminlerin üzerine kendi katından bir güven duygusu indirdi, bir de göremediğiniz askerler gönderdi ve böylece inkâr edenlerin cezasını verdi. İşte bu, inkârcıların hak ettiği karşılıktır."[102]

---

100 Ali imran suresi, 123-126.ayet

101 Enfal suresi, 10-12.ayet

102 Tevbe suresi, 25-26.ayet

"Ey iman edenler! Allah'ın size şu lütfunu hatırlayın: Üzerinize düşman ordusu gelmişti de onların üzerine şiddetli bir fırtına ve göremediğiniz bir ordu göndermiştik. Allah bütün yaptıklarınızı görmekte idi."[103]

Bu ayetlerin hepsi, Bedr, Uhud, Huneyn, Ahzab gazveleri için inmiş ayetlerdir. Ayetlerden de anlaşılacağı üzere melekler sahabeyle birlikte Hz. Peygamber önderliğinde kâfirlere karşı savaşta bulunmuşlardır. Hassaten Bedr ve Huneyn savaşlarında hem maddi hem manevi açıdan mücadelede bulunmuşlardır. Bazı âlimler meleklerin savaşta sadece mü'minlerin kalplerini sabit kılma ve kâfire korku salma için bulunduklarını söylemişlerdir.

Lakin bana göre bu görüş zayıftır. Aynı zamanda ayetlerin zahirine aykırıdır. Siyer ve hadis kitaplarında rivayet edilenlerden meleklerin çarpışmaya izafet edildiği bilinir. Bu da meleklerin fiili olarak savaşa katıldıklarını gösterir.

Onların istidlali Ali imran ve Enfal sureleridir. Oysaki bu çıkarım hatalıdır. Zira ayetlerdeki ifadeler, mü'minlerin bakış açılarını değiştirmeye yönelik olup, yardımın sadece Allah'tan olduğuna dikkatleri çekilmiştir. Bu durum da kesinlikle ayetteki meleklerin fiili olarak katılımını nefyeden bir şey değildir. Parçalarına ayırmadan, siyakı bir bütün şeklinde düşünen insanın kolayca bulabileceği bir durumdur. Her iki ayette de şu cümle tekrar edildi:

---

103 Ahzab suresi, 9.ayet

"***Zafer, yalnız güçlü ve hikmet sahibi Allah katından gelir.***"

"***Zaten yardım ancak Allah tarafındandır. Allah, kuşkusuz izzet ve hikmet sahibidir.***"

Bu ayetlere binaen düşünülecek olursa, kâfirlerle savaşta melekleri sadece sizin müjde kıldık manasında olur. Ama bilinmelidir ki yardım yalnız Allah'tandır. Buradaki amaç, hikmet ise tevhidin korunmasıdır. Çünkü böylelikle bazı zihinlerde oluşan toz bulutları dağılmış, bertaraf edilmiş olacaktır. Onlar nihai sonucun, sebeplerin altında olmadığını unuttular, bundan gafil kaldılar. Bilakis sonuç, Allah'ın kudret elindedir. Sebepleri yaratan da O'dur.

Ben şu ayeti meleklerin fiili olarak katıldığına delil olarak görüyorum:

"***Rabbinizden yardım dilediğiniz zamanı hatırlayın. Hemen size, "Meleklerden peşi peşine gelen binlik kuvvetlerle ben size yardım edeceğim" diye cevap verdi.***"[104]

Çünkü ayetteki yardım isteme, kuvvet ihtiyacından ötürüdür. Allah (c.c), ayette medette bulundukları şeye yani kuvvete meleklerle cevap verildiğini beyan ediyor.

Başka bir ayette de durum böyledir:

"***O sırada rabbin meleklere şunu vahyediyordu: Şüphesiz ben sizinle beraberim, iman edenlerin sebatlarını pekiştirin. Ben inkâr edenlerin kalplerine korku salacağım, artık***

[104] Enfal suresi, 9.ayet

boyunlarının üzerinden vurun, onların bütün parmaklarına vurun."[105]

Zira ayetteki bu kısım meleklere yönelik bir emirdir. Ayetin gerisi burayla birlikte irtibatlı tek cümledir.

Tevbe suresi 26.ayette, bizim söylediğimize aynı şekilde delalet ediyor:

"***Bunun üzerine Allah, peygamberinin ve müminlerin üzerine kendi katından bir güven duygusu indirdi, bir de göremediğiniz askerler gönderdi ve böylece inkâr edenlerin cezasını verdi. İşte bu, inkârcıların hak ettiği karşılıktır."***[106]

Allah (c.c), bu ayette de görünmeyen orduların inmesinden sonra İslam'a karşı savaşanlara azaptan bahsediyor. Demek ki; kâfirler ile kıtal sırasında gayb âleminden bir ordu tahsis edildi. Bununla da maksat kâfirlere azaptır.

Bu konuyu sona erdirirken şunları söylemeyi faydalı buluyorum: Zikrettiğimiz ayetlerin hepsinden anlaşılan, meleklerin mücahitlere destek verdikleridir. Melekler aynı zamanda Allah'ın mücahitlere yardımıdır.

Hususen bu konuda şöyle buyrulmuştur:

"Rabbinizden yardım dilediğiniz zamanı hatırlayın. Hemen size, "Meleklerden peşi peşine gelen binlik kuvvetlerle ben size yardım edeceğim" diye cevap verdi."

105 Enfal suresi, 12.ayet

106 Tevbe suresi, 26.ayet

Başka bir ayette ise mealen şöyle buyrulmaktadır:

"***Evet, eğer siz sabır gösterip disiplinli davranırsanız, onlar şu anda süratle üzerinize gelseler bile rabbiniz size nişanlı beş bin melekle yardım edecektir.***"

Allah'ın mücahitlere yardımı melekler aracılığıyladır. Hatta bu durum, Yüce Allah'ın sabit bir sünnetidir. Savaşlarda bu sünnet defalarca gerçekleşmiş ve tekrar etmiştir. Şartlar mevcut olduğunda ve yardım, takva, sabır gerekçeleri ortaya çıktığında, Allah'ın yardımına ihtiyaç duyulduğunda, ortada kuvvet yönünden eşitsizlik varsa Allah'ın desteği ortaya çıkar ve tekrar eder.

Açıkça ortaya çıkmıştır ki; koşullar gerektirdiğinde ve mücahitler için farklı durumlar ortaya çıktığında, farklı problemlerle karşı karşıya kalındığında Allah (c.c) melekleri destekçi olarak gönderir.

12) Kâfirlere umumiyetle lanet eden ve Allah'ın ayetlerini gizleyen âlimlere de hususi olarak lanet okuyan melekler

Allah'ın kelamında geçtiği gibi;

"***Gerçekleri inkâr eden ve inkârcılığa saplanmış olarak ölenlere gelince, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onların üzerinedir!***"[107]

"***İman edip bu resulün hak olduğuna şahit olduktan ve kendilerine apaçık kanıtlar gel-***

107 Bakara suresi, 161.ayet

dikten sonra inkârcılığa sapan bir kavme Allah nasıl hidayet nasip eder? Allah zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez. İşte onların cezası, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lânetine uğramalarıdır." [108]

"***İndirdiğimiz açık delillerle hidayet bilgisini –kitapta onu insanlara apaçık göstermemizden sonra– gizleyip saklayanlar yok mu, işte onlara hem Allah lânet eder hem de lânet okuyanlar lânet eder. Ancak tövbe edenler, kendilerini düzeltenler ve gerçeği açıkça ifade edenler bunun dışındadır. İşte bunların tövbesini kabul edeceğim. Doğrusu ben tövbeleri kabul eden ve rahmeti bol olanım."*** [109]

Bakara suresi 161.ayette gördüğümüz gibi, inkâr üzere ölenlere melekler lanet ederek inerler. İman eden insanlar da onlara lanet ederler.

Ali İmran suresindeki 86-87. ayetlerden anlaşılacağı üzere iman edip, Allah'ın dinini bilip hakka şahitlik ettikten sonra hak dinden dönüp mürted olanlara melekler ve ehl-i iman lanet eder.

Bakara suresi 159-160. ayetlerden de anlaşılacağı üzere, Allah'ın ayetlerini bilip onu gizleyen – kitaplarından herhangi bir kitapta ki- kimselere Allah ve melekleri ve iman ehl-i insanlar lanet ederler. Allah (c.c) ayette bir takım kimseleri istisna etti. Bu cürmü işledikten sonra tevbe eden,

---

108 Ali imran suresi, 86-87.ayet

109 Bakara suresi, 159-160.ayet

işlediğinden pişman olan kimseleri istisna etmiştir. Fakat bu kimselerin üç sıfatla muttasıf olması gerekir:

Tevbe: Fiili olarak Allaha dönüştür. Kişi tevbeden sonra yolunu düzeltmeli, Allah'ın dinine ciddiyetle bağlanmalı ve sarılmalıdır.

Islah: Başkalarını ve en başta kendini düzeltmektir. Özellikle de daha önceki görüşlerinden dolayı dalaletine sebep olduğu kimseleri düzeltmek gerekir.

Beyan: Daha önceden gizlediği gerçekleri ilan etme ve önceki bilgilerin aksine bütün gücüyle destek vermek, gerçekleri seslendirmek.

Ayetlerden de görüldüğü gibi meleklerin tutumları ve tavırları her zaman Rablerinin durduğu yerdir. Onlar, Allah ile ilişkisi sağlıklı olan insanlarla güzel bir bağ kurarlar. Aynı zamanda melekler, Allah'a karşı harb açmış insanlarla harb halindedirler. Rablerinin sevdiklerini severler. Onlara istiğfar eder ve hayır dua ederler. Melekler, aynı zamanda Allah'ın buğz ettiğine buğz ederler. Öyle kimselere lanet ederler ve tökezlemelerini, helak olmalarını isterler. Zira melekler, Allah'ın has kullarıdır ve hakiki dostlarıdır.

13) Salih kullara onları mutlu edecek şeyleri müjdeleyen melekler

Ayetlerde bize beyan edildiği gibi bu da meleklerin başka bir vazifesidir:

"Onlara İbrâhim'in misafirlerini hatırlat. Onun yanına girip selâm vermişler, o da, "Doğrusu biz sizden korkuyoruz" demişti.

***"Korkma" dediler, "Biz sana bilgili bir çocuk müjdeliyoruz."*[110]**

***"Orada Zekeriyyâ rabbine dua edip dedi ki: "Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle! Kuşkusuz sen duayı işitmektesin. O mâbedde durmuş namaz kılarken melekler ona şöyle seslendiler: "Allah'ın bir kelimesini tasdik edici, efendi, iffetli ve sâlih kullardan bir peygamber olarak Yahyâ'yı Allah sana müjdeliyor."*[111]**

***Melekler şöyle demişti: "Ey Meryem! Allah seni seçti, seni tertemiz kıldı ve seni âlemlerdeki kadınlara üstün eyledi."*[112]**

***"Rabbimiz Allah'tır" deyip de dosdoğru çizgide yaşayanlar, işte onların üzerine melekler şu müjdeyle inerler: "Korkmayın, kederlenmeyin, size vaad olunan cennetle sevinin!"*[113]**

Meleklerin ehl-i imanı ve takva sahibi kimseleri müjdelemesinin bir diğer yolu, onlara salih ve sadık rüyalar göstermektir. Bu rüyalar böyle kimseler için, mutluluk ve huzur kaynağıdır. Hatta bu konuda rüyanın müjde veya uyarı içeren bir rüya olması farklılık arz etmez. Bu konuyla alakalı olarak Nebi (a.s) rüyaları üç kısma ayırmıştır:

Meleklerden müjdeleyici rüya

Şeytandan hüzünleştirecek rüya

---

110 Hicr suresi, 51-53.ayet

111 Ali imran suresi, 38-39.ayet

112 Ali imran suresi, 42.ayet

113 Fussilet suresi, 30.ayet

Nefsin gösterdiği karışık rüyalar (Edgâsü ahlâm)

Bu saydığımız maddeler, hadise dayanmaktadır: "Rüya üçtür. Biri salih rüya olup Allah'tan müjdedir, ikincisi şeytanın verdiği üzüntüdür, üçüncüsü kişinin kendi kendine konuşmasıdır."[114]

14) Beşer suretinde veya başka surette temessül eden melekler

Bir amaca yönelik olarak bu kısmı tekrar konuşmak istedik. Misafir adamlar olarak meleklerin İbrahim ve Lut (a.s) ziyaret etmeleri bunun en açık örneğidir. Kur'an'da bu kıssalar Hud, Hicr, Ankebut ve Zariyat surelerinde geçmektedir. Zira Cibril (a.s), Meryem'e tam bir adam suretinde göründü. Allah (c.c) bu kıssayı şöyle anlattı:

"***Kitapta Meryem'i de okuyup an. Hani o, evinden ayrılarak doğu tarafında bir yere çekilmişti. Onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Derken, ona ruhumuzu gönderdik; ruh ona tam bir insan şeklinde göründü.***"[115]

Hadislerde Cibril'in son Nebi'ye çokça sahabilerden Dıhye-i Kelbî şeklinde temessül ettiği geçmektedir. Ümmü Seleme (r.anha)'den rivayet edilen hadiste olduğu gibi. Bu konuda Enes (r.anhu)'ten gelen rivayette böyledir:

---

114 Ahmed, 10598; Müslim, 2263; Ebu Davud, 5019; Tirmizi, 2270.

115 Meryem suresi, 16-17.ayet

Bana Cibril, Dıhye suretinde geldi. Zira Dıhye güzel yüzlü biridir.[116]

Bu konudaki başka hadisleri Nebi'ye vahiy bağlamında hassaten peygamberlere iman babında yani beşinci fasılda –altıncı kitapta- zikredeceğiz.

Aynı şekilde hadislerde Allah'ın melekleri kel, kör, abraş olan adam suretinde imtihan için gönderdiği geçmektedir. Bu hadis aynı zamanda Buhari ve Müslim'de geçen muttefekün aleyh bir hadistir.[117] Üseyd bin Hudayr'a veya bazı sahabilere meleklerin semada ve başının üzerinde asılıymış gibi temessül ettiği Buhari, Müslim ve başka hadis kaynaklarında zikredilmektedir.

15) Allah'ın Cibril ile İsa (a.s)'yı desteklemesi

Yüce Allah'ın (c.c), kelamında buyurduğu gibi:

"***O peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık. İçlerinden bir kısmıyla konuşmuş, bir kısmını da derecelerle yükseltmiştir. Meryem oğlu Îsâ'ya açık deliller verdik ve onu Rûhulkudüs'le destekledik. Allah dileseydi elçilerin ardından gelen insanlar, kendilerine bunca açık delil geldikten sonra birbirine düşüp savaşmazlardı; lâkin farklı yollara yöneldiler. Bu sebeple kimileri iman etmiş, kimileri de inkâr etmişlerdir. Allah dileseydi arala-***

116 Ahmed, 2/107.

117 Buhari, 3464; Müslim, 2964.

***rında savaşmazlardı fakat Allah dilediğini yapar."*[118]

"***İşte o zaman Allah şöyle diyecek: "Ey Meryem oğlu Îsâ! Sana ve annene lutfettiğim nimetleri hatırla! Seni Rûhulkudüs'le (Cebrâil) desteklemiştim de hem beşikte iken hem de yetişkin halinde insanlarla konuşuyordun."***[119]

Ayetteki te'yid; güçlendirme, destek, yardım manasındadır. Hatta bu kelime daha çok şeyi de kapsar. Fakat Allah (c.c), bu kelimeyle bizi sınırlandırmadı. Efdaliyyet ve eslemiyyet kelimesi de bu kabildendir. Anlaşılanın sınırlandırılması konusunda derine dalma söz konusu değildir. Ancak Allah (c.c) bunu vahyin ikinci bir türüyle yapmaktadır. Yani Nebi (a.s)'ye gönderdiği sünnet vahyi ile yapmaktadır. Bu konuyla alakalı hadislerin detaylarından dolayı burada onları zikretmiyorum. Bu konuda veya başka konularda tahrip edilen İnciller ise itibar edilecek düzeyde değildir.

16) Cibril'in ve birçok meleğin kadir gecesi ve ramazan ayında ehl-i arzın işlerini düzenlemek için inmesi

Allah'ın (c.c), Kur'an'ı hâkimde buyurduğu gibi:

"***Biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik. Bilir misin nedir Kadir gecesi? Kadir ge-***

---

[118] Bakara suresi, 253.ayet

[119] Maide suresi, 110.ayet

cesi bin aydan hayırlıdır. O gece melekler ve ruh, rablerinin izniyle her bir iş için iner dururlar. O gece tan yeri ağarıncaya kadar esenlik doludur."[120]

"***Biz onu mübarek bir gecede indirdik; biz daima uyarmaktayız. O gecede bizim katımızdan bir emirle hüküm ve hikmet konusu olan bütün işler ayrılır. Rabbinden, eğer doğru biliyorsanız göklerin, yerin ve bunlar arasında olan her şeyin rabbinden bir rahmet olarak biz devamlı göndermekteyiz. O her şeyi işitmekte ve bilmektedir."[121]***

Ayetlerden de açıkça görülmektedir ki; Duhan Suresi ve Kadir Suresindeki ayetler, aynı mevzudan bahsetmektedir. O mevzu ise, Cibril'in diğer meleklerle birlikte yeryüzüne inmesidir. Onlar, Rablerinin izniyle yeryüzüne yer ehlinin işlerini idare için, düzenlemek için inerler. Onların ehl-i arzın işleri için koydukları ve düzenledikleri şeyler, Allah'ın planıyla birebir uyumludur. Duhan suresindeki 'kullu emrin hâkim' ile Kadir suresindeki 'Kullu emrin' aynı manadır. Ayetteki يُفْرَقُ fiili ise, tertib edilme, tafsil edilme manasındadır. O melekler, her sene ramazan ayında yeryüzüne inerler. İşlerin tertibi ve tanzimi için yeryüzüne inen melekler, kadir gecesi inerler ta ki diğer kadir gecesine kadar olacak işleri tanzim etmek için bunu yaparlar. Ayetten anladığımız veyahut bize

120 Kadir suresi, 1-5.ayet
121 Duhan suresi, 3-6.ayet

görünen kadarıyla, anladığımız kadarıyla bu böyledir. Allah (c.c), âlim ve hâkimdir.

17) Bedendeki ruhu kabzeden melekler

Bu vazife de meleklerin vazifelerindendir. Meleku'l mevt ve yardımcıları bu görevi yerine getirirler. Meleku'l mevtin emri altında çalışan melekler ona yardımcı olurlar. Bu durum tıpkı Allah azze ve celle'nin buyurduğu gibidir:

"O, kullarının üstünde yegâne kudret ve tasarruf sahibidir. Size koruyucular gönderir. Nihayet birinize ölüm geldi mi elçilerimiz (görevli melekler) onun canını alırlar. Onlar vazifede kusur etmezler. Sonra insanlar gerçek sahipleri olan Allah'a döndürülürler. Bilesiniz ki hüküm yalnız O'nundur ve O, hesap görenlerin en çabuğudur." [122]

De ki: "Sizin için görevlendirilmiş bulunan ölüm meleği canınızı alacak, sonra rabbinize döndürüleceksiniz." [123]

"***Allah'a iftira eden veya O'nun âyetlerini asılsız sayandan daha zâlim kim vardır! Onlar kendileri için yazılmış nasiplerini elde ederler. Sonunda elçilerimiz gelip canlarını alırken, "Allah'ı bırakıp da tapmakta olduğunuz tanrılarınız nerede?" derler. "Bizden sıvışıp gittiler" diye cevap verirler. Ve (dün-***

122 En'am suresi, 61-62.ayet

123 Secde suresi, 11.ayet

yadayken) kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerinde şahitlik ederler."[124]

*"**Melekler, inkâr edenlerin suratlarına ve arkalarına vura vura, "Tadın bakâlim yangın azabını!" diyerek canlarını alırken bir görseydin! İşte bu, ellerinizle yapıp ettikleriniz yüzündendir ve kuşkusuz Allah kullara asla zulmedici değildir."[125]***

*"**Melekler yüzlerine ve arkalarına vurarak onların canlarını alırken durumları nasıl olacak bakâlim! Bunun da sebebi, Allah'ı öfkelendiren şeylerin peşine düşmeleri ve O'nun hoşnut olacağı şeylerden nefret etmeleridir. Bu yüzden Allah da onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır."[126]***

O zâlimler, ölümün boğucu dalgaları içinde, melekler de pençelerini uzatmış, onlara "Haydi, canlarınızı kurtarın! Allah'a karşı gerçek olmayanı söylemenizden ve O'nun âyetlerine karşı kibirlilik taslamanızdan ötürü bugün zillet azabıyla cezalandırılacaksınız!" derken onların halini bir görsen!"[127]

"Ama can boğaza gelip dayandığında; İşte o zaman siz (çaresiz) bakar durursunuz. Biz ona sizden yakınız, fakat göremezsiniz." Mademki kimsenin hâkimiyeti altında değilmiş-

---

124 Araf suresi, 37.ayet

125 Enfal suresi, 50-51.ayet

126 Muhammed suresi, 27-28.ayet

127 Enam suresi, 93.ayet

siniz; Haydi onu (hayatı) geri döndürün, sözünüzde doğruysanız!" [128]

"***Kendilerine yazık etmekte iken hayatlarını sona erdirdikleri kimselere melekler "Ne işte idiniz?" dediler, (onlar) "O yerde zayıf görülenlerden idik" cevabını verdiler. Melekler ise "Allah'ın arzı geniş değil miydi, hicret etseydiniz ya!" dediler. İşte onların barınağı cehennemdir ve orası gidilecek ne kötü bir yerdir!"*** [129]

"***Onlar, meleklerin, "Selâm size; yaptıklarınıza karşılık girin cennete!" diyerek mutluluk içinde ruhlarını teslim alacağı kimselerdir."*** [130]

"***Yemin olsun, batmak üzere yükselenlere; Sâkin ve düzenli hareket edenlere."*** [131]

Buraya kadar mübarek ayetlerden meleklerin ruhu kabzetmesiyle alakalı olan kısımları iktibas ettik. Şimdi sayacağımız yedi madde de bu konuya ışık tutacaktır:

18) Vefat ettiren Allah ve görevlendirdiği meleku'l mevt ve onun yardımcıları

Allah (c.c), ayetlerde bazen ruhların kabzedilmesini kendine, bazen ölüm meleğine, bazen de yardımcı meleklere izafe etmektedir.

---

128 Vakıa suresi, 83-87.ayet

129 Nisa suresi, 97.ayet

130 Nahl suresi, 97.ayet

131 Naziat suresi, 1-2.ayet

"***Allah, ölüm vakitleri geldiğinde insanları vefat ettirir, ölmeyenleri de uykularında ölmüş gibi yapar.***"[132]

"***De ki: "Sizin için görevlendirilmiş bulunan ölüm meleği canınızı alacak, sonra rabbinize döndürüleceksiniz.***"[133]

"***O, kullarının üstünde yegâne kudret ve tasarruf sahibidir. Size koruyucular gönderir. Nihayet birinize ölüm geldi mi elçilerimiz (görevli melekler) onun canını alırlar. Onlar vazifede kusur etmezler.***"[134]

Bazen insanlar, bu ayetlere sathi, yüzeysel baktıklarından dolayı tenakuz gördüklerini düşünürler. Oysaki Allah'ın kelamında böyle bir şey söz konusu değildir. Bu konuda en ufak bir kusur dahi söz konusu değildir. Gelelim şimdi ayetlerdeki bu ince meseleyi anlamaya: Allah (c.c), her şeyi tertib edendir, tasarlayandır. Bir işin olması ister küçük olsun, ister büyük, ancak onun meşietiyle, dilemesiyle ve ilmiyle söz konusu olabilir. Bu yüzden ayette vefat, Allaha nispet edildi.

Meleklere izafe edilmesine gelince çünkü o işin görevli idarecisi, müdürüdür. Yardımcı meleklere izafe edilmesinin sebebine gelince çünkü onlar da, âlemlerin Rabbinin emrini uygulayan meleku'l mevte o işi yaparken iştirak ederler.

---

132 Zümer suresi, 42.ayet

133 Secde suresi, 11.ayet

134 Enam suresi, 61.ayet

19) Ruhu kabzeden melekler işlerini yerine getirirken tam bir dikkat ile yaparlar

Meleklerin yapısının vaki' olacak iş ile uyumlu olduğunu geride açıklamıştık. En'am suresi 61.ayette ruhları kabzeden melekler şöyle vasıflanmaktadır:

"**Onlar vazifede kusur etmezler.**" Zira bu vasıf, görevi yerine getirirken doğruluk, titizlik, incelik, özenli, ilgili olduklarına delalet eder. Bu vasıfların hepsi ise, her açıdan, her yönden:

- Kabzedilecek ruha göre latif veya şedid olmaya
- Belirli bir zaman da veya aniden almaya göre olmaya
- Belirli bir mekânda ruhu almaya
- Vefat edene söylenecek sözün uygun olmaya
- Hem kabzedilen hem de götürülen yere uyum açısından uygun olduklarını gösterir.

20) Bedenden ruhun çıkarılma keyfiyyeti

Vakıa suresi, 83-87.ayetler bu meseleyi zaten açıklıyor. Ayette ki; fiilin 'ta' zamiri ruha ve nefse racidir. Kur'an'daki bu cümleler ruhun nasıl alındığını anlatmaktadır. Bu ise, ruhun nasıl kabzedildiğine ya da bedenden nasıl çıktığını anlatmaktadır:

Allah (c.c), ayette kâfir kimseyi muhatap alarak onu azarlıyor. Bunun sebebi ise, imansızlıktır. O imansızlıkla onlara şöyle denilir: Hadi iddianız da doğru iseniz yapın bakalım, geri getirin hükmüme karşı hep asi olan hallerinizi... Niye

engel olamıyorsunuz?! Bedenden çıkartmayın gücünüz yetiyorsa ruhlarınızı?! Boğaza kadar gelen canı, gerisin geriye döndürün!

Ayetteki 'hulkum' kelimesi, cesetten ruhun çıkışının son dolandığı yerdir. Ruhun çekilmesi, bedenin en uç, en uzak kısmından başlar. Daha sonra bedenin orta taraflarına, en son baş kısmına gelir. Ta ki bedenin son köprüsü olan boğaza gelinceye kadar ruh çekilir!

Aslında bu hadiseler, müşahede edilebilir, somut şeylerdir. Meyyiti can çekişme sırasında görenler bu halleri bilir. Cesetten ruhun aniden çekilmesini dahi bilirler, anlarlar. Zira beden uçtan uca soğumaya başlar. Sıcaklık, hareket, hayat belirtileri yerini soğuğa, sakinliğe bırakır. Ölecek kişi son anda, iç çeker ve ağızdan ruh çıkar.

21) Melekler, kâfirlerin ruhlarını azarlayarak, kınayarak alırlar.

Bu hakikate delalet eden ayetler şunlardır:

Araf suresi 37.ayet

Enfal suresi 50.ayet

Muhammed suresi 27-28.ayet

Enam suresi 93.ayet

22) Müslümanlardan ehl-i masiyeti de melekler azarlar.

Nisa suresi 97.ayet buna delalet eder. Ayette küfür yerinde kalan Müslümanlardan söz edilir. O Müslümanlar, kâfirlerin hükmünün geçtiği yerde yaşayanlardır. Ruhları kabzedilirken hicrete güç yetirebilecekleri halde güçsüzlüklerinden

baskı ve zulüm gördüklerinden şikâyetçi olurlar. Bu ayet üzerine düşünerek şöyle dememiz uygundur: İslam ehli kimseler, ayette ruhlarını kabzeden meleklerden tevbih işitiyorlar. Tabi ki bu azarlama, tevbih o küfür diyarlarında günahlara ve masiyete ne kadar bulaştıklarıyla orantılıdır.

23) Müslümanların ruhunu kabzeden melekler onlara selam edip, cenneti müjdelerler.

Nahl suresi 32.ayette bu husus sarahaten açıkça geçmektedir:

"***Onlar, meleklerin, "Selâm size; yaptıklarınıza karşılık girin cennete!" diyerek mutluluk içinde ruhlarını teslim alacağı kimselerdir.***"

Bu ayetin bağlamında hem ehl-i küfrün vahim akıbeti hem de ehl-i imanın hamd edilecek sonu anlatılmaktadır.

24) Melekler kâfirlerin ruhlarını sert ve şiddetle çeker alırlar fakat; inanan kimselerin ruhlarını ise yumuşaklık ve letafetle alırlar.

Geride zikrettiğimiz, Naziat suresi 1-2.ayetlerde bu husus zikredilmektedir. Müfessirlerin icması ile sabittir ki; 1.ayetteki durum, kâfirlerin ruhlarını şiddetle alan melekleri, 2.ayet ise iman sahiplerinin ruhlarını yumuşak davranarak alan melekleri anlatmaktadır. Zira 1. ayetteki 'en-naziat' kuvvetli almayı çekmeyi; İkinci ayetteki 'en-naşitat' onun tersini olan şefkat eliyle, hafif bir şekilde almayı ifade eder.

25) Ateş ehlini getirirken ve sevk ederken azarlayan melekler

"***Gerçekleri inkâr etmiş olanlar gruplar halinde cehenneme sevk edilecek; nihayet oraya vardıklarında cehennemin kapıları açılacak; bekçileri onlara, "İçinizden, size rabbinizin ayetlerini okuyup duyuran ve böyle bir günle karşılaşacağınızı bildirerek sizi uyaran bir elçi gelmedi mi?" diye soracak; onlar da "Evet geldi" diyecekler. Ama inkârcılar için artık azap hükmü kesinleşmiştir. Onlara, "İçinde ebedî olarak kalacağınız cehennemin kapılarından girin içeri!" denilecek. (Vaktiyle) ululuk taslamış olanların kalacağı (bu) yer ne kötü!***"[135]

Cehennemlik kâfirlere meleklerin tevbihi aynı zamanda şunları hatırlatır:

Âlemlerin Rabbi olan Allah, resuller göndermiştir. O resuller de onlara ayetler okumuşlardır.

Onlara haydi, cehennemin herhangi bir kapısından girin denilmesinin sebebi, onların kibirli oluşlarındandır. Zaten kibirli insana yapılacak tavır da bu olabilir. Zira cehennem, Allaha itaatten yüz çevirip kibirlenenlerin ikamet adresidir.

26) Cennete girişte iman ehlinin karşılanması ve müjdelenmesi

"***Daha önce bizden en güzel sonucun vaadini almış olanlara gelince, işte onlar cehennemden uzak tutulurlar. Onlar cehennemin***

135 Zümer suresi, 72.ayet

uğultusunu işitmezler, canlarının istediği nimetler içinde ebedî olarak kalırlar. En büyük dehşet bile onları tasalandırmaz. Melekler onları, "İşte bu size vaad edilmiş olan (mutlu) gününüzdür" diyerek karşılar."[136]

"***Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da gruplar halinde cennete sevk edilecek. Nihayet oraya vardıklarında cennetin kapıları açılmış olacak; bekçileri onlara, "Selâm size! Hoş geldiniz! Ebedî olarak kalmak üzere buyurun girin cennete!" diyecek."[137]***

Enbiya suresi 103.ayette görüldüğü gibi, melekler ehl-i imana karşılama yapıyorlar. Onları karşılıyor, onlara merhaba diyorlar. Karşılayan melekler aynı zamanda müjdelemeye devam ediyorlar ve şöyle diyorlar:

"İşte bu size vaad edilmiş olan (mutlu) gününüzdür"

Zümer suresindeki ayette karşılamaya ve saygıya, hürmete işaret etmektedir:

Onlardan önce kapıların açılması: Ayetteki 'vav' ziyadesi buna işaret etmektedir.

(وَفُتِحَتْ اَبْوَابُهَا) فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ

Kısmında da böyledir.

Ayetteki şu kısımlar ise müjdelemeye delalet eder:

136 Enbiya suresi, 101-103.ayet
137 Zümer suresi, 73.ayet

Ayetteki meleklerin 'tıbtüm' sözleri; tertemiz oldunuz. Zaten temiz olana da ancak tuba cenneti yaraşır.

Yine aynı şekilde فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ müjde içerir.

27) Ateşte karar kılmalarından ve isteklerinin redd olunmasından sonra kâfirlerin umutsuzca sarf ettiği sözler

Ateşte bulunanlar cehennemdeki görevlilere, "Rabbinize dua edin de bir günlüğüne olsun azabımızı hafifletsin!" diye seslenirler. Görevliler, "Peygamberleriniz size açık kanıtlar getirmemiş miydi?" diye sorarlar. "Evet, getirmişti" cevabını verirler. O zaman görevliler, "Yalvarın durun şimdi; ama inkârcıların yalvarmaları boşunadır" derler. "[138]

"***Günaha batıp kalmış olanlar kuşkusuz cehennem azabında devamlı kalacaklar, azapları hafifletilmeyecek ve (kurtuluştan) ümit kesip susacaklar! Biz onlara haksızlık etmedik, kendilerine haksızlık edenler onlardır. "Ey Mâlik, rabbin bizim işimizi bitirsin!" diyecekler; o da "Burada kalıcısınız" cevabını verecektir."[139]***

Ğafir suresi ayetlerinde gördüğümüz gibi, ateş ehli cehennem bekçisi melekten bir istekte bulunuyor. Azabının hafiflemesi için dua etmesini istiyor! Ama melek onlara azarlayarak şu şekilde cevap veriyor: Niye size resûl gönderilmedi mi?!

138 Ğafir suresi, 49-50.ayet
139 Zuhruf suresi, 74-77.ayet

Burası hile ve yalan yeri değil. Dua edin durun bakalım! Sizin duanız boşunadır. Benim bu ayetlerden anladığım şudur: Biz melekler uygun yer değilse dua etmeyiz. Allah'ın zaten siz kâfirlerin duasını kabul etmeyeceğini biliyoruz. O yüzden siz kendinize dua edin durun! Fakat şunu da bilin ki; sizin sonunuz ancak kayıptır, ziyandır.

Zuhruf suresindeki ayetlerden anladığımıza göre, kâfirlerin cehennem azabı ebedidir. Onların azabı hiç kesilmeyecektir. Kurtuluş buluruz diye düşünseler bile böyledir. Ayetin devamında Allah onların dünya hayatında kendilerine zulmettiklerinden dolayı bu sonucun kaçınılmaz olduğunu, kendisinin onlara zulmetmediğini beyan etmektedir. Cehennemden sorumlu meleğe aracı olsun diye kâfirler bir şeyler söylüyorlar. Azabın son bulmasını istiyorlar. Nebe suresinde bu husus şöyle zikredilmektedir:

"***Biz insanın önceden yapıp ettiklerine bakacağı, inkârcının da, "Keşke toprak olsaydım!" diyerek dövüneceği gün gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı sizi uyardık.***"[140]

Malik'in cehennem ehline cevabı kısa, öz ve çok da muhatap olmak istemeyen birinin cevabı gibi kısadır. Zira Malik, bulunduğu ortama uygun olarak celallidir. Onlara:

"Burada kalıcısınız" diyecektir.

Yani, boşuna uğraşmayın! Bu haliniz üzere kalıcısınız. Boşuna benimle iletişime geçerek, ta-

140 Nebe suresi, 40.ayet

leplerde bulunarak kendinizi yormayın demiş oluyor.

28) Cennette karar kıldıktan sonra iman ehline meleklerin selamı, sena etmesi ve bulundukları yeri methetmeleri

"***O güzel son, babalarından, eşlerinden ve çocuklarından lâyık olanlarla birlikte girecekleri adn cennetleridir; melekler de "Sabretmenize karşılık elde ettiğiniz esenlik daim olsun! Dünya yurdunun ardından ulaştığınız sonuç ne güzel oldu!" diyerek her kapıdan onların yanına girerler.***"[141]

Bu iki ayetin delalet ettiği hakikatleri konumuz bağlamında beş maddeye ayıracağız:

Allah (c.c), iman ehlini yakınlarıyla cennette bir araya topluyor. Usulden (baba, anne, dede, nine gibi), ve eşleri ve fürudan (evlat, torun) iman ehli olanları bir araya getiriyor. Şu ayet buna delalet etmektedir:

"***O güzel son, babalarından, eşlerinden ve çocuklarından lâyık olanlarla birlikte girecekleri adn cennetleridir.***"

Melekler cennet ehlinin yanına merhabalaşmak için, onları kutlamak için girerler:

"**....her kapıdan onların yanına girerler.** "

Meleklerin çokça kapıdan girmesi, çok olduklarını ve izdiham olduğunu göstermektedir. Bu durum da, cennet ehlinin hoş karşılandığını gösterir. Aynı zamanda ziyaretçi ve karşılayan, mer-

141 Rad suresi, 23-24.ayet

haba diyen çok ise, cana yakın davranmanın ve ikramın da çok olduğunu gösterir.

Cennet ehline meleklerin selamı, Selâmün aleyküm şeklindedir. Bu selam, en faziletli ve içinde bulunulan hale en uygun selamdır. Kıyamet günü ki, ondan daha çetin gün yoktur, böyle bir günden kurtulan, helak olmaktan kurtulan kimse için en lezzetli, en hoş şey, devamlı selamette olmak ve o selametin yok olmamasıdır. Zaten melekler de Rablerinin izniyle konuşurlar onların böyle demesi hoşnutluk verir.

Rahmanın misafirlerin cennet ehline meleklerin 'sabretmenize karşılık elde ettiğiniz' demesi, sabır adına onların dünyada çabaladıklarını gösterir. İtaat etme adına sabır, yapıldığında şer'i kaideleri çiğneme korkusundan dolayı masiyetten kaçınma noktasında sabır, belalara sabır sebebiyle dünya hayatından itaatle cennete gelindiği gösterir. Bu da aynı şekilde meleklerin o kimselere övgüsüdür.

فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ denilmesi, bulunan mahal ve makama övgüdür. Bu bulunduğunuz yer, akıbetin en hayırlı yeri ve uğrak yerlerinin en hayırlısı olduğunu anlatır. Bu bahsi böyle bitirelim. Altıncı konuyla devam edelim.

ALTINCI KONU

MELEKLERLE ALAKALI DÖRT MESELENİN İZAHI

Birinci Mesele: Kâfirler ve müşriklerin meleklere karşı tutumu

Kâfir ve müşriklerin meleklere karşı tutumu iki korkunç hata olarak karşımıza çıkar. Bu hatalar da heva ce zanlarına tabi olmalarından ve Allah (c.c) buyurduğu gibi:

"De ki: "Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez." Onlar ne zaman diriltileceklerini de bilmezler."[142]

Yalnızca kendisinin bildiği gaybla alakalı işlere vakıf olmanın tek kaynağı olan hidayetten uzak olmaları sebebiyledir.

Birinci hata: Meleklere dişilik nispet etmeleri ve Allah'ın kızları olarak kabul etmeleri

Yaygın olarak bulunan bu küfre sebebiyet veren bu fikri reddetme hususunda Allah (c.c) buyurduğu gibi:

"Şimdi onlardan şunu cevaplamalarını iste: Kız çocukları rabbinin de erkek çocukları mı onların! Yoksa biz, gözlerinin önünde melekleri dişi olarak mı yarattık? İyi bilin ki onlar, sırf kendi uydurmaları olarak, "Allah çocuk sahibi oldu!" diyorlar. Onlar katıksız yalancıdırlar. Allah, kızları oğlanlara tercih mi etmiş! Ne oluyor size? Nasıl yargıda bulunuyorsunuz? Hiç düşünmüyor musunuz? Yok-

142 Neml Suresi, 65. Ayet.

sa açık bir kanıtınız mı var? Eğer gerçekten doğru sözlü iseniz belgenizi getirin."[143]

"Rahmânın kulları olan melekleri dişi bildiler. Yoksa yaratılışlarına tanık mı oldular? Tanıklıkları kaydedilecek ve bundan sorguya çekileceklerdir."[144]

"Cinleri Allah'a ortak koştular. Oysa onları da Allah yaratmıştır. Bilgisizce O'na oğullar ve kızlar yakıştırdılar. Allah, onların ileri sürdüğü vasıflardan uzak ve yücedir. O, göklerin ve yerin eşşiz yaratıcısıdır. Eşi olmadığı halde nasıl çocuğu olabilir? Her şeyi O yaratmıştır ve her şeyi hakkıyla bilen O'dur."[145]

Bu ayet-i kerimelerde, uydurulmuş bu fikri yerle bir edecek kesin deliller vardır. Bunları özetle aşağıda gelecek olan on bentte serd edeceğiz.

Kendileri bu nispetten imtina ettikleri halde nasıl olurda Allah (c.c)'a dişiliği nispet etmeleri düşünülebilir? Dolayısıyla kendileri için razı olmadıkları şeyi Allah'a nasıl nispet ederler?

"Şimdi onlardan şunu cevaplamalarını iste: Kız çocukları rabbinin de erkek çocukları mı onların!"[146]

Bu kâfirler Allah (c.c)'ın melekeleri yarattığına şahit mi oldular ki dişi olduklarını biliyorlar?

---

143 Saffat Suresi, 149-157. Ayet.

144 Zuhruf suresi, 19. Ayet.

145 En'âm Suresi, 100-101. Ayet.

146 Saffat suresi, 149. Ayet

"Yoksa biz, gözlerinin önünde melekleri dişi olarak mı yarattık?"[147]

"Rahmânın kulları olan melekleri dişi bildiler. Yoksa yaratılışlarına tanık mı oldular? Tanıklıkları kaydedilecek ve bundan sorguya çekileceklerdir."[148]

Sonra meleklerin Allah (c.c)'ın kızları olması sözünden ki Allah (c.c) bundan münezzehtir:

"Allah onların söylediği şeylerden münezzehtir, çok çok yücedir."[149]

Bu sözden, Allah'ın çocuğu olduğu söylemek lazım gelir ki bu da uydurma ve alçaltıcı bir yalandır: (Saffat 151-152)

Şayet Allah'ın çocuğu olduğu farz edilse; niçin kızları erkeğe tercih ediyorlar?

"Allah, kızları oğlanlara tercih mi etmiş!"[150]

Bu kelamdan maksat, bu hatalı sonucu doğuracak olan onların uydurduğu tasavvuru geçersiz kılmaktır. Bunu da onların mantığına uygulayacak şekilde dile getirmektir. Yani onlarının inanışını onların akıllarınca çökertmektir. 'Seninle anlayacağın dilden konuşuyorum' demekte olduğu gibi. Burada erkeklerin kadınlara üstünlüğünü dile getirmek maksadı yoktur. Çünkü bu Allah'ın onları ayıplaması ve anlayacakları dilden ifade etmesidir. Tıpkı şurada buyurduğu gibi:

---

147 Saffat Suresi, 150. Ayet

148 Zuhruf Suresi,19. Ayet.

149 İsra suresi, 43. ayet

150 Saffat suresi, 153. ayet

"Onlardan birine bir kız müjdelendiğinde, öfkelenerek yüzü mosmor kesilir. Verilen müjdenin (kendisine göre) kötülüğünden dolayı halktan gizlenir. Böyle bir alçaltıcı duruma rağmen onu yanında mı tutsun yoksa toprağa mı gömsün! Görün işte, ne kötü yargıda bulunuyorlar!"[151]

Şanı yüce Hâkim olan Allah onları akıllarını kullanmamakla azarlıyor ve şöyle buyuruyor:

"Ne oluyor size? Nasıl yargıda bulunuyorsunuz? Hiç düşünmüyor musunuz?"[152]

Yani siz şayet güzel bir biçimde düşünseydiniz, fıtri olan hakikatleri tezekkür etseydiniz ve akli delillerle hükmetseydiniz; söylediğinizi fehmetmezdiniz.

Sonra tüm eksiklerden münezzeh olan onlara istifham-ı inkâri üslubuyla soruyor ve şöyle buyuruyor:

"Yoksa açık bir kanıtınız mı var?"[153]

Yani sizin bu iddianıza dair açık bir deliliniz mi var?

Açık bir kanıt kimsenin elinde değildir. Ancak yanlıştan korunmuş vahiyde açık bir kanıt vardır. Lakin az evvel dediğimiz gibi bu istifham-ı inkâridir. Bununla maksat menfi cihetle soru sormaktır.

Gayba dair tek bilgi yolu- melekler hakkında bilgi de gaybla alakalıdır- Allah'ın kitabında bil-

151 Nahl Suresi, 58-59. Ayet.

152 Saffat Suresi, 154-155. Ayet.

153 Saffat suresi, 156. Ayet.

dirdiği rabbani vahidir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Eğer gerçekten doğru sözlü iseniz belgenizi getirin."[154]

Bunun anlamı siz iddianızın doğruluğunu Allah'tan gelen vahyi içeren yanlışlıktan korunmuş bir semavi bir kitapla ispat edemediğinizde; iddianızda yalancılardan olursunuz.

Saffet suresi 149-157. ayetlerdeki ve En'âm Suresi 100-101. Ayetlerdeki delillerin tamamıyla tüm noksanlardan uzak olan Allah (c.c) aynı sadette üç farklı delile daha işaret ediyor:

Şöyle ki; Allah, onların uydurmuş oldukları tasavvurdaki cahilliklerinin esasına şu buyruğuyla işaret ediyor:

"Cinleri Allah'a ortak koştular. Oysa onları da Allah yaratmıştır. Bilgisizce O'na oğullar ve kızlar yakıştırdılar. Allah, onların ileri sürdüğü vasıflardan uzak ve yücedir."[155]

Yani Allah'a iftira ettiler ve O'na herhangi bir bilgileri olmaksızın cinlerden erkek evlat, meleklerden kız evlatlar uydurdular. Bilakis bunu cahillik ve vehm esasına dayanarak yaptılar. Tüm bunlardan ötürü Allah Teâlâ, kendisini bunların uydurmuş olduğu tasavvurlardan münezzeh ve yüce olarak vasıfladı.

"O, göklerin ve yerin eşşiz yaratıcısıdır."[156]

---

[154] Saffat suresi, 157. Ayet

[155] En'âm Suresi, 100. Ayet.

[156] En'âm Suresi, 101. Ayet.

Buyruğuyla da başka bir delile işaret ediyor. O delil, Allah'ın göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısı olduğudur. Bununla kendisini her yönden mahlûkata benzemekten uzak kılar. Özellikle de mahlûkatın en önemli özelliği olan doğurganlıktan kendini uzak kılmıştır.

"Eşi olmadığı halde nasıl çocuğu olabilir?"[157]

Buyruğuyla da susturan bir delile işaret eder. O delil, Allah'ın bir çocuğunun olmasının mümkün olmadığıdır. Çünkü onun bir eşi yoktur. Annesi olmadan bir çocuk nasıl olurda doğar?!! İşte bu şekilde Hâkim olan Allah'ın kitabı, en az güneş kadar parlayan delillerle cehaletin karanlığına bürünmüş bu fikri yerle bir etmiştir.

İkinci hata: Allah katında melekler onlara şefaatçi olacaklarını düşündükleri için meleklere ibadet etmeleri

Allah Teâlâ'nın bu hususta buyurduğu gibi:

"O gün Allah onların hepsini toplayacak ve meleklere soracak: "Bunlar mıydı size tapmakta olanlar? Melekler şöyle cevap verecekler: "Hâşâ! Sen yüceler yücesisin. Bizim velîmiz onlar değil sensin. Gerçekte onlar cinlere tapıyorlardı; çoğu onlara inanmıştı."[158]

"Bilinmeli ki halis dindarlık yalnız Allah için olanıdır. Allah'tan başka şeyleri kendilerine koruyucu kabul edenler -ki sadece bizi

157 En'âm Suresi, 101. Ayet.

158 Sebe Suresi, 40-41. Ayet.

Allah'a yaklaştırsınlar diye onlara tapıyoruz" diyorlar- ayrılığa düştükleri konularda Allah onların arasında hükmünü verecektir. Yalancı ve inkâra saplanmış kimseyi Allah kesinlikle doğru yola yöneltmez. Eğer Allah (iddia ettikleri gibi) bir evlât sahibi olmak isteseydi elbette yarattıklarından dilediğini seçerdi. Ama O'nun böyle bir durumla ilgisi yoktur; O bir tek Allah'tır, mutlak otorite sahibidir."[159]

"Gördünüz değil mi (âciz durumdaki) Lât'ı, Uzzâ'yı ve üçüncüsü olan diğerini, Menât'ı? Erkek çocuklar size de kız çocuklar O'na öyle mi? Ama o takdirde bu insafsızca bir taksim! Bunlar sizin ve atalarınızın putlara taktığı boş isimlerden ibarettir. Allah onlara öyle bir yetki ve güç vermemiştir. Onlar (putperestler) sadece kuruntularına ve kişisel arzularına uyuyorlar. Oysa şimdi onlara rablerinden bir yol gösterici gelmiş bulunmaktadır. İnsan arzu ettiği her şeye sahip olabilir mi ki? Âhiret de Allah'ındır, dünya da. Göklerde nice melekler vardır ki, Allah dilediği ve razı olduğu kulları için izin vermedikçe onların bile şefaati hiçbir fayda sağlamaz."[160]

"Onlar Allah'ı bırakıp ancak birtakım dişi putlardan medet umuyorlar; başkasından

159 Zümer Suresi, 3-4. Ayet.
160 Neml Suresi, 19-26. Ayet.

değil, isyankâr şeytandan dilekte bulunuyorlar."[161]

Bu mübarek ayetlerin nurundan, üzerinde durduğumuz hususta aşağıda gelecek altı şeyi elde etmiş oluruz:

Şeytanın vesvesesine boyun eğmiş cahil kâfirlerin ibadetlerini üstlenmekten uzak olmaları

Sebe suresindeki iki ayette olduğu gibi Allah (c.c) haşr anında ve kıyamet gününde melekleri azarlayarak o cahillerin ibadetlerini soracak ve şöyle diyecek: Onlar sizlere mi ibadet ediyordu? Bu sorudan maksat şudur: siz mi onlara ibadet etmelerini emrettiniz ve buna razı mı oldunuz?

Melekler ise Allah'ı tüm noksanlardan münezzeh kıldıktan sonra ve takdis ettikten sonra velayetlerini üstlenmekten uzak olduklarını bildirecekler ve onların ibadet edenlerin ibadetinden uzak olduklarını dile getirecekler. Bu sapkınlığı onlara vesvese veren ve bu sapkınlığı onlara süslü gösteren şeytanlaşmış cinlere bu durumu nispet edecekler. Dolayısıyla kâfirler ve müşriklerin şefaat beklentileri karşılıksız bir beklentidir.

Allah Teâlâ ihlaslı bir ibadet ve taat dışında bir şeye razı olmaz. Müşriklerin Allah dışında bir şeye ibadetlerine bahane bulmaları ve bunu da onların Allah'a yakınlaşmaya vesile olduğu bahanesi alan ve ağır bir inkârdan başka bir şey değildir.

Bu durum Zümer suresi 3. Ayette beyan edilen şeydir. Çünkü ayette geçen din, yani itaat ve

---

161 Nisa Suresi, 117. Ayet.

bağlılık, tüm şaibelerden kurtulmuş olandır. Anlam şu şekildedir; Allah Teâlâ tüm bulanıklıklardan sıyrılmış safi bir itaati kabul eder.

Allah Teâlâ, müşriklerin kendilerini Allah'a yaklaştırdıklarını zannettikleri ilahlarına ibadetlerine bahane bulmalarını şöyle buyurarak devam ettirdi:

"Ayrılığa düştükleri konularda Allah onların arasında hükmünü verecektir. Yalancı ve inkâra saplanmış kimseyi Allah kesinlikle doğru yola yöneltmez."[162]

Her şeyi hakkıyla bilen ve haberdar olan Allah onları üç şeyle ayıplamıştır. Birincisi, hakka davet edenler olduğu halde hakta ihtilafa düşmeleri ve hakka bağlanmamaları. İkincisi, hedeflerinin Allah'a yaklaşmak olduğu iddiasının yalan olması. Şayet hedefleri bu olsaydı, doğru yolda olurlardı. Üçüncüsü ise; ağır bir küfürdür. Çünkü 'küffar' lafzı 'kâfir lafzının mübalağalı halidir.

Farz edilse ki Allah bir evlat sahibi olmak isteseydi bunu yarattıklarından seçerdi. Bu durum Kahhar ve tek olan Allah için imkânsızdır.

Bu durum Zümer suresi 4. Ayetin beyan ettiğidir. Ayetin manası şudur: Allah Teâlâ'nın dışında yalnızca yarattıkları vardır. O'nun bir çocuğu olması mümkün değildir. Çünkü onun dışındaki her şey onun yaratmış olduğu şeylerdir. Bundan dolayı –farz edilse ki- birini çocuğu olarak isimlendirmek istese yaratmış olduklarından birini seçmiş olması gerekirdi.

162 Zümer Suresi, 3. Ayet.

Allah Teâlâ bu durumun tüm durumlarda imkânsız olduğunu şu buyruğuyla reddediyor:

***"O bir tek Allah'tır, mutlak otorite sahibidir."*[163] Buna binaen şunlar ortaya çıkmaktadır:**

Allah Teâlâ'nın çocuk sahibi olması imkânsızdır. Çünkü O her şeyin yaratıcısıdır. O'ndan başka sadece yarattıkları vardır.

O tektir. Çocuk sahibi olmasının imkânsız olduğu mutlak vahdanniyyetle vasıflanmıştır. Çünkü ikincisi ve benzeri yoktur.

O Kahhar'dır. O'nun dışındaki her şey onun hükmüne boyun eğer. Dolayısıyla ondan başka ancak onun malik olduğu yarattıkları vardır. Sonra bir çocuğa ihtiyaç duymak; zayıflık ve ihtiyaç halidir. Yok olmaktan korkmaktır. Allah Teâlâ ise, mutlak güç sahibi ve zengindir, ihtiyaç duymayandır. Hayy, Kayyum ve Ahirdir.

Burada çocuktan maksadın melekler olduğu ve müşriklerin Allah'a yakınlaşma adına ibadet ettikleri çocukların da melekler olduğu ortaya çıkmıştır.

Kâfirler ve müşriklerin dişi ilahlar edinmeleri, heva ve zanlarına tabi olmaktan başka hiçbir delile dayanmaz.

Bu durum Necm suresi 19-26. Ayetlerde beyan edilendir. Çünkü en yüce ve Hâkim olan Allah müşriklere azarlayıcı ve istifham-ı inkâri üslubuyla şu şekilde hitab ediyor: Dişi ilahlarınıza(Lat, menat ve uzza) –akıl ve basiret nazarıyla-

---

[163] Zümer Suresi, 4. Ayet.

bakmaz mısınız? Nasıl bu durum aklınıza yatar? Nasıl olurda kendiniz için erkeği uygun görürsünüz de Allah için dişiyi uygun bulursunuz? Çünkü müşrikler bu ilah zannettikleri şeyleri Allah'ın kızları olarak itibar ediyorlardı. Bundan dolayı da onlara dişi isimler verdiler. Lat ismi Allah lafzının müennes halidir. Uzza ismi Aziz isminin Menat ise Mennan isminin müennes halidir. Daha sonra Allah Teâlâ onları alaya alacak şekilde şöyle buyuruyor:

"Ama o takdirde bu insafsızca bir taksim!"[164]

Yani kendilerine erkekleri seçmeleri ve dişileri Allah'a has kılmaları tüm kıstasları aşan bir paylamadır.

Sonra Allah Teâlâ, bu uydurulmuş fikri bina etmek için dayandıkları esası beyan etmek için şöyle buyurdu:

"Allah onlara öyle bir yetki ve güç vermemiştir. Onlar (putperestler) sadece kuruntularına ve kişisel arzularına uyuyorlar. Oysa şimdi onlara rablerinden bir yol gösterici gelmiş bulunmaktadır.[165]

İşte bu durumda bu ibadet edilen şeyler, geçmiş nesillerden miras kalarak devam eden kör bir kimsenin taklit etmesi esasına dayanan mücerret isim ve unvanlardır. Rabbani hiçbir delile dayanmazlar. Kâfir ve müşriklerin bunlara ibadet

164 Necm Suresi, 22. Ayet.
165 Necm Suresi, 23. Ayet.

etmelerinde heva ve zannlarına tabi olmaları dışında hiçbir esas yoktur.

İnsan temenni ile bir şey elde edemez. Melekler yalnızca Rabblerinin şefaat etmelerine razı olduğu kimselere şefaat edebilirler.

Bu durum, Necm suresi 24-26. Ayetlerin beyan ettiğidir. Şöyle ki, Allah Teâlâ istifham- inkâri yoluyla soruyor ve şöyle buyuruyor: insan arzuları ve temennileriyle hiç istediğini elde edebilir mi? Buradan maksat müşrikler ve kâfirlerin ilah zannettiklerinin onlara şefaat veya başka bir yolla fayda sağlayacak olmalarıdır. Daha sonra Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: dünya ve ahiret Allah Teâlâ'nın elinde ve emri altındadır. Hiç kimse için O'nun izni ve isteği olmadan dünyada ve ahirette tasarrufta bulunması mümkün değildir.

Son olarak; Allah Teâlâ şunu beyan ediyor; göklerde birçok melek vardır. Ancak hiç birinin gücü başkasına şefaat etmeye yetmez. Ancak Allah Teâlâ diler, izin verir ve razı olursa edebilirler.

Kâfir ve müşriklerin büyük çoğunluğu şeytanın vesvesesinden dolayı dişi ilahlara ibadet ediyorlar

Bu durum Nisa suresi 117. Ayetin açıkladığıdır. Çünkü Allah Teâlâ orada şöyle buyurdu:

"Onlar Allah'ı bırakıp ancak birtakım dişi putlardan medet umuyorlar; başkasından değil, isyankâr şeytandan dilekte bulunuyorlar."[166]

166 Nisa Suresi, 117. Ayet.

Dişi ilahlar edinmelerindeki esas, melekleri Allah'ın kızları olarak zannetmelerinden kaynaklandığı açıktır. Allah Teâlâ onların söylediklerinden münezzehtir.

Son olarak şunları dile getireceğim:

İnsanlardan bazıları, Hâkim olan Allah'ın kitabında –her kelimesi her harfinde sırların bulunduğu- melekleri Allah'ın kızları olduklarını zanneden müşriklere reddiye mevzularına çokça değinmesinden dolayı garipsiyorlar.

Lakin sebep ortaya çıktığında acayiplik ortadan kalkar. Bir insan, genel olarak insanlık tarihine, hususi olarak da şirk ve putçuluk tarihine muttali olduğunda; Yemen, Çin, Hindistan, İran, Mısır, Arap yarımadası, Dicle ve Fırat nehri arasında bulunan Irak olsun her yerde aynıdır. Samiriler, Babiller, Asurlar, Süryaniler devlet ve asırlar boyu devam eden medeniyetlerin tamamını bir kimse okuduğunda putlara ve dişi olarak iddia ettikleri ilahlara taptıklarını görür. Kur'an indiğinde ve son Peygamber geldiğinde büyük bir kısımda putlara tapmak yaygındı. Ancak İslam ve tevhid davası yayılmaya başlayınca, putçuluk fikrinin karanlığı yeryüzünün birçok yerinde azalma gösterdi. Bunun sebebi insanların İslam'a girmeleri, yaydığı ve müjdelediği kıymetin ve tasavvurların tesiriyle de olsa fark etmez. Bu kıymetlerin ilki Allah Teâlâ'yı birlemek ve şirk ve puta tapmaya karşı koymaktır.

Dolayısıyla, biz Hâkim olan Allah'ın kitabını anlamak istediğimiz zaman -bu ister üzerinde konuştuğumuz konu olsun ister başka bir mevzu

olsun durum aynıdır- son peygamber (s.a.v) indiği zamanda, dünyada bulunan siyasi, sosyal, ahlaki ve fikri karışıklıkları ve bu zarfları zihnimizde hazır etmemiz gerekir.

Şüphe yok ki, Allah Tebareke ve Teâlâ'ya evlatlar nispet edilmesi olan acayip uydurulmuş fikrin asıl sebebi, gaip olanı şahit olana kıyas edilmesi, yaratıcı olan Allah'ın yarattıklarına benzetilmesi ve evlatları hizmetçileri olan melek, insan gibi tasavvur edilmesidir.

Bu batıl fikre dayanan bu tasavvur tıpkı eskiden insanların hükümdarlara doğrudan ulaşamamalarından kaynaklıdır. Yüksek mertebede bulundukları için onlara ulaşma adına çocuklara hizmetçi ve yardımcılara ihtiyaç vardır. Onlara ulaşıp onlardan destek almak için yanında bulunanlara ulaşmak gerekir. Aynı şekilde Allah'a ulaşmak için de bizim ona yaklaştırıcı aracılar bulmamız gerektiği fikrine kapılmaktır.

Evet, bu saf tasavvur Allah'ı yarattıklarına benzetmekten kaynaklanmaktadır. Allah'ı ve ulvi sıfatlarını ve en mükemmel oluşunu; onlara, onların sıfatlarına ve hallerine benzetmektir. İşte bu durum, şirk ve puta tapmak olarak ortaya çıkan bozuk fikrinin esasıdır. İmam Buhari'nin Abdullah ibni Abbas'tan bu minvaldeki şu rivayeti de bizim söylediklerimizi destekler niteliktedir. Bu minvalde de İbni Abbas'ın söylediği delil niteliğindedir: Bu isimler (Ved, Suva, Yeğus, Ye'uk ve Nesr) Nuh(a.s) kavminden salih kimselerin ismidir. Ne zaman ki helak oldular şeytan onların kavmine, daha önce bulundukları meclislerine

put dikmelerini ve isimlerini o putlara vermelerini vahyetti. Kavimdekiler de bunu yaptılar. Bunları yapanlar helak oluncaya dek o putlara ibadet edilmedi. Öldüklerinde bunlara dair bilgiler yok oldu ve ibadet edilmeye başlandı.[167]

Yani daha önceki kavimlerin putlara ibadet etmesindeki sebep, içlerinden salih kimseler öldükten sonra aralarında mabetlerinin duvarlarına onların suretlerini yapmayı konuştular. Bunu da o salih kimselerin Allah'a olan ibadetlerini ve Allah yolundaki mücadelelerini unutmama adına yaptılar. Daha sonra iş ilerleyerek mabetlerine onların heykellerini ve putlarını yapmaya kadar vardı. Tüm bunlar işin başında o kimselerin Allah'a olan ibadetlerini ve yakınlıklarını hatırlamak maksadıylaydı. Daha sonra onlardan gelen nesiller Allah Teâlâ yerine bu suret ve heykellere ibadet etmeye başladılar. İbni Abbas (r.anhu) da bu sözünü Nuh (a.s)'ın kavminde bulunan kimselerin ismini andığı anda söyledi. Kur'an'ın tercümanı olan İbni Abbas (r.anhu)'nun bu sözü bizlere, şirkin çeşitlerinden birinin ortaya çıkmasını peygamber ve salih kimselere olan sevgi ve muhabbetin aşırıya kaçmasından kaynaklandığını beyan ediyor.

Şirkin en meşhur en yaygın çeşitlerinden olan ve geçmiş ümmetlerde en revaçta olan çeşidi ise –tarihten öğrendiğimiz ve Allah'ın kitabının odak noktasının gösterdiğinde olduğu gibi- Allah Teâlâ'ya evlatlar özellikledе kızlar nispet edilme-

167 Buhari, 4636.

sidir ve onlara ibadet edilmesidir. Daha sonra bu evlatlar ve kızlar için putlar yapılmıştır.

Lakin tüm şirk çeşitleri ve puta tapmanın ortak noktası –şekil ve suretleri farklı olsa dahi- Allah'a yakın olduklarına inandıklarını tazim ve takdis etmektir. Onlara yaklaşmak ve Allah katında şefaatçi olmaları için yalvarmaktır. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"Allah'ı bırakıp kendilerine fayda da zarar da veremeyen şeylere tapıyorlar ve "Bunlar Allah katında bizim aracılarımız" diyorlar. Onlara şöyle de: "Yoksa siz, göklerde ve yerde olup da, Allah'ın bilmediği bir şeyi O'na bildirmeye mi kalkışıyorsunuz?" O, müşriklerin yakıştırdıkları ortaklardan münezzeh ve yücedir."[168]

Bilmeliyiz ki bu durum, hayatın herhangi bir anında veya geçmiş ümmetlerden bir ümmette meydana gelmemiştir. Ancak vahyin nurundan ve peygamberlerin getirmiş olduğu ilahi şeriatlardan uzaklaşmaya başlayınca ortaya çıkmıştır. Tıpkı Allah Teâlâ'nın bu hakikate işaret eder şekilde yukarıda zikredilen Yunus Suresindeki ayetin devamında buyurduğu gibi:

"İnsanlar (inanç birliği içinde bütünleşmiş) tek bir topluluktan ibaretti, sonra aralarında inanç farklılığı oluştu. Eğer rabbinin katından daha önce verilmiş bir söz olma-

---

168 Yunus Suresi, 18. Ayet.

saydı, ayrılığa düştükleri konuda aralarında hüküm verilir, iş bitirilirdi."[169]

Yani, birlikte tevhid üzereydiler. Bir olan Allah'a ibadet ediyorlardı. Daha sonra hak olan dinden saptılar. Bunun neticesinde de ihtilafa ve ayrılığa düştüler. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

Şüphesiz bu benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun; (başka) yollara sapmayın; sonra onlar sizi Allah'ın yolundan ayırır. İşte günahtan korunmanız için Allah bunları size emretti."[170]

İnsanlık tarihinin –bazı ümmetlerden kalan eserler ve çizimler olması ve orada tevhid inancına dair kalıntılar olmaması- tamamının şirk ve puta tapma üzere olduğu zannına kapılmak caiz değildir. Bu konuya kitabın birinci bölümünde değindik.

İkinci Mesele: Melek mi İnsan mı daha üstündür?

Âlimler bu hususta çokça ihtilafa düştüler. Aşağıda gelecek dört kısma ayırmanın mümkün olduğu birbirinden farklı görüşler benimsediler.

Melekler insanlardan mutlak olarak üstündür.

İnsanlar meleklerden mutlak olarak üstündür.

İnsanlardan ileri gelenler –peygamberler gibi- meleklerin genelinden üstündür. Meleklerden ileri

---

169 Yunus Suresi, 19. Ayet.

170 Enam Suresi, 153. Ayet.

gelenler de insanların genelinden üstündür. İnsanların geneli meleklerin genelinden daha üstündür.

İşin esası insanlar ve melekler arasında bir üstünlük yarışının olmamasıdır. Çünkü her ikisi de farklı birer âlemdir. Çünkü üstünlük birbirine çeşit veya tabiat olarak benzeyen iki şey arasında meydana gelir. Farklı iki şey arasında olmaz.

İlk olarak insandan maksadın iman ehli olduğunu hatırlatalım. Çünkü kâfirler esas itibariyle bu üstünlük yarışından çıkmışlardır. Bu noktada Allah Teâlâ ne zamanki kâfirleri canlıların ve halkın en şerlisi ve aşağıların aşağısı olarak itibar ederek onların bu yarışla olan bağlarını koparmıştır. Bu ayetlerde buyurduğu gibi:

"Allah katında canlıların en kötüsü, inkâr eden ve bir daha da imana gelmeyenlerdir;"[171]

"Ehl-i Kitap'tan ve müşriklerden hakkı inkâr edenler, içinde ebedî olarak kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte halkın en kötüleri onlardır."[172]

"Biz insanı en güzel biçimde yaratmışızdır. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik. Ancak iman edip iyi dünya ve âhiret için yararı işler yapanlar başka; onlar için kesintisiz bir ödül vardır."[173]

---

171 Enfal Suresi, 55. Ayet.

172 Beyyine Suresi, 6. Ayet.

173 Tin Suresi, 4-6. Ayet.

Bu konuda tafsilata dalmak istemiyorum. Tıpkı Hâkim olan Allah'ın kitabının bu işi sonlandırmış olmasında olduğu gibi. İstidlalin mümkün olduğu en mühim yerlere işaret etmekle yetineceğim. Özetle;

Birinci görüş: Melekler insanlardan üstündür.

Bu görüşün Allah'ın kitabındaki en kuvvetli istidlali şu ve benzeri ayetlerdir:

"De ki: "Ben size, Allah'ın hazineleri benim yanımdadır, demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Size, ben meleğim de demiyorum. Ben sadece bana vahyolunana uyarım." De ki: "Hiç kör ile gören bir olur mu? Siz hiç düşünmez misiniz?"[174]

"Aziz'in karısı, kadınların dedikodularını duyunca onlara davetçi gönderdi; yaslanmaları için yastıklar hazırladı ve onlardan her birine bir bıçak verdi. (Kadınlar meyvelerini soyarken Yûsuf'a), "karşılarına çık!" dedi. Kadınlar Yûsuf'u görünce güzelliği karşısında şaşırıp kaldılar. Bu yüzden ellerini kestiler ve "Hâşâ rabbimiz! Bu bir beşer değil, bu ancak değerli bir melektir!" dediler."[175]

"Kendilerine kurtuluş rehberi (vahiy) geldiğinde insanların inanmalarını, ancak "Allah, peygamber olarak bir beşeri mi gönderdi?" şeklindeki itirazları engellemiştir. De ki:

---

174 Enam Suresi, 50. Ayet.

175 Yusuf Suresi, 31. Ayet.

***"Yeryüzünde yerleşip dolaşan melekler bulunsaydı elbette onlara da peygamber olarak gökten bir melek gönderirdik."*[176]**

***"Şayet kibirlerine yediremezlerse bilsinler ki rabbinin katında bulunanlar bıkıp usanmadan, gece gündüz O'nu tesbih etmektedirler."*[177]**

***"Göklerde nice melekler vardır ki, Allah dilediği ve razı olduğu kulları için izin vermedikçe onların bile şefaati hiçbir fayda sağlamaz."* [178]**

İkinci görüş: İnsanların meleklerden üstün olması

Bu görüşe dair istidlaller şu ayetlerdir:

***"Hani rabbin meleklere, "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım" demişti. Onlar, "Biz seni eksiksiz bilirken ve durmadan övgü ile tenzih ederken orada fesat çıkaracak ve kan dökecek birini mi yaratacaksın?" dediler. Allah "Şüphe yok ki, ben sizin bilmediklerinizi bilirim" buyurdu."*[179]**

"Hani rabbin meleklere demişti ki: "Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Ona tam şeklini verip ruhumdan da üflediğim vakit

---

176 İsra Suresi,94-95. Ayet.

177 Fussilet Suresi, 38. Ayet.

178 Necm Suresi, 26. Ayet.

179 Bakara Suresi, 30. Ayet.

hemen onun için secdeye kapanın. Bunun üzerine meleklerin hepsi secde ettiler."[180]

"Andolsun biz insanoğluna şan, şeref ve nimetler verdik; onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık."[181]

"Biz emaneti göklere, yerküreye ve dağlara teklif ettik, ama onlar bunu yüklenmek istemediler, ondan korktular ve onu insan yüklendi. Kuşkusuz insan çok zâlim, çok bilgisizdir."[182]

"Biz insanı en güzel biçimde yaratmışızdır."[183]

Üçüncü görüş: İnsanların önde gelenlerinin meleklerin genelinden daha üstün olmaları, meleklerin önde gelenlerinin insanların genelinden üstün olması ve insanların genelinin meleklerin genelinden daha üstün olması.

Bu görüşün en kuvvetli istidlali önceki çelişen iki tarafın delillerinin cem edilmesidir.

Açık olan şudur ki, bu görüş delillerin tamamını kendisinde cem etmektedir. Üçüncü görüşü savunanların söylediği - insanların önde gelenlerinin meleklerin genelinden daha üstün olmaları, meleklerin önde gelenlerinin insanların genelin-

---

180 Sad Suresi, 71-73. Ayet.

181 İsra Suresi, 70. Ayet.

182 Ahzap Suresi, 72. Ayet.

183 Tin Suresi, 4. Ayet.

den üstün olması ve insanların genelinin meleklerin genelinden daha üstün olması- ayrımı yapmadan zahirde çelişen ama hakikatte bir olan ayetleri cem etmemiz mümkün değildir.

Söylemesi imkânsız olan şey şudur diyorum: meleklerin geneli, insanların genelinden daha üstündür. Çünkü insanların içinde peygamberler ve meleklerin secde ettiği Âdem (a.s) vardır. Adem (a.s)'dan makam cihetiyle üstün olan kim vardır? Allah Teâlâ hakkında şöyle buyurmuştur:

"Biz daha önce Âdem'den söz almıştık, fakat o unuttu; biz onda yeterli bir kararlılık görmedik."[184]

Allah Teâlâ, Adem (a.s)'dan istenilen kararlılığın olmadığını ifade etti. Lakin son peygamber (s.a.v.) hakkında, azamet sahibi peygamberlerin sabrı gibi sabretmesini emretti:

"Azim ve kararlılık sahibi peygamberlerin sabrettikleri gibi sen de sabret."[185]

Aynı şekilde söylemesinin imkânsız olduğu şey şudur: İmam ehli olan insanlarının genelinin meleklerin genelinden daha üstündür. Çünkü meleklerin içersinde, Mikail, Cibril, ölüm meleği, İsrafil ve arşı taşıyan melekler vardır.

Dördüncü görüş: İşin esası insanlar ve melekler arasında bir üstünlük yarışının olmamasıdır. Çünkü her ikisi de farklı birer âlemdir.

---

184 Taha Suresi, 115. Ayet.
185 Ahkaf Suresi, 35. Ayet.

Belki de bu görüş diğerleri arasında en sâlim ve hataya düşme payından en uzak olandır.

Üçüncü Mesele: Babil'e nispet edilen iki melek; Harut ve Marut

Bu iki melekle alakalı mevzu Allah'ın kitabında Bakara suresi 102. Ayette geçmiştir:

"Onlar, Süleyman'ın hükümranlığı hakkında şeytanların uydurup söylediklerine uydular. Gerçek şu ki Süleyman kâfir olmadı, fakat şeytanlar kâfir oldular; çünkü insanlara sihri, Bâbil'de iki meleğe, Hârût'la Mârût'a indirileni öğretiyorlardı. Hâlbuki bu iki melek, "Biz ancak imtihan vasıtasıyız; sakın küfre sapma!" demedikçe hiç kimseye bilgi vermezlerdi. Fakat onlar bu iki melekten, karı ile koca arasını açacak şeyleri öğreniyorlardı. Oysa Allah'ın izni olmadıkça onunla hiç kimseye zarar veremezlerdi. Yine de kendilerine fayda sağlayanı değil zarar vereni öğreniyorlardı. Andolsun onlar, bunu (sihir) satın alan kimsenin âhiretten nasibi olmadığını çok iyi biliyorlardı. Karşılığında kendilerini sattıkları şey ne kötüdür, bir bilselerdi!"[186]

Müfessirler Harut ve Marut olayı hakkında çokça bahsettiler ancak ne yazık ki bu mevzuda revaçta olan israiliyat ve genellikle çatışma halinde olan katı nakiller ve tam akılcılığa dayanmışlardır. Malumdur ki, böyle durumlarda israiliyya-

---

[186] Bakara Suresi, 102. Ayet.

ta yönelmek caiz değildir. Nasıl olurda Allah'ın kitabı bununla tefsir edilebilir? Muasır âlimlerden bazıları bu ayeti ve açık lafızlarını israiliyat ve gölgesinden kaçmaya çalışarak tevil etmeye kalkıştı. Bunlardan birisi de Mısırlı Muhammed Abduh'tur. Şöyle ki, 'الْمَلَكَيْنِ' lafzı için şazz olan kıraati tercih etti ve onları melek değil de melik olarak okudu. Melekleri iki şahıs haline getirdi. Ayetin manasını istediğini anlama döndürmek için büyük gayret sarf etti. Ancak bana sorarsanız faydasız bir iştir. İsrailiyyattan kaçmak bu tarz zorlama tevillere bağlı değildir.

Bu Ayet-i Kerime'nin zahirinden zorlama ve tevil olmadan, öncesi ve sonrasındaki ayetleri de ele alarak bakıldığında bizim anladığımız Harut ve Marut meselesi özetle şudur:

Yahudiler Tevrat'ı tahrif ettikten sonra uzun bir süre Allah'ın nebisi olan Süleyman (a.s)'ı Nebi olmadığını, diğer hükümdarlar gibi bir hükümdar olmakla ve mahir olduğu sihirle ulaşabildiği kadar mala erişmesiyle itham ettiler. Neysaburi'nin Esbab-ı Nuzül[187] adlı eserinde işaret etmiş olduğu gibi. Böylelikle bozuk olan bu inanç Yahudiler arasında revaçta olan bir inanış halini almıştır. Bundan dolayı Medine'deki Yahudiler Kur'an-ı Kerim'de Süleyman (a.s)'dan Allah'ın nebisi olarak bahsedildiğini işitince şaşırdıklarını belli ediyorlar ve şöyle diyorlardı: 'Süleyman diğer hükümdarlar gibi bir hükümdardır. Mülk sahibi

187 Neysaburi, Esbab-ı Nuzül, 16-17.

olmasının sebebi de sihirdir. Ancak Muhammed O'nu nebiler zümresinden sayıyor.'

Bu olayın bir tarafıdır. Diğer taraftan bakacak olursak Yahudiler sihirden dolayı lanetlenmişlerdi. Allah Teâlâ onları bunu yapmalarından dolayı azarladı ve bununla kusurlarını ortaya çıkarmıştır ki bu yanlış iddialarından vazgeçip kendilerini temize çıkarabilsinler ve Allah Rasülü (s.a.v) ile ve diğer Müslümanlarla batılda yarışmaktan geri dursunlar. Böylelikle Allah Teâlâ, üzerinde durduğumuz ayette ve öncesinde onların sahte olarak adlandırdıkları zayıf batıl yollarını beyan etti. Şöyle buyurduğu gibi:

"Andolsun ki sana apaçık âyetler indirdik. Onları ancak fâsıklar inkâr eder. Ne zaman onlar bir ahidde bulundularsa yine kendilerinden bir grup onu bozmadı mı? Zaten onların çoğu iman etmezler. Allah tarafından kendilerine, yanlarında bulunanı tasdik edici bir elçi gelince Ehl-i kitabın bir kısmı, Allah'ın kitabını sanki bilmiyorlarmış gibi arkalarına atıp terk ettiler."[188]

Biz burada olduğu gibi ayet-i kerimeleri siyakıyla beraber düşündüğümüzde –Allah'ın kitabını anlamak için doğru olan üslup budur- manasını açık bir şekilde buluruz. Orada bir eğiklik büküklük ve kapalılık yoktur. Asıl maksat ayetten şudur:

Yahudilerin sihre tabi olmalarındaki yolun beyanı ve şeytanların insanlara sihri öğreten ol-

188 Bakara Suresi, 99-101. Ayet.

dukları ve öğretenin Allah'ın nebisi Süleyman (a.s.) olmamasıdır.

Şimdi, ayetin anlaşılmasında gerekli olan sahih ve genel çerçeveyi açıkladıktan sonra ayet-i kerimeyi tek tek düşünelim:

"Onlar, Süleyman'ın hükümranlığı hakkında şeytanların uydurup söylediklerine uydular."

Yani Yahudiler Tevrat'ı tahrif ettikten sonra Süleyman (a.s) nebi ve melik olduğu devirde şeytanın yaydığı sihre yöneldiler.

"Bâbil'de iki meleğe, Hârût'la Mârût'a indirileni öğretiyorlardı."

Süleyman (a.s.) –yahudilerin yaydığı gibi- sihri öğrenmek ve insanlara öğretmekle kâfirlerden olmadı. Bilakis böyle yapmaları sebebiyle şeytanlar kâfirlerden olmuştur. Şöyle ki, Allah'ın Babil'de bulunan iki meleğe Harut ve Marut'a indirdiği –kendilerinin de bildiği- sihri insanlara öğretiyorlardı.

Sonrasında Allah Teâlâ bu iki meleğe neden sihri öğrettiğini ve onların insanlara sihri öğretmesinin hikmetini beyan ediyor ve şöyle buyuruyor:

"Hâlbuki bu iki melek, "Biz ancak imtihan vasıtasıyız; sakın küfre sapma!" demedikçe hiç kimseye bilgi vermezlerdi."

Yani bu iki melek insanlara sihri öğretmiyordu. Ancak onları şu şekilde uyardıktan sonra öğretiyorlardı: ' kimin bu sihri dünyevi çıkarları için öğrenecek ve bazı amaçlarını yerine getirecek onun ortaya çıkması ve kimin de sihirden uzak

durarak Allah'ın hidayetine sarılıp sevabını ve rızasını arzulayacak ortaya çıkması için biz Allah tarafından insanlara imtihan vesilesi olarak gönderilenleriz.

Allah Teâlâ'nın *"sakın küfre sapma!"* demesi de sihri öğrenmenin küfür olduğuna delildir. Açıktır ki sihri öğrenmek başkadır, duruma muttali olmak için sihir kitaplarını okumak başkadır. Çünkü okumak okuyan kişi tesirde kalmak ve zarar görmekten emin olduğu müddetçe mubah dairededir. Dolayısıyla;

Harut ve Marut, Allah Teâlâ tarafından insanları getirdiklerinden dolayı uyardıktan sonra onlara sihri öğretmekle emrolunmuş iki melektir. Belki de bunun hikmetlerinden birisi de şudur; insanları sihri ve sihirbazları tanımaları ve bunları peygamberlerden ve mucizelerinden ayırt edebilmeleridir.

"Fakat onlar bu iki melekten, karı ile koca arasını açacak şeyleri öğreniyorlardı."

Bu sihrin tesirini izah sadedindedir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: Görevlendirilmiş iki melekten sihri öğrenenler, bu öğrendikleri sihirle karı-koca arasının ayrılmasına sebep olmaya güçleri yetiyor.

"Oysa Allah'ın izni olmadıkça onunla hiç kimseye zarar veremezlerdi."

İşte bu, sihir ve sihirbazların diğer eşyalar gibi olduğunun kanıtıdır. Her şeyde olduğu gibi bunlarda Allah'ın dilemesine bağlıdır. Bundan dolayı sihirbazlalar Allah'ın dilemesi olmadan asla birine zarar veremezler.

"Yine de kendilerine fayda sağlayanı değil zarar vereni öğreniyorlardı."

Bu da sihrin ve sihirbazların mail ettiği şeyin beyanıdır. Yani öğrenmiş oldukları sihirden dolayı hakikatte zarara uğruyorlardı şöyle ki onları küfre götürüyordu. Allah katında fayda sayılacak bir menfaat elde edemiyorlardı.

"Andolsun onlar, bunu (sihir) satın alan kimsenin âhiretten nasibi olmadığını çok iyi biliyorlardı."

Yani o iki melekten sihri öğrenenler bu sihre bedel olarak iman ve dinlerini verdiklerini ve ahirette en ufak bir nasiplerinin olmadıklarını biliyorlardı.

"Karşılığında kendilerini sattıkları şey ne kötüdür, bir bilselerdi!"[189]

Yani bu sihri öğrenen kimseler Allah'ın onlara vereceği cezayı ve azabı bilselerdi, sihirden kazanmış oldukları ve kendileri için verdikleri az bir miktar en kötü ve en zararlı şeydir bunun farkına varırlardı.

Şüphe yok ki, son cümledeki bilmekten maksat, yakinen ve kalben bilinen ve amel edilmesi gereken bir ilimdir. Sahibine tesir etmeyen zihindeki nazari bir ilim değildir. Çünkü Allah Teâlâ onları bir önceki cümlede biliyor olmalarıyla vasıflamıştır.

Evet, işte bu, ayet-i kerimedeki zihne uyan apaçık anlamdır. Gördüğümüz gibi ayet bizi uzak tevillere gitmeye muhtaç bırakmıyor. Muhammed

---

[189] Bakara Suresi, 102. Ayet.

Abduh'un tevilinde olduğu gibi. Uydurma israiliyyat ve hikâyelere de bizi muhtaç bırakmıyor. Bu hikâyelerden istifade edilen şudur: Harut ve Marut şehvetle bezenmiş Allah'ın imtihana tabi tuttuğu iki adamdır. Ne zamanki güzel bir kadına karşı imtihan olup kaybedince; ceza olarak bir bitkiye dönüştürülmüşlerdir. Allah Teâlâ onlara dünya ve ahiret azabından birini seçmek üzere tercih hakkı tanımıştır ve onlarda dünya azabını tercih etmişlerdir. Onlar halen azap görmektedirler, dünya hayatı son bulana kadar da görmeye devam edeceklerdir.

Bu hikâyeyi aklımızla karşı karşıya getirdiğimizde ve aynı şekilde nakille karşı karşıya getirdiğimizde şöyle ki; Allah Teâlâ meleklerden bir günah sadır olmayacağını şöyle buyurarak bildirmiştir:

"Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır."[190]

Harut ve Marut'a gelince onların insanlara sihri öğretmesi Allah Teâlâ'nın emri doğrultusundadır. Tıpkı diğer vazifelerini eksiksiz yerine getiren melekler gibi.

Dördüncü Mesele: Açıkça isimleri zikredilmeden bazı meleklerin bazı vazifeleri ve amellerinden bahseden ayetler

Bu ayetler, Saffat, Zariyat, Mürselat ve Naziat surelerin başladığı ayetlerdir:

190 Tahrim Suresi, 6. Ayet.

"Sıra sıra dizilmiş olanlara, (yanlışları) engellemeye çalışanlara ve anmak için okuyanlara andolsun ki kuşkusuz tanrınız bir tekdir."[191]

"Savurdukça savuranlara, yükü taşıyanlara, kolaylıkla akıp gidenlere, işleri taksim edenlere andolsun ki size vaad edilen şey kesinlikle doğrudur ve son yargılama mutlaka gerçekleşecektir."[192]

"Yemin olsun, birbiri ardından gönderilenlere; Fırtına olup esenlere; Yaydıkça yayanlara; (Hak ile bâtılı) birbirinden iyice ayıranlara; Mazereti ortadan kaldırmak veya uyarmak için vahyi iletenlere; Ki size vaad olunan şey mutlaka gerçekleşecektir. Yıldızların ışığı söndürüldüğünde."[193]

"Yemin olsun, batmak üzere yükselenlere; Sâkin ve düzenli hareket edenlere; Yüzdükçe yüzenlere; Yarıştıkça yarışanlara; Emri uygun yol ve yöntemle yerine getirenlere! O gün şiddetle sarsan sarsar; Onu ikinci sarsıntı izler!"[194]

Allah Teâlâ'nın tevhid akidesini güçlendirmek için yemin ettiği mahlûkattan ve bu ayetlerin manalarından tıpkı Saffat suresinde olduğu gibi, kıyametin, diriliş ve ceza gününün gelecek olma-

---

191 Saffat Suresi, 1-4. Ayet.

192 Zariyat Suresi, 1-6. Ayet.

193 Mürselat Suresi, 1-8. Ayet.

194 Naziat Suresi, 1-7. Ayet.

sından tıpkı diğer üç ayette olduğu gibi bende şu aşağıda gelen düşünceler ortaya çıktı:

İlk olarak, Saffat suresinin başlangıcına nisbetle Saffat, Zacirat ve Taliyat'tan zahir olan bunların peygamberlere vahiy getiren melekler olmasıdır. Dolayısıyla mana şu şekilde olur: Saf saf duran meleklere, vahiy indiği esnada yaklaşmak isteyen şeytanları engelleyen meleklere, Allah'ın zikrini peygamberlere okuyan meleklere yemin ediyorum ki sizin ilahınız haktır, birdir. Düşünün. O yerin ve göğün ve arasında bulunan her şeyin Rabbidir.

İkinci olarak, Zariyat sıresine nisbetle gördüğün şudur: Zariyat, Hamilat, Cariyat, Mukassimat, bunların tamamı diğerinden farklı bir şeydir. Lafızların zahirine bakınca bu açıkça görülür. Ancak;

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْواً ﴿١﴾ *"Savurdukça savuranlara"* eşyaları savuran bir rüzgardır. Yani birbirinden ayırıp sürükleyen rüzgârdır.

﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْراً ﴿٢﴾ *"yükü taşıyanlara"* ağır yükleri taşıyan gemidir.

﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْراً ﴿٣﴾ *"kolaylıkla akıp gidenlere"* bu da Allah'ın belirlediği yöne doğru kolaylıkla akıp giden bulutlardır. Gittikleri yerde de sularını boşaltırlar.

﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْراً ﴿٤﴾ *"işleri taksim edenlere andolsun ki"* bunlar da Allah Teâlâ'nın buyrularını taksim eden meleklerdir.

Bu yeminin cevabı da gelen ayetlerdir:

"ki size vaad edilen şey kesinlikle doğrudur ve son yargılama mutlaka gerçekleşecektir."[195]

Yani kıyametin gelmesi olarak size vaad edilen şey doğrudur. Şüphe yoktur. Karşılık(sevap ve azap) vaki olacak ve gelecektir. Bunda hiç şüphe yoktur.

Üçüncü olarak; Mürselat suresine nisbetle, Mürselat, Asifat, Naşirat, Farikat, bunlardan hepsinden maksat sünnetullah gereği Allah'ın gönderdiği rüzgârlardır. Atın yelesinin sallanmasında olduğu gibi arka arkaya gelen rüzgârlardır. Taşıdığı eşyalara temas etmekle kuvvetli ses çıkaran rüzgârdır. Özellikle de yağmur bulutlarını hareket ettiren ve sağa sola dağıtan rüzgârlardır.

فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْراً ﴿٥﴾ *"Vahyi iletenlere"* ayetinden maksat; Allah'ın zikrini ve vahyini peygamberlere ileten meleklerdir.

عُذْراً اَوْ نُذْراً *"Mazereti ortadan kaldırmak veya uyarmak için"* yani insanlar için bir mazeret ve onlar için bir uyarı olması için. İzar karşı tarafı mazeretsiz bırakmak demektir. İnzar ise korkutmak ve uyarmak anlamına gelir. Bundan dolayı şöyle denmiştir: 'uyarılan mazeretsiz kaldı.' Kim karşı tarafı uyarırsa ondan mazereti kaldırır. İtiraz etmeye gücü kalmaz.

Ayetteki yeminin cevabı şudur: اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ *"Ki size vaad olunan şey mutlaka gerçekleşe-*

---

195 Zariyat Suresi, 1-6. Ayet.

cektir." Yani diriliş, vaad olunduğunuz ceza vaki olacak ve gelecektir.

__Dördüncü olarak:__ Naziat suresine nisbetle, ortay çıkan şudur; Naziat, Naşitat, Sabihat, Sabikat, Müdebbirat, bunların tamamı meleklerdir.

Kâfirlerin ruhlarını kabzeden ve bedenlerinden şiddetle ayıran:

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقاً ﴿١﴾

"Yemin olsun, batmak üzere yükselenlere" ayetinde olduğu gibi.

İtaat ve iman ehlinin ruhlarını latif yumuşak bir biçimde alan meleklerdir. Onlar tıpkı tereyağından kıl çeker gibidirler:

وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطاً ﴿٢﴾

"Sâkin ve düzenli hareket edenlere"

Sonra, kendileri için belirlenmiş kabzettikleri ruhları götürecekleri yere doğru yüzerler:

وَالسَّابِحَاتِ سَبْحاً ﴿٣﴾

"Yüzdükçe yüzenlere"

Bu esnada Allah Teâlâ'nın emirlerini belirlenen vakitte yerine getirmek için adeta yarışırlar:

فَالسَّابِقَاتِ سَبْقاً ﴿٤﴾

"yarıştıkça yarışanlara"

Onlar kendilerine tevdi edilen işleri ihsan ve itkan üzere yaparlar:

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْراً ﴿٥﴾

"Emri uygun yol ve yöntemle yerine getirenlere!"

Ayetteki yeminin cevabı surenin başındaki ayetlerden anlaşılmaktadır. Bu da kıyametin, saatin hesabın geleceğinin kesin olmasıdır.

Burada melekler ve onlara iman hakkında söz sona ermiştir. Kısaca tekrar ediyoruz: meleklere iman varlıklarını tasdik etmekle tamam olmaz bir düşün. Çünkü bir şeyi bilmek ve varlığını tasdik etmek ona iman ediyor olmak anlamına gelmez. Birinci kısımda ve bu babın ikinci kısmında değindiğimiz gibi. Bilakis bilgiye ve tasdike meleklerle alakalı şeriatın belirlediği teamülü de izafe etmek gerekir. Şayet meleklere imandan maksat bu olsaydı Allah Teâlâ bu fasılda bahsettiğimiz hakikatleri açıklamazdı. Bununla birlikte bu kitaptaki birinci bölümü bitiriyoruz. Allah'ın izniyle ve yardımıyla bu kitaptaki daha önceden belirlediğimiz cinlere iman bahsine geçiyoruz.

İKİNCİ FASIL

CİNLERE İMAN

Bu bölümde cinlere imanın konusunu aşağıda gelecek beş başlıkta konuşacağız.

1. Cinlere iman etmenin anlamı ve hükmü
2. Cinlerin tarifi
3. İnsanlar gibi Allah'a ibadetle mükellef olan cinler ve onları bekleyen sevap ve azap
4. Rasüller ve nebiler insanlığa has kılınmıştır, cinler onlara tabi olma hususunda insanlar gibidir
5. Müslüman Cin kardeşlerimizin dindarlığı hususunda bazı yüce ahlak ve hikmetler

BİRİNCİ KONU

CİNLERE İMAN ETMENİN ANLAMI VE HÜKMÜ

Cinlere iman; Allah'ın kitabının ve Rasülünün (s.a.v.) sünnetinde temsil edilen masum vahyin bize açıkladığı esaslar üzerinde cinlerle muamelede bulunmak, onları gözlemek ve kendisine has bir âlem gibi onları tasdik etmektir.

Vahyin bize bildirdiği diğer şeylerde olduğu gibi cinlere iman da vaciptir. Berzah, ruh, cennet, ateş, sidretül münteha ve arş vb. gaybla alakalı mevzularda olduğu gibi cinler de gaybla alakalı ve bizden gizlidir. İşte bu, gayba iman; İslam inancı ve imanın esasıdır. Bu durum Allah Teâlâ'nın Bakara suresinin başında muttaki kullarını vasıfladığın da olduğu gibi:

"Bu kitap, hiç şüphe yok, sakınanlar için bir rehberdir. (Onlar) gayba iman ederler, namazı kılarlar, kendilerine verdiklerimizden hayra harcarlar; Sana indirilene ve senden önce indirilene iman ederler ve âhirete de onlar kesin olarak inanırlar. Rableri tarafından gösterilen doğru yol üzerinde olanlar ancak onlardır ve kurtuluşa erenler de yalnızca onlardır.[196]

Gayb, insan duygu organlarından gizlenmiş ve duyu organlarıyla idrak etmesinin mümkün olmadığı her şeydir.

Biz cinlere iman vaciptir dediğimizde bununla mendupluğun mukabili olanı değil küfrün muka-

[196] Bakara Suresi, 2-5. Ayet.

bili olanı kastettik. Çünkü Allah'ın kitabının ve Allah Rasülü (s.a.v.)'in sünnetinin getirdiği açık kesin bir şeri hükmü ve bir ayete inanmamak küfür olarak itibar edilir. Cinlerle alakalı mevzu da İslam'da açık kesin ve inkâr edeni kâfir olarak itibar edilen bir mevzudur. Allah Teâlâ cinler hakkında ismi Cin suresi olan tam bir sure indirmiştir. Bunun dışında da Allah Teâlâ birçok surede cinlerden bahsetmiştir. İlerleyen meselelerde onlara işaret edeceğiz.

Bu mesele, cinlere imanın beş veya altı rukünden biri değildir ve iman edilmemesi zarar vermez diye bir zanna kapılınmaması için açıklandı. İmanın rükünlerinden maksat, âlimlerin terimselleştirdiği bir terimdir. Kur'ani ve nebevi bir tabir değildir.- imanın esasları ve tamamıdır. Ondan maksat iman edilmesi vacip olan her şey değildir. Çünkü Allah'ın kitabında veya Rasülü (s.a.v)'in lisanıyla haber verdiği her şeye iman vaciptir ve sahih olması için şarttır. İman, her şeyden önce Allah ve Rasülü (s.a.v)'in bize bildirdiği her şeyi tasdik etmek değil midir?

Ayrıca Allah'ın diğer üç kitabına da iman etmek, imanın rükünlerindendir. İman cinleri ve dışındaki Allah Teâlâ'nın kitabında bildirdiği gaybla alakalı şeyleri de içerir. Böylece cinlere imanın olmadığı yerde Allah ve Rasulü (s.a.v)'e iman yoktur. Bu küfür değilse küfür nedir o zaman?

İKİNCİ KONU

CİNLERİN TARİFİ

Allah Teâlâ birçok ayette cinlerden bahsetti ve onların özelliklerini ve durumlarını bizlere açıkladı. Bizim için mühim ve zaruri olacak miktarda cinlerle alakalı durumu bileceğimiz duruma getirdi. Bu sadette bazı ayetler şöyledir:

"Cinleri de yalın ateşten yarattı."[197]

"Cin türüne gelince daha önce onu da kavurucu alevden yaratmıştık."[198]

"Hani biz meleklere, "Âdem'e secde edin" demiştik; İblîs'ten başka hepsi secde ettiler. O cinlerdendi, rabbinin emrinden dışarı çıktı. Şimdi siz, beni bırakıp da onu ve onu izleyenleri mi dost ediniyorsunuz? Oysa onlar sizin düşmanınızdır. Zâlimler adına bu ne kötü bir tercih!"[199]

"Bunun üzerine meleklerin hepsi secde ettiler. Yalnız İblîs hariç; o, kibir duygusuna kapılıp kâfirlerden oldu. Allah, "Ey İblîs" dedi, "Kendi ellerimle yarattığım şu varlığın önünde secde etmekten seni alıkoyan nedir? Büyüklük mü taslıyorsun yoksa ulularдан mısın?" İblîs, "Ben ondan daha üstünüm. Çünkü beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın" diye cevap verdi."[200]

---

197 Rahman Suresi, 15. Ayet.

198 Hicr Suresi, 27. Ayet.

199 Kehf Suresi, 50. Ayet.

200 Sad Suresi, 73-76. Ayet.

***"Doğrusu içimizde iyiler var, ama aramızda başka türlü olanlar da var; hâsılı biz farklı gruplardan oluşuyoruz."*[201]**

***"Sonunda anladık ki yeryüzünde Allah'ın iradesini asla engelleyemeyiz; kaçmakla da O'nun elinden kurtulamayız. Ve biz doğru yol rehberini dinler dinlemez ona iman ettik; rabbine iman eden kimse artık ne ziyandan ne de azıp sapmaktan korkar."*[202]**

***"Süleyman'ın ölümüne hükmettiğimizde, öldüğünü ancak asâsını kemiren ağaç kurdu sayesinde anlamışlardı. Süleyman'ın cesedi yere yıkılınca ortaya çıktı ki, eğer cinler gaybı bilmiş olsalardı o aşağılayıcı eziyete katlanıp durmazlardı."*[203]**

***"De ki: "Cinlerden olsun insanlardan olsun, insanların kalplerine vesvese sokan sinsi şeytanın şerrinden insanların rabbine, insanların mâlik ve hâkimine, insanların mâbuduna sığınırım!""*[204]**

***"Böylece biz, her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık. Bunlar, aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar. Rabbin dileseydi bunu yapamazlardı."*[205]**

---

201 Cin Suresi, 11. Ayet.

202 Cin Suresi, 12-13. Ayet.

203 Sebe Suresi, 14. Ayet.

204 Nâs Suresi, 1-6. Ayet.

205 Enam Suresi, 112. Ayet.

"Gerçekten şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için telkinde bulunurlar. Eğer onlara uyarsanız şüphesiz siz de Allah'a ortak koşmuş olursunuz."[206]

"Allah, onların hepsini bir araya topladığı gün, "Ey cinler (şeytanlar) topluluğu! Siz insanlarla çok uğraştınız" (der)"[207]

"Şüphesiz biz şeytanları inanmayanların yoldaşları yaptık."[208]

"Allah'ın hükmü yerine getirilince şeytan şöyle der: "Şüphesiz Allah size gerçek bir vaadde bulunmuştu; ben de size bir söz verdim ama yalancı çıktım. Aslında benim sizi zorlayacak gücüm yoktu; benim yaptığım size çağrıda bulunmaktan ibaretti; siz de benim çağrıma uydunuz. O halde beni kınamayın, kendinizi kınayın. Ne ben sizi kurtarabilirim ne de siz beni kurtarabilirsiniz. Ben daha önce, beni Allah'a ortak koşmanızı kabul etmemiştim." Doğrusu zâlimler için elem verici bir azap vardır."[209]

"Kur'an okuyacağın vakit, o kovulmuş şeytandan Allah'a sığın. Gerçek şu ki o şeytanın, iman etmiş olanlar ve rablerine dayanıp güvenenler üzerinde bir hâkimiyeti olamaz. Şeytanın hâkimiyeti ancak onu kendile-

---

206 Enam Suresi, 121. Ayet.

207 Enam Suresi, 128. Ayet.

208 A'raf Suresi, 27. Ayet.

209 İbrahim Suresi, 22. Ayet.

rine velî edinenler ve onun yüzünden müşrik olanlar üzerinde geçerlidir."[210]

" Onu (ilâhî öğüdü) şeytanlar indirmedi. Bu onların yapacağı iş değildir, zaten buna güçleri de yetmez. Şüphesiz onlar, vahyi işitmekten kesinlikle uzak tutulmuşlardır."[211]

"Andolsun biz gökte yıldız kümeleri oluşturduk ve seyredenler için ona güzel bir görünüm verdik. Onları her kovulmuş şeytana karşı koruduk. Ancak kulak hırsızlığı yapmaya kalkışan olursa onu da parlak bir ışık kovalar."[212]

"Eğer şeytandan bir fitleme seni dürtüklerse hemen Allah'a sığın! Allah her şeyi işitir, her şeyi bilir. Takvâ sahipleri, içlerine şeytandan gelen bir saptırıcı fikir doğduğunda O'nu düşünüp hemen gerçeği görürler."[213]

"Faiz yiyenler ancak şeytanın çarparak sersemlettiği kimse gibi kalkarlar."[214]

"De ki: "Allah'ı bırakıp, bize fayda da zarar da veremeyecek olan şeylere mi tapalım? Allah bizi doğru yola ilettikten sonra şeytanların saptırıp şaşkın olarak çöle düşürmek istedikleri, arkadaşlarının ise 'Bize gel!' diye doğru yola çağırdıkları şaşkın kimse gibi gerisin geri (küfre) mi döndürüleceğiz?" De ki:

---

210 Nahl Suresi, 98-100. Ayet.

211 Şuara Suresi, 210-212 Ayet.

212 Hicr Suresi, 16-18. Ayet.

213 A'raf Suresi, 200-201. Ayet.

214 Bakara Suresi, 275. Ayet.

***"Allah'ın hidayeti doğru yolun ta kendisidir. Bize âlemlerin rabbine teslim olmamız emredilmiştir."*"**[215]

"Ey Âdemoğulları! Şeytan, anne babanızı ayıp yerlerini birbirine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi sizi de aldatmasın. Çünkü o ve yandaşları, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Şüphesiz biz şeytanları inanmayanların yoldaşları yaptık."[216]

"Ey insanlar! Allah'ın verdiği söz gerçektir. Dünya hayatı sakın sizi aldatmasın, o aldatma ustası da Allah hakkında sizi kandırmasın. Şüphe yok ki şeytan sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman bilin. Çünkü o kendisine uyacaklara yakıcı ateşin mahkûmlarından olsunlar diye çağrıda bulunur."[217]

"Âyetlerimiz hakkında ileri geri konuşmaya dalanları gördüğünde, onlar başka bir söze geçinceye kadar kendilerinden uzak dur. Eğer şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra artık o zâlimler topluluğu ile oturma!"[218]

"Onlardan, kurtulacağına inandığı kişiye, "Efendinin yanında benden bahset" dedi. Fakat şeytan ona, efendisine Yusuf'tan söz

215 Enam Suresi, 71. Ayet.
216 A'raf Suresi, 27. Ayet.
217 Fatır Suresi, 5-6. Ayet.
218 Enam Suresi, 68. Ayet.

etmeyi unutturdu. Dolayısıyla Yûsuf birkaç sene daha zindanda kaldı."[219]

"Genç, "Gördün mü, dedi, o kayanın yanında konakladığımız zaman balığı unuttum! Onu sana söylemeyi bana unutturan, şeytandan başkası değildir." Balık, şaşılacak bir şekilde denizde yolunu tutup gitmişti."[220]

Bu ayet-i kerimeler bizlere cinler hakkında birçok hakikatten bahsediyor. Aşağıda gelecek yirmi bentte ayetlerin sırasına göre aktaracağız:

1) Cinler ateşten yaratılmışlardır.

Rahman suresi 15. Ayet ve Hicr suresi 27. Ayet ve diğer ayetlerde beyan buyrulduğu gibi.

2) Cinler insanlardan önce yaratılmıştır. Babaları olan İblis insanların babası olan Adem (a.s)'dan önce yaratılıştır.

Bu hakikat Hicr suresi 27. Ayette açıklanmıştır.

3) İblis cinlerdendir hatta cinlerin babasıdır, tıpkı Âdem (a.s)'ın insanların babası olduğu gibi.

Bu hakikate Kehf suresi 50. Ayet delalet eder. Şöyle ki; Allah Teâlâ cinleri İblis'in zürriyeti olarak isimlendirmiştir:

"Şimdi siz, beni bırakıp da onu ve onu izleyenleri mi dost ediniyorsunuz?"

219 Yusuf Suresi, 42. Ayet.

220 Kehf Suresi, 63. Ayet.

4) İblis cinlerin babasıdır. Aslının ateşten olması sebebiyle büyüklenip iftihar ederek ve rabbine isyan ederek meleklerle beraber insanlığın babası olan Âdem (a.s)'a hürmet secdesi etmemiştir.

Sad suresi 73. ve 76. Ayetlerde beyan edildiği gibi. Bizde buna birinci kitabın üçüncü faslında, İblis ve Âdem (a.s) kıssalarında değindik.

5) Cinler insanlar gibidir. Onların içinde de salih olanları ve olmayanları vardır.

Cin suresi 11. Ayette buyrulduğu gibi.

6) Cinler Allah'a ibadet etmelerini ve hükmüne boyun eğmelerini ikrar ederler.

Cin suresi 12. Ayette buyrulduğu gibi.

7) Cinlerden bir kısım son peygambere indirilen Hüda'ya onu dinler dinlemez iman etmiştir.

Cin suresi 13. Ayette buyrulduğu gibi.

8) Cinlerde insanlar gibi yalnızca Allah'ın bildiği gaybı bilmezler.

Sebe suresi 14. Ayette buyrulduğu gibi. Süleyman (a.s) cinleri onlara ceza olsun diye meşakkatli işlerde çalıştırıyordu. Cinler Süleyman (a.s)'ın vefatına bir zaman muttali olamadılar. Bu durumu ancak Süleyman (a.s)'ın dayanmakta olduğu asasının ağaç kurdunun yemesi ve kırılması sonucu Süleyman (a.s)'ın yere düşmesiyle anlayabildiler.

9) Cinlerin insanlara vesvese vermelerinin mümkün olması, kalplerine kötü fikirler bırakmaları ve onları şerre teşvik etmeleri:

Bu duruma birçok ayet delalet eder. İşte bunlardan bazıları:

İnsan suresinin altı ayetinde ve Allah Teâlâ'nın peygamberine ve ümmetine tek bir ilah, melik ve rabb olan Allah'a yönelmelerini ve vesvese veren şeytanın şerrinden Allah'a sığınmalarını emrettiği ayetler bunlara delildir.

Enam suresi 112. ve 121. Ayetlerde aynı şekilde bu duruma delalet eder.

Cinlerden vesvese verenler kâfir şeytanlardır. Tıpkı insanlardan olan kâfirler gibidir. Onlarda kötü işleri söylerler ve şerri işlerler. Cinlerden iman edenlere gelince, onların durumu farklıdır. Bundan 5. konuda bahsedeceğiz Allah'ın izniyle.

Allah Teâlâ vesvese veren cinleri diğerlerinden ayrılsın diye şeytan diye isimlendirmiştir. Tıpkı Enam suresi 112. ve 121. Ayetlerde buyrulduğu gibi. Ek olarak başka ayetlere de işaret edeceğiz.

10) Cinlerden olan şeytanların insanlara olan üstünlük ve egemenliği sadece onlara tabi olan onlara boyun eğen ehl-i küfre hastır.

Bu duruma birçok ayet delalet etmektedir. İşte onlardan bazıları:

Enam suresi 112. Ayet ve Allah Teâlâ'nın kâfir olan insanlar ve cinleri şeytan olarak isimlendirdiği ve cinlerden olan şeytanların, insanlardan olan şeytanlara kandırmak maksadıyla ya-

lanla bezedikleri sözlerle vesvese vermelerini açıkladığı ayetler, bu duruma delalet eder.

Enam suresi 121. Ayet ve Allah Teâlâ'nın cinlerden olan şeytanların, kâfir dostlarına vesvese vermeleri, onların da ehl-i imanla batıl noktasında mücadele etmeleri sonrasında da Allah'ın kâfir insanları cinlerden olan şeytanların dostları diye isimlendirdiği ayetle de bu duruma delalet eder.

Enam suresi 128. Ayet ve Allah Teâlâ'nın kıyamet günü cinlere şu şekilde hitap ettiği ayetler bu duruma delalet eder:

"Ey cinler (şeytanlar) topluluğu! Siz insanlarla çok uğraştınız" (der)"

Yani insanları çokça sapkınlığa dalalete sürüklediniz. Burada insanlardan maksat, kâfir ve masiyet sahibi olanlardır. Çünkü Allah Teâlâ şeytana boyun eğen bu insanları şeytanların dostları olarak zikretmiştir. Şöyle ki Enam suresi 128. Ayetin devamında şu şekilde buyurmuştur:

"Onların insanlar arasındaki dostları ise, "Ey rabbimiz! Biz birbirimizden yararlandık"[221]

Araf suresi 27. Ayet ve Allah Teâlâ'nın şeytanları iman etmeyenlerin dostları kabul ettiği ayetler bu duruma delildir.

Nahl suresi 99 ve 100. Ayetlerdir. Bu iki ayette insanların ve cinlerin yaratıcısı şeytanın iman ehli ve Allah'a tevekkül edenler üzerinde bir gücü olmadığını beyan buyurmuştur. Bilakis şeytanın gücü, hâkimiyeti, kendisine tabi olanlara, Allah

---

221 Enam Suresi, 128. Ayet.

dışında şeytana ibadet eden ve onlara boyun eğen kimseler üzerindedir.

11) Şeytanların vesveselerle, Allah'tan hakkıyla korkan ve Allah'a tevekkül eden elh-i imana musallat olması imkânsızdır.

Nahl suresi 99. Ayet ve Allah Teâlâ'nın şeytanın ehl-i imana ve Allah'a tevekkül edenlere tasallut ve egemenliği yok saydığı ayetlerde açıklandığı gibi.

Malumdur ki, tevekkül iman kazançlarından bir kazançtır ve iman hakiki iman olmaya devam ettikçe imanın gerekliliklerinde biridir. Burada ise, vesveseleri uzaklaştırmadaki ehemmiyetini hatırlatmak için zikredilmiştir. Çünkü tevekkül Arapça tefe'ül veznindedir. Yani vekil edinmek demektir. Allah'a tevekkül ise Allah Teâlâ'yı vekil edinmektir. Vekil işlerini kendisine bıraktığın kimsedir. Bunlara binaen, kim Allah'a tevekkül eder işlerini ona doğrulukla bırakırsa, şeytanın o kimseye yaklaşması dahi söz konusu olamaz.

Aynı şekilde Hicr suresi 42. Ayet ve İsra suresi 65. Ayette açıkladığı gibi bu ayetlerde bu duruma delalet eder. Allah Teâlâ bu iki ayette Âdem (a.s.)'ın zürriyetini şeytanın saptırmalarına karşı uyardıktan sonra lanetlenmiş şeytana şöyle hitap etmiştir:

"Şurası muhakkak ki benim kullarım üzerinde senin hiçbir nüfuzun olmayacaktır."

Buradaki kullarımdan maksat; Allah'a isteyerek ibadet edenlerdir. Yoksa yaratılmışların hepsi

zorunlu olarak Allah'ın kuludur. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"Göklerde ve yerde olan herkes istisnasız, rahmâna birer kul olarak gelecektir."[222]

12) Şeytan, Ehl-i iman ve takva sahiplerine karşı onların gaflet halinde bazen zafer kazanabilir. Ancak onlar Allah'ı hatırladıkları zaman şeytan onlardan uzaklaşır ve hilesi geçersiz olur.

Araf suresi 201 ve 202. Ayetlerde buyrulduğu gibi. Allah Teâlâ o iki ayette şunları beyan etmektedir: Takva ehline şeytandan bir vesvese geldiği zaman hemen rabblerini hatırlarlar ve imanın nuruna ve takvaya hızlıca dönerler. Şeytanın hâkimiyeti altında bulunanlar böyle değildir. Şeytan onlara uğrayarak günahı fısıldar.

13) Şeytanlar insanlara vesvese haricinde başka bir şekilde zarar veremezler.

İbrahim suresi 22. Ayette buyrulduğu gibi. O ayette İblis, kıyamet günü kendisine tabi olup dalalette olanlara hitap ederken onlara karşı sadece vesveseye gücü yettiğini ve onları davet ettiğini ikrar etmektedir:

"Aslında benim sizi zorlayacak gücüm yoktu; benim yaptığım size çağrıda bulunmaktan ibaretti; siz de benim çağrıma uydunuz."[223]

---

222 Meryem Suresi, 93. Ayet.
223 İbrahim Suresi, 22. Ayet.

Aynı şekilde Allah Teâlâ'nın şeytanı vesvese veren olarak tanıttığı ve bizlere kendisine yönelmeyi, şeytanın şerrinden kendisine sığınmamızı emrettiği Nas suresi de bu duruma delalet etmektedir. Orada şeytanın şerrini şu şekilde açıklamıştır:

"İnsanların kalplerine vesvese sokan"[224]

Dolayısıyla lanetli şeytanın şerri ve şeytanlaşmış cinlerin şerri ancak ve ancak vesvesedir. Sözlükle vesvese kelimesinin aslı tatlı söz demektir. Çünkü onun sesi gizlidir. Daha sonra gizli olan tüm konuşmalar şer olarak kullanılmıştır. Özellikle de şeytanın gafil olan insanın kalbine bıraktığı seslere böyle denilmiştir. Allah Teâlâ şeytanı 'Hannas' olarak vasıflamıştır. Bu lafız 'hanis' lafzının mübalağalı halini ifade eder. Yani gizlenerek geri dönen anlamı vardır. Çünkü şeytan Allah Teâlâ zikredildiği anda ilgi alakası kopar, geri döner ve gizlenir. Daha sonra gaflet anında vesvese vermek için geri döner. Allah Rasülü (s.a.v.)'in hadisinde buyrulduğu gibi:

"Şeytan Âdemoğullarının kalbine tüner, yerleşir. Ne zaman ki insan unutur ve gaflete dalarsa vesvese verir. Allah'ı zikrettiği zamanda uzaklaşıp gözden kaybolur."[225]

Şeytan yapmış olduğu bu kötü iş ve sürekli olarak yapmasıyla, insanı hareketlerinden dolayı rahatsız eden ve sadece pis şeyler üzerine konan sineğe benzer. 'Zübab' olarak isimlendirilmesi de

224 Nas Suresi, 5. Ayet.

225 İbn-i Ebi Şeybe, No:35919.

bundan dolayı olabilir. Çünkü ne zaman kovulsa geri döner. Ne kadar birbirlerine benzemektedirler! Ancak sineğin zararı nerede, dünyada zorluk ahirette hüsrana uğratan şeytanın zararı nerede.

14) İnsan, şeytanın tesiri altında kalmakla onun bir temsilcisi olma ve şeytanın kisvesine büründüğü bir dereceye ulaşabilir. Bu hale geldikten sonra da yaptıklarında ve söylediklerinde doğru yolu kaybeder.

Bu duruma Bakara suresi 275 ve Enam suresi 71. Ayet delalet etmektedir. Çünkü Allah Teâlâ Bakara suresi 275. Ayette kıyamet günü faiz yiyen kişiyi şeytanın çarpmış olduğu kişiye benzeterek ve sözünde ve yaptıklarında doğru yoldan sapmış kişi olarak tasvir etmektedir. Şöyle denir:

Yani ahenkli ve düzenli bir biçimde konuşamadı. Yolda düzgün bir şekilde yürüyemeyen kimseye de şöyle denir:

Enam suresi 71. Ayette ise Allah Teâlâ putlara tapan kimseleri, şeytanın akıllarını çelip uzaklara götürdüğü ve yollarını kaybetmiş şaşkın kimseler olarak tasvir eder. Her ne kadar dostları onları geri dönmeye çağırsa da uzaklarda günah çukurundan memnun halde hayatlarına devam ederler.

Açıktır ki bu hal, şeytanın insan kisvesine büründüğü ve onun temsilcisi olduğu haldir.

Genelde cinlerin özelde ise şeytanların bazı insanların bedenlerine girmeleri ve onları ele geçirmeleri allah2ın kitabıyla istidlale ihtiyaç du-

yulmayan apaçık durumlardan biridir. Cinlerin bazı insanları çarpması ve ele geçirmesi genelde iman zayıflığı ve takvanın azlığından özelde ise; şiddetli korku, büyük bir kızgınlık veya şehvetin galip gelmesi gibi zayıflıktan kaynaklanmaktadır.

15) Şeytanlar Mele-i a'lâ'ya yakınlaşmak ve oradan bazı bilgiler çalmak için yükselirler. Ancak melekler onları gözlerler ve üzerlerine ateş topu atarlar.

Hicr suresi 16-18. Ayetler bu duruma delalet eder. Mülk, Saffat, Cin ve diğer surelerdeki ayetler de delalet etmektedir. Bununla alakalı mevzuyu birinci kitabın ikinci kısmında bahsettik.

16) Cinlerden olan şeytanların kesinlikle vahye bir müdahaleleri yoktur. Vahyi işitmeleri engellenmiştir.

Şuara suresi 210-212. Ayetlerin delalet etmesinde olduğu gibi durum böyledir. Bu mesele bir önceki meselenin neticesi ve kazancıdır.

Açıktır ki, vahiy son peygamberin vefatıyla son bulmuştur. Ancak meleklerin bahsettiği vahiy dışındaki malumatlardan çalmak adına şeytanların mücadelesi devam etmektedir. Çünkü Allah Teâlâ'nın âlemin düzeninin sağlanması açısından meleklere emirleri ve onları yönlendirmesi devam etmektedir.

17) Cinler bizleri görmesi mümkün iken bizim onları görmemiz şazz durumlar haricinde mümkün değildir.

Âlim ve Habir olan Allah'ın A'raf suresi 27. Ayette beyan ettiği şey budur. Şöyle ki, Allah Teâlâ bizi muhatap alarak ve vesveseyle ebeveynlerimizi cennette yasak ağaçtan yemelerine ve üzerlerindeki elbiselerin kaybolmasına sebep olan şeytanın tuzağına karşı uyararak şöyle buyurmaktadır:

"Ey Âdemoğulları! Şeytan, anne babanızı ayıp yerlerini birbirine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi sizi de aldatmasın. Çünkü o ve yandaşları, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Şüphesiz biz şeytanları inanmayanların yoldaşları yaptık."[226]

Bazı insanların cinleri gördüğü şazz durumlardan maksat, cinlerin insan şekline bürünmeleridir. Bu da bazı insanların vakıf olduğu oldukça nadir bir durumdur.

18) Şeytanın ve kendi ipini doladıkları kimselerin tek meşguliyeti, insanlar ve onları dalalete götürmeye çalışmaktır.

Fatır suresi 5-6. Ayetlerin delalet ettiği gibi. Bu iki ayette Allah Teâlâ insanları dünyayla ve şeytanın vesveselerine aldanma noktasında uyarmaktadır. Onlara şeytanın kandırdığı kimseleri cehennem ehli yapmaya davet ettiğini haber vermektedir.

---

226 A'raf Suresi, 27. Ayet.

19) Şeytanın en çok meşgul olduğu şey, Ehl-i imanın Allah Tebareke ve Teâlâ'ya ibadetle meşgul olduğu esnada onları yolundan döndürmektir.

Bundan dolayı Allah Teâlâ, yüce Peygamber (s.a.v.)'i ve ümmetini iman, ibadet ve itaatin esası olan Kur'an okumaya başlandığı anda kendisine sığınmalarını emretmiştir. Allah Teâlâ'nın şöyle buyurduğu gibi:

"Kur'an okuyacağın vakit, o kovulmuş şeytandan Allah'a sığın."[227]

Allah Rasülü (s.a.v) Allah'a nasıl sığınılması gerektiğini birkaç şekilde beyan buyurmuştur:

"Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım."[228]

"Kovulmuş şeytandan Âlim ve Semi' olan Allah'a sığınırım."[229]

"Kovulmuş şeytanın üflemesi, tükürmesi ve dürtmesinden Âlim ve Semi' olan Allah'a sığınırım."[230]

Tek uğraşı ehl-i imanı Allah'a itaatten alıkoymak olan lanetli şeytanın bu uğraşına delalet eden ayetlerden birisi de Allah Teâlâ'nın şu buyruğudur:

"Şeytan içki ve kumar yoluyla aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı an-

---

227 Nahl Suresi, 98. Ayet.

228 Abdürrazzak, Musannef.

229 Tirmizi, No: 242; Ahmed, No: 11491.

230 Ebu Davud, Nesai, Tirmizi.

maktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?"[231]

20) Şeytan vesveseleriyle insanlara hayır işlemeyi unutturması mümkündür.

Bu duruma delalet eden ayetler şunlardır: Enam 68, Yusuf 42 ve Kehf 63. Ayet.

Enam suresi 68. Ayete gelince; Allah Teâlâ orada Peygamberine kâfirlerin Allah Teâlâ'nın ayetleri hakkında kötü konuştukları ve uygun olmayan sözler söyledikleri zaman onlarla oturmamasını emretmektedir. Devamında şöyle buyurmaktadır: şayet şeytan sana bazı anlarda bu durumu unutturur ve onlarla oturursan; hatırlar hatırlamaz oradan ayrıl meclislerinde bulunmaya devam etme.

Yusuf suresi 42. Ayete gelince; Allah Teâlâ orada şeytanın Yusuf (a.s)'ın zindandan kurtulan dostuna Yusuf (a.s)'ı çıkınca efendisinin yanında bahsetmeyi unutturduğunu ve bundan dolayı da Yusuf (a.s)'ın oradan kurtulmasının birkaç sene geciktiğini beyan buyurmaktadır.

Kehf suresi 63. Ayete gelince; Allah Teâlâ orada Musa(a.s)'ın genç kölesinin gelecek gün için yiyecekleri balığı unutmasından ve balığın denize atlayıp uzaklaşmasından ve balığın orada unutulma sebebini şeytana nispet edilmesinden bahsetmektedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Onu sana söylemeyi bana unutturan, şeytandan başkası değildir"[232]

---

231 Maide Suresi, 91. Ayet.

Evet, bu yirmi özellik genelde cinlere, özelde de şeytanlara ait özelliklerdir. Beşinci konuda bunlara ek olarak özelliklerden bahsedilecektir. Ancak orada cinlerden inanan kardeşlerimiz hakkında konuşacağız. Orada zikredilecek özelliklerin çoğu iman etmiş cinler hakkında olacaktır.

232 Kehf Suresi, 63. Ayet.

ÜÇÜNCÜ KONU

İNSANLAR GİBİ ALLAH'A İBADETLE MÜKELLEF OLAN CİNLER VE ONLARI BEKLEYEN SEVAP VE AZAP

Evet, cinler bu üzerinde yaşadığımız ve imtihan hayatımızı tamama erdirdiğimiz yeryüzünde bizim komşularımızdır. Onlarla nasıl ki yaşadığımız dünyada ortak isek, Allah'a ibadet etmek olan yaratılış amacımız ve vazifemizde de ortağız. Bu Allah Teâlâ'nın bizlere birçok ayette beyan buyurduğu bir durumdur. O ayetlerden bazıları:

"Ben cinleri ve insanları, başka değil, sırf bana kulluk etsinler diye yarattım. Onlardan bir rızık istemiyorum, beni doyurmalarını da istiyor değilim. Şüphesiz rızkı veren, sarsılmaz gücün sahibi olan yalnızca Allah'tır. Şu iyi bilinmeli ki haksızlığa sapanlar için geçmişteki benzerlerinin payı gibi bir ceza payı var! Şimdi onu benden acele istemesinler! Başlarına geleceği bildirilen günden dolayı vay o inkârcıların haline!"[233]

"Ey cin ve insan topluluğu! İçinizden size âyetlerimi anlatan ve bugünle karşılaşacağınıza dair sizi uyaran peygamberler gelmedi mi? "Kendi aleyhimize şahitlik ederiz" derler; dünya hayatı onları aldatmış oldu ve (âhirette) kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik ettiler."[234]

---

233 Zariyat Suresi, 56-60. Ayet.

234 Enam Suresi, 130. Ayet.

"Sizin için de (hesap sorma) vaktimiz olacak, ey sorumluluk yüklenmiş iki varlık! Artık rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?" [235]

"Gök yarılıp gül kırmızısı bir yağ gibi olduğu zaman! Artık rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz? İşte o gün insana da cine de günahı hakkında soru sorulmaz (çünkü her şey apaçık ortadadır). Artık rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz? Günahkârlar simalarından tanınır, perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar. Artık rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz? Günahkârların yalan saydıkları cehennem işte bu! Onun ateşi ile kaynar su arasında gidip gelirler. Artık rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz? Rabbinin huzurundan korkan kimse için çifte cennet vardır. Artık rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?" [236]

Bu ayetlerin, cinlerinde biz insanlar gibi Allah'a ibadet etmekle mükellef olduklarına, beraber yaşadığımız bu yeryüzünde imtihan olduklarına delaleti apaçık ortadadır. Onlarda insanlar gibi yaptıkları neticesinde sonunun cennet veya cehennem olduğu sevabı ve azabı beklemektedirler.

---

235 Rahman Suresi, 31-32. Ayet.

236 Rahman Suresi, 36-47. Ayet.

Ancak burada değinmemiz gereken bir durum vardır:

Cinlere farz kılınmış ibadet ve itaatin tafsilatı ve keyfiyetini biz bilmiyoruz. Bizim gibi mi mükellefler yoksa aramızda fark var mı? Varsa bu farklılık nedir? Bunlar bizim bilemediğimiz durumlardır. Gayba dair bilgiler hususunda güvenilen Allah'ın kitabı ve rasülünün sünnetinde bunlara değinilmemiştir. Ancak şu kadarını kesin olarak bilmekteyiz:

Cinlerde tıpkı bizler gibi ihtiyari olarak Rabblerine ibadet için yaratılmışlar ve bizler gibi kısacık bu dünya hayatında imtihan olmaktadırlar. Bizlerle beraber yeryüzünde yaşamakta ve ölmektedirler. Kıyamet günü de diriltileceklerdir. Bu gibi konularda tıpa tıp insanlar gibidirler.

Dünya ve ahiretle alakalı durumlardan bahseden Rahman suresinin ayet sayısı yetmiş sekizdir. Allah Teâlâ orada otuz bir defa kullarına şu şekilde hitap etmektedir: ***"Artık rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?"*** bunlardan on altı tanesi cennet ve nimetlerinden bahsetmektedir. Kalan on beş ayet ise, cinlerin bizlere dünya ve ahirette; neşe ve sıkıntıda ortak olduklarına en kesin delillerdir. Çünkü Allah Teâlâ ne zaman dünyevi ve uhrevi nimetlerini saydığı her durumda insanları ve cinleri muhatap alarak şöyle buyurur: ***"Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?"***

Dolayısıyla, Allah Teâlâ'nın dünyevi ve uhrevi tüm nimetleri cinler ve insanlar âlemini kapsamaktadır.

DÖRDÜNCÜ KONU

RASÜLLER VE NEBİLER İNSANLIĞA HAS KILINMIŞTIR, CİNLER ONLARA TABİ OLMA HUSUSUNDA İNSANLAR GİBİDİR

Bu hakikate delalet eden ayetlerden bazıları şunlardır:

"Ey cin ve insan topluluğu! İçinizden size âyetlerimi anlatan ve bugünle karşılaşacağınıza dair sizi uyaran peygamberler gelmedi mi? "Kendi aleyhimize şahitlik ederiz" derler; dünya hayatı onları aldatmış oldu ve (âhirette) kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik ettiler. Bu da demektir ki, halkı habersizken, rabbin haksızlıkla ülkeleri helâk etmemektedir."[237]

"Bir zamanlar cin topluluğundan bir grubu, Kur'an'ı dinlemek üzere sana doğru yönlendirmiştik. Yanına geldiklerinde "Susup dinleyin!" dediler, okuma sona erince de uyarıcılar olarak kendi topluluklarına döndüler. "Ey halkımız! Dediler: "Biz Mûsâ'dan sonra indirilmiş, kendinden öncekileri onaylayan, gerçeğe ve doğru yola kılavuzluk eden bir kitap dinledik."[238]

"De ki: Cinlerden bir topluluğun (Kur'an'ı) dinleyip şöyle söyledikleri bana vahyolundu: "Biz, doğru yolu gösteren harika bir okuma

---

237 Enam Suresi, 130,131. Ayet.

238 Ahkaf Suresi, 29-30. Ayet.

dinledik ve ona iman ettik. Artık kesinlikle rabbimize kimseyi ortak koşmayacağız." [239]

Bu ayetlerin; rasüller ve nebilerin tamamının insanlardan olmasına ve cinlerin onlara tabi olması hususunda insanlar gibi olmaları ve içlerinden ne bir rasül ne de bir nebi gönderilmemiş olmasına delil olması şu şekildedir:

İlk olarak Enam suresi 130 ve 131. Ayetlerde Allah Teâlâ kıyamet günü kâfirlere ve insanlar ve cinlerden sapmışları azarlayarak şöyle hitap etmektedir: Sizin içinizden seçtiğim elçiler sizlere gelmedi mi? Sizlere ayetlerimi okuyup bu ünde bu karşılaşmadan söz etmedi mi?

İnkârı mümkün olmayan bu hakikati kabul etmelerinden sonra Allah Teâlâ onlara nebileri ve rasülleri gönderme hikmetini açıklamış ve şöyle buyurmuştur: zulümleri ve fesat çıkarmaları sebebiyle bir beldeyi onların halkını peygamberle uyarmadan önce helak etmek sünnetullaha aykırıdır.

Bununla beraber, rasüller ve nebilerin (a.s) bilinen kimseler olmaları gerekir ki rasüller ve nebilerle Allah'ın insanlar üzerindeki hücceti tamamlansın. Sonra biz cinlerden olan hiçbir rasül ve nebi işitmedik. Cinler de insanlardan olan rasüller ve nebileri tanıyorlar. Dolayısıyla cinlerden rasül ve nebi yoktur. Şayet olsaydı muhakkak Allah Teâlâ bizlere insanlardan olan rasüller ve nebileri haber verdiği gibi cinlerden olanları da verirdi.

---

239 Cin Suresi, 1-2. Ayet.

İkinci olarak; Ahkaf suresi 2 ve 30. Ayetlere gelince; Allah azze ve celle orada son peygamber (s.a.v)'i muhatap alarak onun son peygamber olması ve insanlar ve cinlere gönderildiğinden bahsetmektedir. Daha sonra da Kur'an'ın indirildiğini bildirmek üzere kavimlerine döndüklerinden bahsetmektedir. Kur'an'ın diğer kitapları tasdik ettiğini bir hidayet rehberi olduğunu bahsetmek üzere kavimlerine döndüğü beyan buyrulmaktadır. Buradan da cinlerin bildiklerinin de insanların bildiklerinin aynısı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Üçüncü olarak; Cin suresi 1 ve 2. Ayetlere gelince; önceki ayetlerin delalet ettiği şeye delalet etmektedir. Şöyle ki, Allah Teâlâ son peygamber (s.a.v)'e kendisine vahyedildiğini ve Allah tarafından cinlerden bir kısmının Kur'an'ı dinlemiş olduklarını ve dinler dinlemez de dehşete kapılıp biz acayip bir Kur'an işittik, doğruya ulaştırıyormuş diye ilan ettiği haberini duyurmasını emretmiştir.

Gelecek bahiste bu ayetlerden tek tek bahsedeceğiz.

BEŞİNCİ KONU

MÜSLÜMAN CİN KARDEŞLERİMİZİN DİNDARLIĞI HUSUSUNDA BAZI YÜCE AHLAK VE HİKMETLER

Birinci kısım: Ahkaf suresi 29-32. Ayetleriyle başlıyoruz.

"Bir zamanlar cin topluluğundan bir grubu, Kur'an'ı dinlemek üzere sana doğru yönlendirmiştik. Yanına geldiklerinde "Susup dinleyin!" dediler, okuma sona erince de uyarıcılar olarak kendi topluluklarına döndüler. "Ey halkımız! dediler, "Biz Mûsâ'dan sonra indirilmiş, kendinden öncekileri onaylayan, gerçeğe ve doğru yola kılavuzluk eden bir kitap dinledik. Ey halkımız! Allah'ın davetçisine uyun ve ona iman edin ki, Allah günahlarınızı bağışlasın ve sizi acılı azaptan korusun."""[240]

Aşağıda gelecek on beş bentte Müslüman cin kardeşlerimizin lisanıyla âlemlerin Rabbinin kelamından imani hikmetleri ve davet adabını serdetmeye başlıyoruz.

1) Dinde derin anlayış sahibi olmayı arzulamaları ve bundan doğacak zorluklara göğüs germeleri ve bu konuda ciddiyetle araştırma yapmaları

Allah Teâlâ'nın şu buyruğunun bu duruma delalet ettiği gibi:

---

240 Ahkaf Suresi, 29-32. Ayet.

“Bir zamanlar cin topluluğundan bir grubu, Kur’an’ı dinlemek üzere sana doğru yönlendirmiştik.”

2) İlim meclisinde sessiz ve sakin kalmaları ve istek, tutkuyla dinlemeleri Allah Teâlâ’nın kardeşlerimizi yönlendirdikten sonra peygamber (s.a.v)’in yanına ulaşır ulaşmaz ‘susup dinleyin’ demelerinin delalet ettiğinde olduğu gibi:

“. Yanına geldiklerinde "Susup dinleyin!" dediler”

3) Meclisi terk etmede acele edilmemesi, ancak orada öğrenecekleri ilim ve zikir tamam olunca terk etmeleri

Allah Teâlâ’nın buyruğunun delalet ettiği gibi:

“okuma sona erince de uyarıcılar olarak kendi topluluklarına döndüler.”

4) Kavradıktan sonra hakkı beyan ve tebliğ etmeye başlamak, insanları hakka davet etmede uyuşuk davranmamak

Bu Allah Teâlâ’nın şu buyruğundan anlaşılmaktadır:

“okuma sona erince de uyarıcılar olarak kendi topluluklarına döndüler.”

Şüphe yok ki ilim amel edilmek için istenir. Taşıyıcısında ameli netice bırakmayan ilimde bir fayda yoktur. İster bu fayda kişinin kendi nefsinde olsun ki itaatin ve bağlılığının artması gibi yahut başkaları üzerinde olsun ki bu da uyarı, tebliğ ve tâlim suretiyle olsun. Bunlar olmadığı zaman o ilimde bir fayda yoktur.

5) Rasüllerin (a.s) birbirlerini tasdik etmeleri ve kitaplarının kaynağının bir olmasının desteklenmesi

Hikmet sahibi kardeşlerimizin lisanıyla Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

""Ey halkımız! Dediler, "Biz Mûsâ'dan sonra indirilmiş, kendinden öncekileri onaylayan, gerçeğe ve doğru yola kılavuzluk eden bir kitap dinledik."

Evet, Allah'ın kitapları ve mübarek rasüllerinden önce gelenler sonra gelenleri haber verip müjdelemektedirler. Sonra gelen ise, önce geleni destekler ve tasdik eder.

6-7) Allah'ın kitabının ince ve derin tarifi: inançlar, fikirler, tasavvurlar, kıymetler ve ölçülerle hakka davet etmesi, doğru yola ulaştırıcı olması, hayatı tanzim noktasında da en isabetli yola işaret etmesi.

Apaçık kitabı fehmetmiş, hidayete ermiş Müslüman din kardeşlerimizin lisanıyla Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

""Ey halkımız! Dediler, "Biz Mûsâ'dan sonra indirilmiş, kendinden öncekileri onaylayan, gerçeğe ve doğru yola kılavuzluk eden bir kitap dinledik."

Evet, Allah'ın kitabı, Müslümanın aklında ve kalbinde bulunan mutlak hakikati içermektedir. Şahsi ve sosyal hayatını şekillendirip devam ettiği doğru yolu içermektedir. Kardeşlerimiz Allah'ın kitabını ve sünnette ve kitapta temsil edilen Dini Mübin'i ne kadar ince ve güzel fehmetmişlerdir.

8) Hoş ve ince bir seslenişle hakkı beyan ve tariften sonra davete başlamak

Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"Ey halkımız! Allah'ın davetçisine uyun.."

Hikmet sahibi bu davetçilerin kavimlerini ikinci defa 'kavmimiz' şeklinde seslenmelerinde yüce bir hikmet vardır. Bu hikmet şudur: davet edilenler davet edenin kendilerinden biri olduğunu ve yabancı olmamasıdır. Sonra karşı tarafa istekli oluşunu, şefkat ve merhameti hissettiren bir inceli ve letafetle davet etmeleridir. Şüphe yok ki onlar bu durumdan etkilenmişlerdir. Bazılarının kalbi az ya da çok meyletmiştir. Bu da güçlü bir etkileşimle duygu uyanması ve yumuşaklık sebebiyledir. Bundan dolayı Allah Rasülü (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Allah Teâlâ refiktir, rıfkı sever. Sertlik ve benzeri hallere vermediği ecri, yumuşak huylulukla yapılan işlere verir."[241]

9-10) Kavmine Allah'ın davetçisine uymalarını ve Allah'a iman etmelerini istenmesi

Bu kardeşlerimizin lisanıyla Allah Teâlâ'nı şu sözünde bu durum açıkça ortaya çıkmaktadır:

"Ey halkımız! Allah'ın davetçisine uyun ve ona iman edin.."

Allah'ın davetçisinden maksat, Allah'a ona iman ve ibadete çağırandır. Bu da Allah'ın kitabını ve Rasülü (s.a.v)'in sünnetini içine alır. Çünkü her ikisi de Allah Teâlâ'ya davet etmektedir. Bir-

241 Müslim, No: 6766.

birinden ayrılmayan iki parçadırlar. Çünkü Allah'ın kitabına iman; o kişiyi Allah'tan aldıklarını tebliğ eden ve insanlara ulaştıran Rasülü (s.a.v)'e imana götürür. Allah Teâlâ'nın Rasülü (s.a.v) hakkında buyurduğu gibi:

"De ki: "Hangi şahidin şahitliği daha güvenilirdir?" De ki: "Benimle sizin aranızda Allah şahittir. Bu Kur'an bana, hem sizi hem de ulaştığı herkesi onunla uyarmam için vahyedildi. Yoksa siz Allah ile beraber başka tanrılar olduğuna şahitlik mi ediyorsunuz?" De ki: "Ben buna şahitlik etmem." De ki: O, ancak bir tek Allah'tır; ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden kesinlikle uzağım."[242]

Allah'a çağıran şeyin öne alınıp imanın sonradan zikredilmesinde latif bir sır vardır. Bu sır:

İlk olarak; Allah'a en güzel ve doğru şekilde iman ancak Allah Teâlâ'nın vahiyle bildirip öğretmesiyle bilinir. Bunu da bu konunun ilk faslında beyan ettik.

İkinci olarak; Allah'a iman davetçisine icabet etmenin ve kabul etmenin bir kazancıdır. Çünkü insanlardan ve cinlerden bazıları birbirlerinin yemek vb. davetlerini kabul ediyorlardı. Kazanç olarak Allah'ın rızası ve cenneti olan âlemlerin Rabbi Allah'ın davetini reddetmek nasıl mümkündür?

11-12) Davet edilen kimseleri teşvik etme maksadıyla Allah'a çağıran kişiye icabet etmenin

242 Enam Suresi, 19. Ayet.

ve Allah'a iman etmenin sonucundaki kazanımların beyanı:

Elem verici azaptan korunmak, Allah'ın mağfireti sonucudur. Bundan dolayı da sonda zikredilmiştir. Bir kul için en lezzetli en tatlı ve en büyük mükâfaat rabbi tarafından affedilmesi, rabbinin rahmetine ve rızasına nail olmasıdır. Çünkü Allah, rahmet etmediği ve rızasına ulaştırmadığı kimseyi bağışlamaz. Allah Teâlâ buyurduğu gibi:

***" Allah'ın rızâsı ise hepsinden büyüktür, işte büyük bahtiyarlık da odur."*[243]**

Bu teşvikten sonra korkuya yönlendirilmişlerdir.

13-14) Allah'a davet edene icabet etmeyenlerin Allah'ın azabından kurtulacak değildir. Kendisine yardım edecek birini de bulamaz.

Allah Teâlâ bu hikmet sahibi olan kendisine davet edenlerin sözünü hikâye ederek şöyle buyurmaktadır:

***"Allah'ın çağrıcısına kulak vermeyenler yeryüzünde O'nu âciz bırakamayacak, O'na karşı bir yar ve yardımcı da bulamayacaklardır; bunlar apaçık bir sapkınlık içindedirler."*[244]**

Allah'ın davetini geri çevirenler için bu ayet, bir tehdit ve korkutma içermektedir. Özellikle de kâfirlere bir ültimatomdur. Bu ayet cinlerin de bizim gibi dünyada yaşadıklarına delildir. Ancak semaya hırsızlık yapmak için yükselen cinlerse;

243 Tevbe Suresi, 72. Ayet.

244 Ahkaf Suresi, 32. Ayet.

kısa süren bir gidiş geliştir. Bu da ateş topundan kaçıp yolda sağ kalanın yaptığı iştir.

15) Allah'ın davetçisine uymayan kimseler, apaçık bir sapkınlık içindedirler.

Allah Teâlâ'nın sözlerinin sonunda onların lisanıyla buyurduğu gibi:

"bunlar apaçık bir sapkınlık içindedirler."[245]

Allah Teâlâ'nın Malik, Halik, Rabb, Veli, rahmet edicilerin en rahmetlisi, hâkimler hâkimi olmasına rağmen, Allah'ın davetini terk etmekten ve baş eğmemekten başka apaçık bir dalalet, sapkınlık var mıdır?

İkinci kısım: bu kısımda Cin suresi 1-19. Ayetlerini düşüneceğiz.

"De ki: Cinlerden bir topluluğun (Kur'an'ı) dinleyip şöyle söyledikleri bana vahyolundu: "Biz, doğru yolu gösteren harika bir okuma dinledik ve ona iman ettik. Artık kesinlikle rabbimize kimseyi ortak koşmayacağız. Şu muhakkak ki rabbimizin şanı çok yücedir; O, ne bir eş edinmiştir ne de çocuk. Demek aramızdaki beyinsiz, Allah hakkında ipe sapa gelmez şeyler söylüyormuş. Oysa biz, insanların ve cinlerin Allah hakkında asla yalan söylemeyeceklerini sanırdık. İnsanlardan bazı adamlar cinlerden bazı kişilere sığınırlardı, onlar da bunları daha sapkın hale getirirlerdi. Onlar da sizin zannettiğiniz gibi, Allah'ın hiç kimseyi tekrar diriltmeyeceğini

[245] Ahkaf Suresi, 32. Ayet.

zannederlerdi. Hakikaten biz (cinler) göğü yokladık, onu güçlü muhafızlar ve alev toplarıyla doldurulmuş bulduk. Hâlbuki biz (daha önce, göğü) dinlemek için onun oturulabilecek yerlerinde otururduk; fakat şimdi kim dinlemek isterse kendisini gözetleyen bir alev topuyla karşılaşıyor. Bilmiyoruz, yeryüzündekiler hakkında bir kötülük mü murat edildi yoksa rableri onlar için bir iyilik mi diledi? Doğrusu içimizde iyiler var, ama aramızda başka türlü olanlar da var; hâsılı biz farklı gruplardan oluşuyoruz. Sonunda anladık ki yeryüzünde Allah'ın iradesini asla engelleyemeyiz; kaçmakla da O'nun elinden kurtulamayız. Ve biz doğru yol rehberini dinler dinlemez ona iman ettik; rabbine iman eden kimse artık ne ziyandan ne de azıp sapmaktan korkar. Aramızda ilâhî emirlere boyun eğenler var, ama hak yoldan sapanlarımız da var. Boyun eğenler doğru yolu hedeflemişlerdir Hak yoldan sapanlar ise cehennemin yakıtı olmuşlardır." Eğer (kullarımız) hak yolda dosdoğru yürürlerse kendilerini, içinde denemek üzere nimetlere boğarız; kim de rabbini anmaktan yüz çevirirse Allah onu gitgide artan bir azaba uğratır. Mescidler yalnız Allah'ındır. O halde Allah'ın yanına katarak hiçbir kimseye yalvarmayın. Allah'ın kulu O'na ibadet etmek üzere kalktığında üstüne çıkarcasına etrafına üşüşüyorlar."[246]

[246] Cin Suresi, 1-19. Ayet.

Allah Teâlâ ilk olarak peygamber (s.a.v)'e Allah'ın ona, cinlerden bir topluluğun Kur'an'ı dinlediğinin vahyolunduğunu ilan etmesini emretmiştir:

"De ki: Cinlerden bir topluluğun (Kur'an'ı) dinleyip şöyle söyledikleri bana vahyolundu:..."

Bu ilanın hikmeti de bu haberin doğruluğu ve tekidir. İnsanların bu konu hakkında akıllarına gelmesi muhtemel bir şüpheyi ortadan kaldırmaktır.

Daha sonra Allah Teâlâ, Allah Rasülü (s.a.v)'i işiten cinlerin son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v) ile ilk karşılaşmalarından itibaren sözlerini serdetmeye başladı. Onları yirmi bent olarak aktaracağız:

1) Kur'an'a dair ilk izlenimleri olan 'Kur'an acayip, Müthiş bir şeydir.' sözleri:

Allah Teâlâ'nın onların sözlerini hikâye ederek buyurduğu gibi:

"..harika bir okuma dinledik..."

'عَجَباً' lafzıyla Kur'an'ın vasıflanmasında mübalağalı bir şekilde şaşkınlıklarını dile getirmeleri bulunmaktadır.

Şüphe yok ki, Allah'ın kitabını tarif maksadıyla seçtikleri bu kelimede gerçekten başarılı olmuşlardır. Çünkü ondan başka bu şekilde duyguları uyandıran ve şaşkınlık veren bir şey yoktur. Bu bir iki yönden değil tüm yönleriyle böyledir. Nasıl böyle olmasın ki? Çünkü bu kendisini şu şekilde vasıflayan Allah'ın kelamdır:

"O'na benzer hiçbir şey yoktur."[247]

Hiçbir benzeri olmayan Allah'ın kelamıdır.

2) Kur'an'ın Kerim'in ne olduğunu tanıttıktan sonra, kendisine tabi olanlarda bıraktığı izi tanıttılar. İşte bu da onlara doğruya götürdüğüne işarettir.

Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"doğru yolu gösteren"

Hidayet, yol göstermektir. Rüşd ise dalaletten kaynaklanan sapkınlığın zıttıdır. Rüşd ise hidayetten kaynaklanmaktadır. Raşid ise, hakkı bilen ve gereği gibi amel eden şahıs anlamına gelir. Lut (a.s)'ın kavmine şöyle söylediği gibi:

"İçinizde aklı başında bir adam yok mu!" dedi."[248]

Lam-u tarifle gelen rüşd kelimesi, kendisinde istisna bulunmayan şamil ve kâmil anlamını ihtiva eder. Böylelikle ayette geçen rüşd kelimesiyle şu kastedilmektedir: bu kitap rüşdün tüm çeşitlerine delalet eden, onlara yönlendiren kitaptır. Akidede, tasavvurda fikirde, ibadette ahlakta, siyaset ve hükümde .... Her şeyde doğruya ileten doğruyu gösteren kitaptır.

3) Akıllı ve insaf sahibi bir kimse hakkı gördüğü zaman onu alır ve gereğini yapar. Bundan dolayı hidayete ermiş bu kardeşlerimiz bu acayip kitaba iman ettiklerini ilan ediyorlar.

247 Şura Suresi, 11. Ayet.

248 Hud Suresi, 78. Ayet.

Allah Teâlâ'nın onlarını sözünden hikâye ederek buyurduğu gibi: فَآمَنَّا بِهِ **"ona iman ettik."**

Mucizevi üslubuyla vahyin doğru yola ulaştırdığı cinlerin kelamından şu anlaşılır:

Bu kardeşlerimiz Kur'an'a ancak onu işitip, fehmedip ve muhtevasına vakıf olduktan sonra iman ettiler. İlim ve fehimden kaynaklanmış sahih imana ileten üslup budur.

4) Kur'an imanın ilan edilmesinden sonra Allah'ın kitabının çağırdığı ve desteklediği en büyük hakikat tevhittir. Cinler Rabblerini birlediklerini ve şirk koşmadıklarını ilan ettiler.

Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"Artık kesinlikle rabbimize kimseyi ortak koşmayacağız"

Ayette zikredilen 'لَنْ' lafzı kesinlik ifade eden bir olumsuzluk edatıdır. Allah'ın rabb oluşunuz burada zikredilmesinde; ibadet edilmeye hak sahibi olanın malik, rabb ve tedbir gibi vasıfları kendisinde bulundurması gerektiğine dair mühim bir tembih vardır. Bu sıfatlar da Allah Teâlâ'da bulunur. Çünkü onun dışındaki her şey onun mülkündedir. O'na aittir. Kendisine ve işlerine malik olamayan birinin egemenliğinden ve mülkünden söz etmek nasıl mümkün olsun?

5) Cinler hakkı beyan edip onun gereğini yerine getirdikten sonra, batılı yok etmek için uğraşlara, Rabblerini yüceltmeye ve Rabblerinin bir çocuk ve eş sahibi olmasını reddetmeye başladılar

Allah Teâlâ'nın onlardan hikâye ederek buyurduğu gibi:

"Şu muhakkak ki rabbimizin şanı çok yücedir; O, ne bir eş edinmiştir ne de çocuk."

Yani rabbimiz azamet ve ulûhiyet sahibidir. Yüceliğine hiçbir şey ulaşamaz ve yüceliğinin bir nihayeti yoktur. Bundan dolayı da bir eş edinmesi ve çocuk sahibi olmak ona layık değildir. o hal insanların ve cinlerin halidir ki onlarda evlenip nesillerini korumak için bunu yaparlar. Ancak Allah Teâlâ bir ve hiçbir şeye ihtiyaç duymayandır. İnsanlar ve cinlerin hayatlarını devam ettirmelerini sağladıkları her şeyin üzerinde güç sahibidir.

6) Sonra babaları olan İblis'i sefihlikle vasıfladılar. Çünkü tüm bu aptallıkların bu işi tedavüle sokmanın arkasında o vardır.

Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"Demek aramızdaki beyinsiz, Allah hakkında ipe sapa gelmez şeyler söylüyormuş."

Cinlerden olan Müslüman kardeşlerimizin babaları İblis'i beyinsiz diye tarif etmeleri, onu tam olarak bildiklerine delildir. Çünkü Rabbine isyan eden herkes cahilliğinden dolayı isyan etmiştir. Ancak kim isyan eder ve bu durumdan vazgeçip tevbe etmek yerine yaptığına pişmanlık duymadan isyanda ısrar eder ve kendini de haklı çıkarırsa –tıpkı İblis'in yaptığı gibi- hakikaten beyinsiz kimse odur. Hatta ondan daha beyinsizi yoktur. Ey Müslüman cin kardeşlerim Allah sizin

mükâfatınızı bol bol versin. Yemin olsun ki siz, İblis'i hakkıyla tanıttınız.

7) Daha sonra cinler, bazı insanlar ve cinlerin Allah Teâlâ'ya ortaklar, evlatlar ve aile nispet ederek atmış oldukları iftira sebebiyle dehşet ve hayretlerini izhar ederler.

Allah Teâlâ buyurduğu gibi:

"Oysa biz, insanların ve cinlerin Allah hakkında asla yalan söylemeyeceklerini sanırdık."

Yani, biz kâfirlerin Allah'a büyüklüğüne, celaline layık olmayan şeylerle iftira edeceklerini tasavvur etmezdik.

8) Sonra insanlardan kâfir olanların cinlerle olan hatalı muamelelerini açıklıyorlar. Bu hata da insanların cinlere iltica edip onlara sığınmaları, onlarında insanları daha da sapkın hale getirmeleridir.

Şu sözlerinde bu apaçık ortadadır:

"İnsanlardan bazı adamlar cinlerden bazı kişilere sığınırlardı, onlar da bunları daha sapkın hale getirirlerdi"

Bu insanların cahiliye dönemde adet edindikleri bir haldir. Geceleyin bir vadide konakladıklarında onlar veya onlardan büyük olanı şöyle derdi: 'bu vadinin rabbine, efendisine sığındık.' Veya şöyle derlerdi: 'Ey bu vadinin efendisi, senin topraklarına girdik.'

Burada zikretmeye değer bir şey vardır. Şöyle ki insanların cinlere iltica etmeleri ve onlara sı-

ğınmaları, insanların cinlere ibadet etmelerine sebep olan iki yoldan birisidir. Meleklerin de söylediği gibi:

"Melekler şöyle cevap verecekler: "Hâşâ! Sen yüceler yücesisin. Bizim velîmiz onlar değil sensin. Gerçekte onlar cinlere tapıyorlardı; çoğu onlara inanmıştı."[249]

İkinci yol ise kâfir ve müşriklerin cinleri ve şeytanları Allah'ın oğulları olarak ve meleklerin Allah'ın kızları olduğuna inanmalarıdır. Allah Teâlâ'nın bu sadette buyurmuş olduğu gibi:

"Cinleri Allah'a ortak koştular. Oysa onları da Allah yaratmıştır. Bilgisizce O'na oğullar ve kızlar yakıştırdılar. Allah, onların ileri sürdüğü vasıflardan uzak ve yücedir."[250]

"Onlar Allah ile görülmez varlık türleri arasında da bir soy birliği yakıştırdılar. Oysa bu varlıklar iyi biliyorlar ki kendileri de mutlaka hesap yerine götürüleceklerdir."[251]

9) İnsanlardan ve cinlerden kâfirlerin bir ortak noktasını daha zikrediyorlar: İnsanlar ve cinler Allah'ın bir daha rasül göndermeyeceğini zannetmektedirler.

Şu sözlerinde olduğu gibi:

"Onlar da sizin zannettiğiniz gibi, Allah'ın hiç kimseyi tekrar diriltmeyeceğini zannederlerdi."

---

249 Sebe Suresi, 41. Ayet.

250 Enam Suresi, 100. Ayet.

251 Saffat Suresi, 158. Ayet.

Bu zannın oluşmasındaki asıl sebep nübüvvete ve Allah'ın insan cinsinden bir rasül göndereceğine iman edilmemesidir. Allah Teâlâ'nın da buyurduğu gibi:

"Daha önce inkâr edip de yaptıklarının cezasını tadanların haberi size ulaşmadı mı? Onlar için elem verici bir azap daha vardır. Çünkü onlara peygamberleri açık kanıtlarla gelmişlerdi de onlar, "Bir beşer mi bizi doğru yola çıkaracak?" deyip inkâr etmişler ve ona sırt çevirmişlerdi. Allah da muhtaç olmadığını gösterdi. Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur, O her türlü övgüye lâyıktır."[252]

Veya bunun sebebi Hz. İsa (a.s)'dan sonra uzunca bir fetret dönemi yaşanmasından dolayı başka bir peygamber gelmeyecek diye ümitsizliğe kapılmaktır. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"Ey Ehl-i kitap! "Bize ne bir müjdeleyici ne de bir uyarıcı geldi" demeyesiniz diye peygamberlerin arası kesildiği bir dönemde size gerçekleri açıklamak üzere elçimiz gelmişti. İşte size müjdeleyici de uyarıcı da geldi. Allah her şeye kādirdir."[253]

Ayetteki 'يَبْعَثَ' lafzından ölümden sonra diriliş de anlaşılabilir ama peygamber gönderilmesini anlamak ayetler arası insicama daha münasip düşmektedir

---

252 Tegabün Suresi, 5-6. Ayet.

253 Maide Suresi, 19. Ayet.

10) Semayı yoklamaları ve halinin değişmiş olmalarından bahsediyorlar.

Ayette de açıkça beyan buyrulduğu gibi:

"Hakikaten biz (cinler) göğü yokladık, onu güçlü muhafızlar ve alev toplarıyla doldurulmuş bulduk. Hâlbuki biz (daha önce, göğü) dinlemek için onun oturulabilecek yerlerinde otururduk; fakat şimdi kim dinlemek isterse kendisini gözetleyen bir alev topuyla karşılaşıyor."[254]

Ayette geçen güçlü muhafızlardan maksat meleklerdir. Ayette geçen toplardan maksat ateş toplarıdır. Bunlar da yıldızlardan kopan parçalardır. Bu ve diğer ayetlerden de anlaşıldığı üzere melekler, şeytanlar semada aktarılan haberleri dinlemesin diye onlara bu ateşten topları atmaktadırlar.

Buradan da şu ortaya çıkmaktadır: Son peygamber (s.a.v) gönderilmeden önce cinler semadan haberler alıyorlardı. Son Peygamber (s.a.v)'in gönderilmesiyle bu durum değişti ve sema meleklerle dolu bir orduyla korunmaya oraya gelen cinler kovulmaya başlandı.

11) Sonrasında da semada olan bu değişiklikten haberleri olmadığını ikrar ediyorlar ve şöyle diyorlar: ' Âlemlerin Rabbi olan Allah bu değişiklikle yeryüzündekilere hayır mı yoksa şer mi diledi biz bilmiyoruz.

Şu sözlerinde olduğu gibi:

---

254 Cin Suresi, 8-9. Ayet.

"Bilmiyoruz, yeryüzündekiler hakkında bir kötülük mü murat edildi yoksa rableri onlar için bir iyilik mi diledi?"[255]

Bazı eserlerde şu şekilde geçmektedir: semanın meleklerle donatılmasındaki değişiklik cinlerin araştırmalarını engellemek ve yeryüzünde olup bitenlerle alakalarını kesmek içindir.

12) Daha sonra önceki durumlarını vasıfladılar.

"Doğrusu içimizde iyiler var, ama aramızda başka türlü olanlar da var; hâsılı biz farklı gruplardan oluşuyoruz."[256]

Öncesinde Allah Teâlâ hakkındaki tasavvurlarını beyan ettiler.

"Sonunda anladık ki yeryüzünde Allah'ın iradesini asla engelleyemeyiz; kaçmakla da O'nun elinden kurtulamayız."[257]

Zann kelimesinin anlamı kelimenin bağlamında bulunanlara göre değişmektedir. Bazen övgü bazen yergi anlamı taşımaktadır. Övgüye örnek olarak Allah Teâlâ'nın huşu içre namaz kılanlardan bahsettiği şu ayeti görürüz:

"Sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyin. Şüphesiz bunlar, Allah'a huşû ile boyun eğenlerden başkasına ağır gelir. Onlar kesin-

---

255 Cin Suresi, 10. Ayet.

256 Cin Suresi, 11. Ayet.

257 Cin Suresi, 12. Ayet.

likle rablerine kavuşacaklarını ve O'na döneceklerini bilen kimselerdir."[258]

"Allah'a kavuşacaklarını umanlar ise, "Nice az birlik vardır ki, Allah'ın izniyle sayıca çok birliği yenmişlerdir, Allah sabredenlerle beraberdir" dediler."[259]

Heva ve heveslerine tabi olan kâfirler ve müşrikler hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

"Âhirete inanmayanlar meleklere dişi varlıkların isimlerini veriyorlar. Oysa onların bu konuda bir bildikleri yok; sadece zanna uyuyorlar. Zan ise asla gerçek bilginin yerini tutamaz."[260]

"Onların çoğu sadece zanna uyuyor. Oysa zan hiçbir şekilde gerçek ve kesin bilginin yerini tutamaz. Allah yaptıklarınızı çok iyi bilmektedir!"[261]

13) Sonra son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v)'in getirdiği hidayet karşısında durumlarını beyan ettiler.

Şu sözlerinde olduğu gibi:

"Ve biz doğru yol rehberini dinler dinlemez ona iman ettik; rabbine iman eden kimse artık ne ziyandan ne de azıp sapmaktan korkar."[262]

---

258 Bakara Suresi, 45-46. Ayet.
259 Bakara Suresi, 249. Ayet.
260 Necm Suresi, 27-28. Ayet.
261 Yunus Suresi, 36. Ayet.
262 Cin Suresi, 13. Ayet.

Açıktır ki, insana nispetle en faziletli haller, insanın hayra yönelmesi ve kayıp gitmesinden de korkmamasıdır. Şerden emin olması ve onla karşılaşmayı temenni etmemesidir.

14) Son olarak, cinlerin genel durumlarını beyan etmektedirler. İçlerinde iman edenler ve kâfirler olduğunu bildirdiler. Daha sonra her iki fırkanın akıbetini izah ettiler.

Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"Aramızda ilâhî emirlere boyun eğenler var, ama hak yoldan sapanlarımız da var. Boyun eğenler doğru yolu hedeflemişlerdir. Hak yoldan sapanlar ise cehennemin yakıtı olmuşlardır."[263]

15) Cinlerden olan din kardeşlerimiminiz yüce ahlak ve hikmetleri hususundaki bu kısmı Allah Teâlâ'nın onları hidayeti ve hakkı talep etmeleri noktasında oldukça hırslı olarak vasıflamasıyla bitiriyoruz. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

"Allah'ın kulu O'na ibadet etmek üzere kalktığında üstüne çıkarcasına etrafına üşüşüyorlar."[264]

Cinlerin özelliklerini ve durumlarını bildirmeye ek olarak Müslüman cin kardeşlerimizin bu hikmetlerini ve yüce ahlakını aktarmayı istedim. O kardeşlerimiz, akıldan, hikmetten ve edepten oldukça fazla yararlanmaktadırlar. Bu da Allah'ın hidayet etmesiyle hidayet ehli olmalarından ve

263 Cin Suresi, 14-15. Ayet.

264 Cin Suresi, 19. Ayet.

Kur'an nuruyla nurlanmalarından iman nuruyla dirilmelerinden dolayıdır. Bu durumda tıpkı biz insanlar gibidirler.

Açıktır ki, insanlığın babası olan Âdem (a.s)'ın küfrü seçen oğullarına fayda veremediği gibi, cinlerin babası olan İbliste onlar müminlerden oldukları sürece onlara zarar veremez.

Bu sözlerimizle bu kitabımızın sonuna gelmiş olduk.

KÜLLİYAT

ALLAH'IN KİTABINDAKİ GİBİ TECELLİ EDEN İSLAM DÖRDÜNCÜ KİTAP

YAZAR
Ali BAPİR

Üstad Ali Bapir 1961 yılında Süleymaniye iline bağlı Peşder'de dünyaya geldi. İlk öğrenimini bitirdikten sonra 1974 yıında İslam Enstitüsü'ne girdi. 1980 yılında enstitünün lise bölümünü bitirdi ve aynı sene Kur'an-ı Kerim hıfzını tamamladı ve İslam Şeriatı ve İlmi fakültesine girdi. Fakülte öğreniminin 2. Dönemi esnasında zalim Baas rejimi hakkında tutuklama kararı çıkardığı için 1981 tarihinde öğrenimini terk etmek zorunda kaldı ve hicret etti. 20.10.2014 tarihinde Irak parlamento seçimlerine Erbil İli İslami Cemaat listesinden milletvekili adayı sıfatıyla seçime girdi ve üstün başarı ile seçimi kazandı. Şu anda fikri, siyasi ve toplumsal alanda davasını yürütmekte olup, özellikle de kitap ve telifatlarıyla uğraşmaktadır. Özellikle de Kur'an-ı Kerim'in mübarek yüce tefsiri ile uğraşmaktadır.

YAFES YAYINLARI
Şafak Mahallesi 3416 Sokak No. 27 BATMAN
+90 (553) 388 13 15

ISBN: 978-605-06493-6-9

